NEUVOSTOLIITTO

N:o 12 (311)
1982

ISSN 0206-5126

Tässä numerossa:

TONAVALLA
Kansainvälisen yhteistyön joki
s. 6

■

Vielä kerran "VUOSISADAN KAUPASTA"
s. 21

■

Museon hiljaisuuden rikkojat
s. 34

■

YK:n mitali moskovalaiselle koulutytölle
s. 52

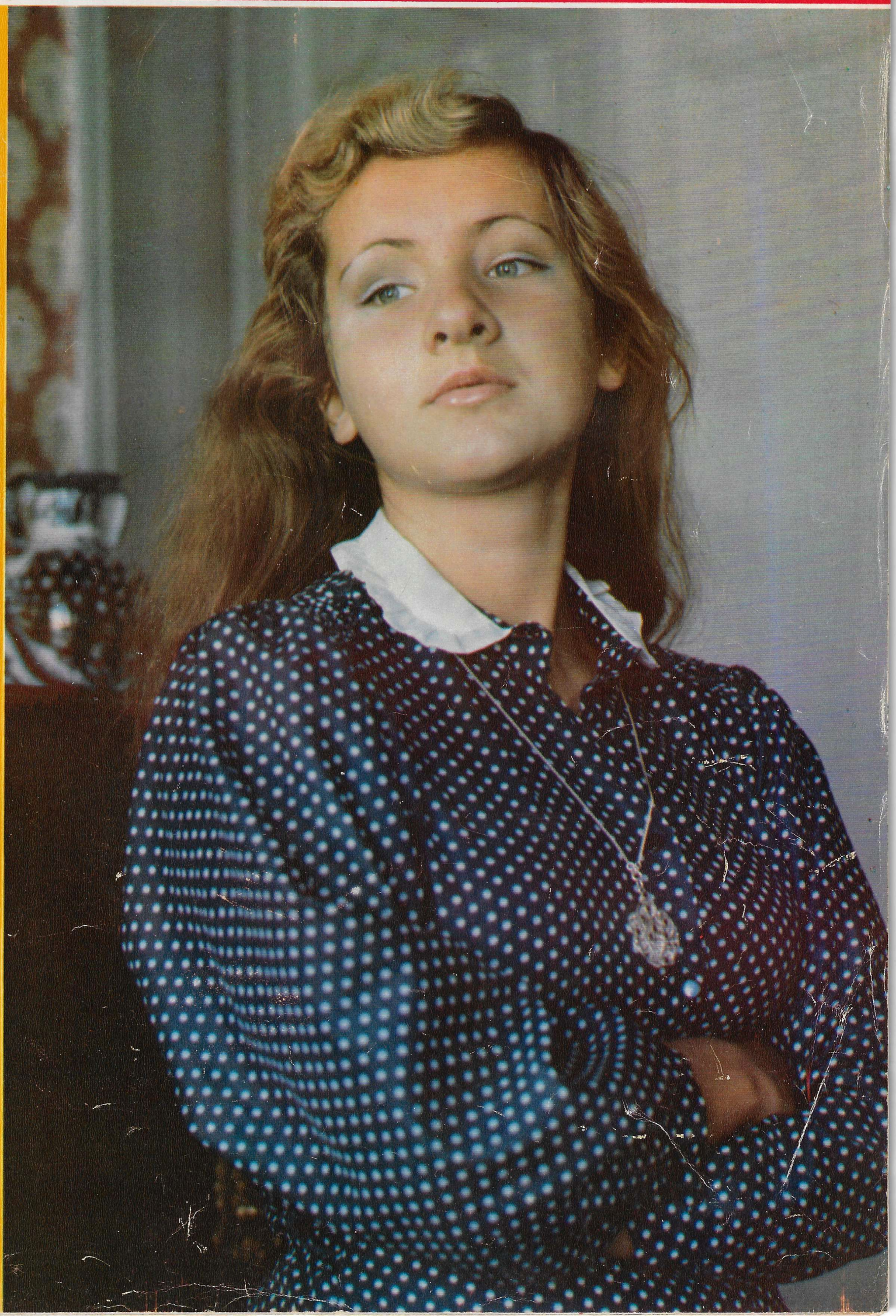

KEMIA-82

Monet pitävät 20. vuosisataa, jota leimaavat fysiikan huomattavat saavutukset, myös kemian "uudelleensyntymisen" kautena. Moskovassa järjestetty näyttely Kemia-82 oli osoitus tieteenalan loppumattomista mahdollisuuksista nykyajan yhteiskunnassa ja tieteellis-teknisen kehityksen edistämisessä. Tähän, järjestyksessä viidenteen ja 17 vuoteen suurimpaan kemian ja kemiallisen teollisuuden saavutusten näyttelyyn osallistui 27 maata ja yli 900 ulkomaista organisaatiota ja yhtiötä, jotka esittelivät tuotteitaan Neuvostoliiton pääkaupungin kahdella suurimmalla näyttelyalueella, Sokolnikissa ja Krasnaja Presnjalla. Edustavin näyttelyosasto oli isäntämaalla, Neuvostoliitolla, jonka 40 eri ministeriötä ja keskusvirastoa oli asettanut näytteille 6000 eri näyttelyesinettä, jotka antoivat kuvan kemian sekä kemiallisen teollisuuden kehityksen kaikista puolista. Kyse ei ole kuitenkaan ainoastaan lukumäärästä: Kemia-82 erosi edellisestä sikäli, että siihen oli valittu vain tieteen, tekniikan ja teknologian uusimmat saavutukset. Näyttely tarjosi kymmenien maiden asiantuntijoille hyvän tilaisuuden vaihtaa tieteellistä informaatiota ja kokemusta sekä solmia liike- ja kaupallisia suhteita ja sopimuksia. Tämä edistää tieteen ja tekniikan rauhanomaista kehitystä kaikkien kansojen eduksi.

Näytteillepanijoiden kokonaismäärä oli lähes 1 700. Kemia-82 -näyttelyn monilukuisissa paviljongeissa, ulkoalueilla ja osastoilla jokainen kiinnostunut saattoi tutustua kemian saavutuksiin sekä sen ja muiden talousalojen monilukuisiin yhteyksiin. Kuvissa: vasemmalla näyttelyn avajaiset; oikealla ylhäällä SNTL:n ministerineuvoston varapuheenjohtaja L. Kostandov ja SNTL:n kemianteollisuuden ministeri V. Listov tutustuvat näyttelyyn; toinen kuva ylhäältä: Rhône-Poulencin osasto. Tämä maailman suurimpiin kuuluva ranskalainen kemianteollisuuden yhtymä on useiden vuosien ajan ollut tuloksellisessa yhteistyössä Neuvostoliiton kanssa; Neuvostoliiton paviljongin edusaukio; Itävallan näyttelyosastolla oli yhteensä 43 eri yhtiötä; DDR:n osasto; Puolan osastolta. SEV:n jäsenmaat esittelivät laajasti tieteellisen ja teknisen yhteistyönsä tuloksia. Saksan liittotasavallasta oli saapunut näyttelyyn yli 200 yhtiöta, joista yhden osasto kuvassa.

Valok. I. BAHTIN

NEUVOSTOLIITTO

N:o 12(311) 1982

KERRAN KUUKAUDESSA ILMESTYVÄ KUVALEHTI

Lehden on perustanut M. Gorki v. 1930. Ennen v. 1950 ilmestyi nimellä "SSSR na stroike" (Neuvostoliitto rakentaa)

julkaistaan venäjän, suomen, kiinan, korean, hindin, bengalin, urdun, arabian, vietnamin, mongolian, unkarin, serbokroaatin, romanian, englannin, ranskan, saksan, italian, espanjan, japanin ja portugalin kielellä

Tapahtumia ja ongelmia

LOKAKUUN LOGIIKKA ON RAUHAN LOGIIKKAA

V. ZAGLADIN, professori

Tein äskettäin työmatkan erääseen länsieurooppalaiseen maahan. Ei ole tärkeää mistä maasta on kyse, koska niin keskustelun aiheet kuin myös kuulemani perustelut olivat viime kädessä samanlaisia kuin kaikkialla Länsi-Euroopassa.

Keskustelunaihe numero yksi (jota en ehdottanut itse, vaan jota ehdottivat keskustelukumppanini) voidaan muotoilla seuraavasti: "Mikä on loppujen lopuksi syynä siihen, että Euroopassa ei kyetä vakiinnuttamaan rauhan ja luottamuksen ilmapiiriä?" On heti tehtävä tärkeä lisäys: useimmissa tapauksissa tunsin, että ihmiset, joiden kanssa keskustelin, pitivät Neuvostoliittoa enemmän tai vähemmän syyllisenä tämänhetkisiin vaikeuksiin.

Tein tästä ennen kaikkea seuraavan johtopäätöksen: koska näin on, niin rauhan vastustajien ja maamme vihollisten on onnistunut saada monet Lännen kansalaiset uskomaan, että "neuvostouhka" on todella olemassa. Tämä ei koske luonnollisestikaan kaikkia. On tietenkin valtava määrä ihmisiä, jotka erinomaisesti ymmärtävät, että minkäänlaista neuvostouhkaa ei ole ollut eikä ole. Tästä huolimatta suuri osa länsieurooppalaisista uskoo vielä "Neuvostoliiton sotilaalliseen uhkaan".

Entä perustelut? Viittauksia tarinoihin, joita radio- ja televisiokommentaattorit kertovat. Minkäänlaisia tosiasioita ei ole. Kukaan Lännen kansalaisista ei voi sanoa, että neuvostojoukot olisivat joskus uhanneet hänen maataan, puhumattakaan tunkeutumisesta heidän maahansa.

On kyllä totta, että sotilaamme ovat olleet monien maiden maaperällä. Mutta missä tarkoituksessa ja milloin?

Itä-Ranskassa voi nykyäänkin nähdä hautakiviä, joissa on venäläinen nimi. Ne on pystytetty muistoksi venäläisille sotilaille, jotka tulivat Venäjän läntisten liittolaisten avuksi ensimmäisessä maailmansodassa. Siellä on myös neuvostoliittolaisten toisen maailmansodan aikaisten partisaanien muistomerkkejä...

Hollannissa on muistomerkki neuvostoliittolaisille, kansallisuudeltaan gruusialaisille partisaaneille. He osallistuivat maan vapauttamiseen fasismista...

Saksan liittotasavallassa on muistomerkki neuvostoliittolaisille, fasistipyövelien surmaamille sotavangeille...

Olivatko he kaikki hyökkääjiä? Ihmisiä, joita täytyi pelätä? Eivät. He olivat liittolaisia. Ystäviä.

Tässä yhteydessä en voi olla huomauttamatta, että monien länsieurooppalaisten maiden sotilaat ovat olleet Neuvostoliiton maaperällä. He ovat olleet myös liittolaisina (kuten esimerkiksi ranskalaisen lentolaivueen Normandie-Niémenin lentäjät tai englantilaiset merimiehet toisen maailmansodan aikana). Useimmin he ovat kuitenkin olleet miehittäjinä, tukemassa aikansa eläneiden yhteiskuntamuotojen palauttamista maahamme. Palauttakaamme mieleen vaikkapa 14 vallan sotaretket Lokakuun 1917 jälkeisinä vuosina. Tai fasistien maahantunkeutuminen v. 1941...

Saattaa olla, että nykyään ei kannattaisi muistella tätä kaikkea. Mikäli ... Mikäli ei olisi uusia "ristiretki"-suunnitelmia maatamme vastaan, joita syntyy yhä uudelleen joidenkin valtamerentakaisten vallanpitäjien ja heidän länsieurooppalaisten kumppaniensa mielissä...

Tämä on kuitenkin vain sivuhuomautus. Palatkaamme nyt pääaiheeseen.

Millä ja miten Lännen joukkotiedotusvälineet osoittavat "neuvostouhan" olemassaolon? Esittävätkö ne tietoja ja tosiasioita? Eivät. Ne puhuvat Neuvostoliiton "kohtuuttomista ponnistuksista" asevarustelun alueella. Mutta kuka tätä esittää ja miksi?

Ensimmäinen osa esitettyä kysymystä: kuka? Lähinnä amerikkalaiset ja NATOa edustavat poliitikot ja sotilashenkilöt, ne jotka osallistuvat rajoitetun tai pitkään kestävän ydinsodan suunnitelmien laatimiseen (kyseessä on kaksi kuvitelmaa, kaksi itsemurha-ajatusta, jotka on tarkoitettu joko naiveille tai sivistymättömille henkilöille...). Valmistellessaan edellämainittuja suunnitelmiaan he pyrkivät oikeuttamaan ne kansalaispiirien silmissä. Ja juuri tällöin tulee kuvaan vale neuvostouhasta.

Kirjoitettuani tämän ajattelin: tuleeko lukijan mieleen, että minä yritän vierittää syyn toisten niskoille? Otettakoon todistajaksi USA:n entinen presidentti J. Carter. Vastatessaan äskettäin länsisaksalaisen Stern-lehden kysymykseen siitä minkälaisia motiiveja kätkeytyy USA:n nykyisten hallituspiirien väitteisiin Neuvostoliiton ylivoimasta J. Carter sanoi:

— Haluan kertoa teille ensin kokemuksesta, jota sain ollessani presidenttinä. Myös niihin aikoihin maamme sotilaalliset johtajat halusivat lisätä puolustusmenoja. Heidän perustelunaan oli milloin muka jälkeenjääneisyys sukellusveneissä, milloin taas lentokoneissa. Jälkeenjääneisyyden voittamiseksi he muka tarvitsivat enemmän rahaa. Kun Reaganista tuli tämän jälkeen presidentti, niin hänellä oli kaksi päämäärää: supistaa sosiaaliohjelmia ja lisätä valtavasti sotilasmenoja. Hän toivoi, että jaarittelu niin sanotusta jälkeenjääneisyydestä auttaa lypsämään enemmän rahaa sotilaille kongressilta ja Amerikan kansalta...

Minusta tuntuu, että J. Carter vastasi niin kysymyksen ensimmäiseen ("kuka" puhuu Neuvostoliiton sotilaallisesta uhasta) kuin sen toiseenkin osaan ("miksi" tätä valhetta levitetään). Kun sitä on aikansa levitetty, niin konsernit saavat uusia tilauksia, uudet dollarivirrat valuvat milloin Lockheedin, milloin Bechtelin kassaan. Näin ilmaantuu uusia B-1:siä, uusia Tridenteja, uusia Ohioita ...

Ei voi kuvitella, että ne, jotka antavat rahaa näiden aseiden kehittämiseen tai ne, jotka ottavat ne komentoonsa, eivät ymmärtäisi, että toiminta synnyttää vastatoimintaa. Ohion ottaminen käyttöön synnyttää vastaavan neuvostoliittolaisen välineen. He ymmärtävät tämän mainiosti. Mutta kun SNTL kehittää tällaisen välineen tai paremminkin vastavälineen, niin heti aletaan puhua "Neuvostoliiton yliaseistumisesta" ja "Neuvostoliiton sotilaallisesta uhasta".

Tekopyhyys on erittäin yleinen ilmiö erityisesti Lännen sotilaallis-teollisissa piireissä. Siitä huolimatta silläkin on oltava rajansa. Muussa tapauksessa se kääntyy niitä vastaan, jotka sitä käyttävät.

Keskustelin kaikista näistä teemoista, milloin käheyteen, milloin yöhön asti...

En aio esittää kiistojen yksityiskohtia, koska ne eivät ole yleisesti ottaen kiinnostavia. Yleisvaikutelman haluaisin kuitenkin kertoa näiden rivien lukijoille. Se on seuraava.

"Neuvostouhan" olemassaoloon uskovien läntisten keskustelukumppanieni mielipiteet yllättivät tavallisesti yleiskuvan yksitoikkoisuudellaan (antakoon keskustelukumppanini minulle anteeksi), ajattelun turmeltuneisuudellaan. Mitä tarkoitan?

Olipa kyse sitten puhtaasti siviili-, ei-sotilaallisia ammatteja edustavista ihmisistä tai ihmisistä, jotka toimivat sotilaallisten asioiden piirissä, niin kaikki he selvemmin tai peitetymmin noudattivat keskusteluissaan omalaatuista logiikkaa, jota nimittäisin sodan logiikaksi.

Todellakin, monet heidän kysymyksen asettelunsa, monet käsitykset lähtevät perimmiltään siitä, että sota ei ole poissuljettu tulevaisuudennäkymä, vaan mahdollinen ja jossain mielessä väistämätön; on vain huolehdittava sen lopputuloksesta, että se olisi mahdollisimman edullinen Lännelle (tätä ei aina sanottu ääneen ja toisinaan jopa kiistettiin).

Voidaan sanoa, että sodasta Lännessä puhutaan ja kirjoitetaan suurin piirtein samoin kuin puhutaan ja kirjoitetaan työttömyydestä, rikollisuudesta tai narkomaniasta: kyllä, luonnollisesti se on ongelma, täytyy taistella ongelmaa vastaan, mutta mitä viime kädessä voidaan tehdä?.. En puhu luonnollisestikaan heistä, jotka esiintyvät aktiivisesti todellista sodanvaaraa vastaan, jotka käytännössä osallistuvat taisteluun kilpavarustelua ja ennen kaikkea ydinasekilpavarustelua vastaan, en tarkoita myöskään sodanvastaisten mielenosoitusten osanottajia. Nämä ihmisethän ovat tajunneet, että passiivisella tapahtumien kulun seuraamisella tyylin "mitä tapahtuu, se on määrätty tapahtuvaksi" sotaa ei estetä.

... Mikäli päättäisin laatia syytekirjelmän imperialismia vastaan, niin heti sen suurimman rikoksen jälkeen (ihmisten fyysinen tuhoaminen sotien, kolonialististen seikkailujen, rasistisen kansanmurhan jne. tuloksena) kirjoittaisin syytöksen siitä, että yhteiskunnassa, joka rakentuu hyödyn- ja voitontavoittelulle, monilla ihmisillä on syntynyt kohtalonomaisen voimattomuuden tuntu sotaa kuten myös työttömyyttä, rikollisuutta, narkomaniaa eli sanalla sanoen yhteiskunnallisia ongelmia kohtaan.

Olen vakuuttunut, että tämä voimattomuuden tuntu on tulosta ihmisten harkitusta ja johdonmukaisesta muokkauksesta. Koska he, jotka tätä ovat tehneet ja tekevät, ovat tienneet ja tietävät: pakota ihminen ajattelemaan tämän logiikan mukaisesti, opeta hänet suhtautumaan kaikkeen sodan logiikan mukaisesti niin samalla ihmisestä tulee voimaton, hän on kykenemätön taistelemaan yhteiskunnallisia ongelmia, mm. sotaa vastaan. Eihän kohtalolle mitään voi!

Ja mikäli minun tehtäväksi annettaisiin esittää lyhyt määritelmä sosialismin paremmuudes-

(jatkuu s. 3)

© "Neuvostoliitto" 1982

Moskovassa käydyt neuvottelut Neuvostoliiton ja Vietnamin puolue- ja valtiovaltuuskuntien välillä, joita johtivat Leonid Brežnev ja Vietnamin kommunistisen puolueen keskuskomitean poliittisen toimikunnan jäsen, Vietnamin valtioneuvoston puheenjohtaja Truong Chinh. Kansainvälisiä kysymyksiä käsiteltäessä osapuolet ilmaisivat syvän huolestuneisuutensa tilanteen huomattavasta kärjistymisestä maailmassa, kilpavarustelun kiihtymisestä sekä ydinsodan vaaran kasvusta. Erityistä huomiota kiinnitettiin tilanteeseen Kaakkois-Aasiassa. Leonid Brežnev ja Truong Chinh ilmaisivat vakaumuksensa siitä, että on välttämätöntä lopettaa ulkoapäin tapahtuva sekaantuminen tämän alueen asioihin. Ratkaisut Kaakkois-Aasian ongelmiin, korostivat valtuuskuntien johtajat, voidaan löytää vain kehittämällä vuoropuhelua tämän alueen valtioiden välillä.

ASIANTUNTIJOIDEN TAPAAMINEN

Moskovassa on pidetty Metalliteollisuuden työntekijöiden 9. kansainvälinen konferenssi, johon otti osaa 106 kansallista järjestöä 70 eri maasta. Konferenssissa käsiteltiin ammatillisen ja työväenliikkeen voimistamisen kysymyksiä, sekä kaikkien metalliteollisuuden työntekijöiden joukkotaistelun koordinointia ja voimistamista aseidenriisunnan ja rauhan puolesta koko maailmassa.

Lehden kirjeenvaihtajan kanssa käymässään keskustelussa Suomen Metalliliiton

kansainvälisen osaston työntekijä Heikki Timonen sanoi:

— Ensimmäisen neuvostoliittolaisten ja suomalaisten ammattiliittojen välisen yhteistyöpöytäkirjan allekirjoittamisesta on kulunut jo 25 vuotta. Tänä aikana suhteemme ovat huomattavasti syventyneet, monipuolistuneet ja ammattiliittojen yhteistyömuodot ja -menetelmät ovat tulleet mielenkiintoisimmiksi. Otimme erittäin kiinnostuneina osaa Moskovan konferenssiin. Mielestäni tämä tapaaminen on uusi tärkeä askel kaikkien maiden ammatillisen liikkeen toimintayhtenäisyyden kehittämisessä.

SUUNTANA YHTEISTYÖ

Puoli vuosisataa sitten Wärtsilä Oy:n Turun ja Helsingin telakat toimittivat Neuvostoliittoon ensimmäiset alukset. Tähän toimitukseen kuului tankkilaiva, 5 hinaajaa sekä 23 moottorivenettä. Nykyään Wärtsilä rakentaa Neuvostoliitolle voimakkaita nykyaikaisia jäänmurtajia, rahti- ja matkustaja-aluksia, imuruoppaajia jne. Yrityksen telakoilla Neuvostoliitolle rakennettujen laivojen yhteismäärä kohoaa jo 500:aan. Lehden kirjeenvaihtaja tapasi Moskovassa yhteistyön 50-vuotisjuhlille saapuneen Wärtsilä Oy:n hallintoneuvoston puheenjohtajan Tankmar Hornin ja pyysi häntä kertomaan puolivuosisataisesta suomalais-neuvostoliittolaisesta kokemuksesta laivanrakennuksen alalla.

— Nämä yhteydet, sanoi T. Horn,— ovat erittäin merkittäviä, mutta ne ovat vain osa niistä suhteista, jotka ovat rakentuneet YYA-sopimuksen pohjalle. Kuten tunnettua, juuri se on luonut perustan monille myöhemmin solmituille sopimuksille, joista on mainittava ennen kaikkea Pitkän ajanjakson ohjelma kaupallis-taloudellisen, teollisen ja tieteellis-teknisen yhteistyön kehittämisestä Suomen ja Neuvostoliiton välillä. Näin laajan ohjelman hyväksyminen talous- ja yhteiskuntajärjestelmiltään erilaisten valtioiden välillä ei olisi ollut mahdollista ilman poliittisten suhteiden myönteistä kehitystä.

Me suomalaiset olemme erittäin tyytyväisiä voidessamme todeta sen merkityksen ja painon, joka Neuvostoliitossa annetaan maidemme välisille suhteille.

Kaikki tämä koskee välittömästi myös Wärtsilän telakoita. Työskennellessämme näin pitkäaikaisen yhteistyökumppanin kanssa olemme voineet suunnitella tuotantoamme pitkällä tähtäimellä ja samanaikaisesti olemme voineet välttää monia niistä taloudellisista kriiseistä, jotka tällä hetkellä vaivaavat Länttä. Haluan lisätä, että pitkäaikaisilla ja kiinteillä suhteillamme on ollut erittäin myönteinen vaikutus suomalaisten laivanrakentajien työllisyyteen. Lopuksi on syytä todeta, että yhteydet näin vaativaan ja samanaikaisesti erittäin asialliseen asiakkaaseen ovat voimakkaasti edistäneet näinä vuosikymmeninä Wärtsilän asiantuntijoiden teknisten tietojen ja taitojen kasvua.

Siirtyminen perinteellisestä tavaranvaihdosta entistä syvempiin yhteistyömuotoihin on meidän päivinämme yhä ajankohtaisempaa. Myös tällä alalla Wärtsilän telakat ovat edelläkävijöitä. Meidän periaatteinamme on lyhyesti sanottuna erikoistuminen ja myös tuotannollisen yhteistyön voimaperäistäminen. Tähän mennessä suoritetun yhteistyön huippukohtana on päätös tuotannollisesta yhteistyöstä ydinjäänmurtajien valmistuksessa. Mielestäni ei ole tarpeen kommentoida tätä tosiasiaa, koska se puhuu itse puolestaan.

Maailman lehdistö on useampaan otteeseen todennut, että Suomen laivanrakentajien saavutukset ovat hämmästyttäviä. Vielä jokin aika sitten olimme "kilpailijoidemme heikko varjo", nykyään olemme tämän tärkeän alueen eturintamassa.

— Haluan, sanoi T. Horn lopuksi, — kaikkien Wärtsilän laivanrakentajien ja omasta puolestani ilmaista sydämellisen kiitollisuuteni neuvostoliittolaiselle osapuolelle sen hyväntahtoisuudestaan, myötävaikutuksestaan ja aidoista ponnistuksista yhteistyömme kehittämisessä. Haluan samalla käyttää tilaisuutta hyväkseni ja välittää onnitteluni neuvostokansojen suuren juhlan, Neuvostoliiton muodostamisen 60-vuotisjuhlan johdosta. Olen varma, että tulevaisuudessa meitä odottavat uudet menestykset.

Yksi tämän vuoden suurimpia kansainvälisiä näyttelyitä oli Moskovassa järjestetty Kemia-82, johon otti osaa satoja yrityksiä ja järjestäjiä 27 maasta. Näyttelyssä oli myös 30 suomalaista yritystä, joiden osastoilla esiteltiin laajasti erilaisia materiaaleja, kojeita ja laitteita. Ne herättivät suurta kiinnostusta neuvostoliittolaisten asiantuntijoiden keskuudessa. Suomalaiselta puolelta pääjärjestäjänä toimi Suomen Messut.

Suomalais-neuvostoliittolaisen kauppakamarin Moskovan edustuston tiloissa järjestettiin äskettäin Berner Oy:n tuoteesittely. Näyttelyn avajaisissa puhui yrityksen pääjohtaja Harry Berner. Hän totesi lehtimiehille, että "puolet yrityksemme viennistä koostuu toimituksista Neuvostoliittoon, tuotamme laajan valikoiman erilaisia kevyen teollisuuden tuotteita. Olemme erittäin tyytyväisiä yhteistyön kehittymiseen neuvostoliittolaisten kumppanien kanssa. Uskon, että tämä näyttely myötävaikuttaa yhteistyömme laajentumiseen."

Neljä suomalaista yritystä (Converta, Partek, Elopak ja Ahlström) esittelivät tuotteitaan kansainvälisessä näyttelyssä Vinkonservtabakmaš-82, joka pidettiin Moldavian pääkaupungissa Kišinjovissa. Siellä esiteltiin koneita ja laitteita viinirypäleiden, hedelmien, vihannesten ja tupakan käsittelyyn ja jalostukseen.

— Yrityksemme solmi ensimmäisen sopimuksen Neuvostoliiton kanssa v. 1946, sen arvo oli 96 ruplaa, sanoi Convertan varajohtaja A. Miroljubov. Nyt Neuvostoliitto on tärkein kauppakumppanimme. Tavaranvaihtomme on yltänyt 1,2 miljardiin markkaan.

LOKAKUUN LOGIIKKA ON RAUHAN LOGIIKKAA

(alku s. 1)

ta järjestelmänä, niin sanoisin: tärkeintä on se, että tämä uusi, sosialistinen yhteiskunta on vapauttanut ihmisen — toistaiseksi sosialismin rakentaneiden maiden rajojen puitteissa — voimattomuuden tunnosta yhteiskunnallisia ongelmia kohtaan. Tämä yhteiskunta on luonut ihmisille varmuuden mahdollisuudesta edistykseen ja antanut mahdollisuuden poistaa ja ratkaista ongelmia. Ja ennen kaikkea uskon mahdollisuuteen elää rauhan oloissa ja edistää rauhaa!

Tänä vuonna neuvostoihmiset viettävät kahta itselleen tärkeätä merkkipäivää: Lokakuun suuren sosialistisen vallankumouksen 65-vuotispäivää ja Neuvostoliiton monikansallisen valtion muodostamisen 60-vuotispäivää. Yhteiskunnan sosialistinen uudelleenjärjestäminen on vaatinut pitkän ajan ja paljon ponnistuksia. On kuitenkin yksi toiminta-alue, missä tämä uudelleenjärjestäminen kesti vain muutamia päiviä, jos ei tunteja — kyse on ulkopolitiikasta. Siinä tapahtui jyrkkä ja perinpohjainen käänne, käänne kaikessa, loppuun asti ja täydellisesti samalla kun oli hyväksytty Asetus rauhasta.

Entiseen tsaarinaikaiseen ulkoministeriöön tulivat vallankumouksen suorittaneet työläiset. He avasivat kassakaapit, kaivoivat esiin ja julkaisivat ryöstösopimuksia, jotka olivat luoneet perustan Entente-valtioiden sydämelliselle yhteisymmärrykselle, sopimukselle siitä kuinka jakaa maailma, kuinka valloittaa uusia siirtomaita ja uusia vaikutusalueita.

He, nämä työläiset ja sotilaat, jotka olennoivat uutta, neuvostovaltaa, panivat alulle samalla periaatteellisesti uuden ulkopolitiikan, politiikan, joka kieltäytyi vieraiden kansojen alueiden valloituksista ja niiden sortamisesta, siirtomaiden ryöstöstä ja aggressiivisista sotilaallisista seikkailuista.

Ensimmäinen asiakirja, jossa tämä uusi politiikka muotoiltiin, jossa julistettiin sen perusperiaatteet, oli Leninin laatima Asetus rauhasta. Sitä seurasivat muut asiakirjat. Niiden kaikkien keskeisiä ajatuksia olivat kuitenkin:

— pysyvä demokraattinen rauha kansojen välillä,

— valtioiden rauhanomainen rinnakkainolo riippumatta niiden yhteiskuntajärjestelmästä;

— kaikinpuolinen tuki kansojen vapauspyrkimyksille ja pyrkimyksille riippumattomaan kehitykseen;

— kansainvälisten suhteiden kaikinpuolinen demokratisointi;

— sosialismin valtiollisen ulkopolitiikan aktiivinen yhteistoiminta kansalaismielipidettä edustavien voimien ja rauhanvoimien kanssa kaikilla mantereilla.

Siitä lähtien aina meidän päiviimme asti Neuvostoliiton ulkopolitiikka on järkkymättä noudattanut näitä periaatteita ja pyrkinyt toteuttamaan nämä todella humanistiset tavoitteet.

Meidän päivinämme ulkopolitiikkamme leniniläisten julistusten suoranaisena jatkona on Rauhanohjelma, jonka Leonid Brežnev esitti NKP:n 24. edustajakokouksessa, ja jota hän täydensi ja kehitti edelleen puolueen 25. ja 26. edustajakokouksissa. Rauhanohjelman pohjana on samat ajatukset kuin Asetuksen rauhasta perustana. Sen konkreettinen sisältö eroaa luonnollisesti Lokakuun vallankumouksen aikaisten, nyt jo historiallisten asiakirjojen sisällöstä. Enemmänkin, se kehittyy, rikastuu ja paranee jatkuvasti.

Toisaalta voidaan nähdä päämäärien pysyvyys ja uskollisuus ihanteille ja toisaalta uudistuminen ja kasvava dynamismi. Tällaiset ovat piirteet, jotka luonnehtivat maamme ulkopolitiikkaa, piirteet, joista on tullut erityisen näkyviä meidän aikanamme.

Ulkopolitiikkaamme kuuluu kiinteästi myös optimismi, usko liennytyksen ja rauhanasian voittoon. Neuvostovaltio "haluaa elää rauhassa kaikkien kansojen kanssa ja suunnata kaikki voimansa sisäiseen rakennustyöhön". Nämä V. I. Leninin sanat säilyvät aina johtotähtenämme, korosti Leonid Brežnev äskettäin.

Keskustellessani läntisten kumppanieni kanssa minulta kysyttiin usein mistä Neuvostoliiton politiikka ja neuvostoliittolaiset poliitikot ammentavat tämän lujuuden ja johdonmukaisuuden periaatteidensa toteuttamisessa. Minun oli helppo vastata tähän kysymykseen. Helppoa se on siksi, että Neuvostoliiton ulkopolitiikalla on syvä ja luotettava logiikkansa, jonka sanelee itse sosialistisen järjestelmän olemassaolo.

Tämä on yksinkertainen logiikka. Lokakuun vallankumous poisti maastamme ne luokat ja sosiaaliset ryhmät, jotka elivät riistämällä oman ja muiden maiden työtätekeviä. Ja juuri tällaiset luokat ja sosiaaliset ryhmäthän ovat hyökkäys-, valloitus- ja muiden maiden kansojen orjuutuspolitiikan liikkeellepaneva voima. Meillä ei ole sosiaalisia voimia, jotka rikastuisivat esimerkiksi pääomien viemisellä ulkomaille. Meillä ei ole ryhmiä, jotka rakentaisivat hyvinvointinsa ihmisten tuhoamiseen tarkoitettujen välineiden tuotannolle. Meillä ei ole luokkia, jotka rikastuisivat muuttamalla kansojen veren dollareiksi tai punniksi.

Valta meillä kuuluu työtätekeville. Tämä ei ole pelkästään perustuslakimme pykälä. Se on tosiasia, jonka voi todeta jokainen maahamme matkaava ja joka vaikkapa vain hiukan tutustuu sosiaaliseen ja poliittiseen järjestelmäämme.

Tarvitsevatko työnihmiset muka sotaa? Ovatko he muka kiinnostuneita jostakin muusta kuin rauhanomaisista ja hyvistä suhteista kaikkien kansojen kanssa?

He, jotka johtavat ulkopolitiikkaamme tänään, jotka toteuttavat sitä, alkaen maan presidentistä, sen ulkoministeristä ja päättyen sen edustajiin ulkomailla, he ovat niiden työläisten ja sotilaiden jälkeläisiä, jotka ottivat käsiinsä Venäjän ulkopoliittisen viraston johdon 65 vuotta sitten. He ovat suorassa polvessa Lokakuun vallankumouksen perillisiä. He ovat suuren Leninin työn jatkajia.

Tästä johtuu politiikkamme johdonmukaisuus, sen pysyvyys. Siitä seuraa myös sen väistämätön ja luotettava logiikka, **rauhan logiikka.**

... Ihmiskunnan elämä on aikanamme mitä rauhattominta ja mitä jännittyneintä. "Ristiretkien", sanktioiden ja saartojen politiikka sekä kilpavarustelupolitiikka (sitä paitsi ihmiskunnan historian vaarallisimmilla aseilla), sanalla sanoen kaikki se mikä olennoi nykyään imperialistista **sodan logiikkaa,** on luonut ihmisille, planeetta Maan kansalaisille pelottavan uhan. Tämä uhka voi kasvaa vielä suuremmaksi mikäli sosiaalisen edistyksen vastustajien sallitaan myös tulevaisuudessa myrkyttää ihmisten tietoisuutta tarinoilla "Neuvostoliiton sotilaallisesta uhasta" ja myyttisillä ajatuksilla kommunismin aggressiivisuudesta.

Onneksi meidän päivinämme on yhä vähemmän sellaisia, jotka ovat valmiita uskomaan näihin satuihin. Yhä useammat ihmiset vakuuttuvat siitä, että sota voidaan estää, että ihmiskunnan huomispäivää voidaan puolustaa. Ja valtava merkitys tässä elämää luovassa prosessissa on sosialistisella rauhan logiikalla. Tämä logiikka on yksinkertainen ja ymmärrettävä jokaiselle työn ihmiselle. Koska se on elämän logiikka.

Me neuvostoihmiset olemme ylpeitä siitä, että juuri sosialismi, joka on rakennettu ensimmäisenä maailmassa Neuvostoliitossa, tuo ihmisille varmuutta mahdollisuudesta puolustaa rauhaa. Olemme ylpeitä siitä, että neuvostovaltion ulkopolitiikka — leniniläinen ulkopolitiikka — luo yhä luotettavampia esteitä imperialistisen sodan logiikan tielle. Olemme ylpeitä siitä, että meidän aikakaudellamme sosialismin, rauhan ja ihmiskunnan tulevaisuuden käsitteistä on tullut erottamattomia.

Moskovalainen Jelena Gromova on saanut yhden pääpalkinnoista YK:n järjestämässä kansainvälisessä ainekirjoituskilpailussa aiheesta "Avaruus ja me". Julkaisemme hänen aineensa sivulla 52. J. Bagrjanski otti valokuvan voittajasta, joka on nyt Moskovan arkkitehtiinstituutin ensimmäisellä vuosikurssilla.

NEUVOSTOLIITTO

N:o 12 (311) 1982

SISÄLTÖ:

Lokakuun logiikka on rauhan logiikkaa 1
Havaintoja, mietteitä, välähdyksiä 2
Internationalismi ja solidaarisuus 4
Kulttuuri ja rauha 5
Tonavalla 6
Tevljanto, Tšuktšien niemimaan puheenjohtaja 16
Kansallisaarteiden palauttaminen 17
Toimitukselle kirjoitetaan 17
Kreml, Punainen tori 18
Vielä kerran "vuosisadan kaupasta" 21
Valokuvat kertovat 24
Postimerkkeilijöille 25
Guten Tag! Saljam! 26
Terve, venäjän kieli! 27
Ilmailu työnä ja harrastuksena 27
Togrul Narimanbekov 28
Hopeanhohtoisten pilvien arvoitus 30
Sekalaista 31
Vähän kaikkea 32
Museon hiljaisuuden rikkojat 34
Kolmen käärmeen lahjat 38
Muunnelmia samasta aiheesta 40
Nuorison teatterifestivaali 42
Tiedettä ja tekniikkaa — uutuuksia 44
Säästökassat Neuvostoliitossa 45
Raitaiset 47
Lääkkeiden valvonta 48
Laboratorioissa, klinikoilla, apteekeissa 49
Naisille 50
Ihmisen ikuinen pyrkimys lentoon 52
Urheilua 53
Esimerkki hyvistä naapuruussuhteista 54
Šakkia 56

Maailman suurin lentoyhtiö Aeroflot lentää **uudella laajarunkokoneella IL-86** kansainvälisillä reiteillä **Moskova—Berliini—Madrid, Leningrad—Pariisi** ja **Moskova—Pariisi.**

Etiopian Väliaikaisen sotilaallisen hallintoneuvoston puheenjohtaja ja Etiopian työtätekevien puolueen organisointikomitean puheenjohtaja Mengistu Haile Mariam on tehnyt ystävyysvierailun Neuvostoliittoon. Neuvottelujen kuluessa Leonid Brežnev ja Mengistu Haile Mariam totesivat: hyvät neuvostoliittolais-etiopialaiset suhteet kehittyvät edelleen. Kahden maan yhteistyö laajenee ja monipuolistuu. Kansainvälisistä asioista käyty keskustelu osoitti Neuvostoliiton ja Sosialistisen Etiopian näkemysten olevan yhteneviä tärkeimmissä kansainvälisissä kysymyksissä. Kahden maan johtajat ilmaisivat lujan vakaumuksensa siitä, että imperialismin, taantumuksen ja uuskolonialismin kansanvastaisen politiikan, joka synnyttää verisiä konflikteja Lähi- ja Keski-Idässä, Latinalaisessa Amerikassa, Afrikassa ja Aasiassa, vastapainoksi on välttämätöntä panna kaikkien rauhaarakastavien maiden ja kansojen yhtenäisyys ja solidaarisuus, niiden tahto estää ydinkatastrofi ja puolustaa laillisia etujaan ja oikeuksiaan. Neuvottelujen päätteeksi allekirjoitettiin neuvostoliittolais-etiopialainen sopimus.

Valok. J. Koroljov

INTERNATIONALISMI JA SOLIDAARISUUS

Taškent otti vieraanvaraisesti vastaan Aasian ja Afrikan kansallisten vapautusliikkeiden, vallankumouksellis-demokraattisten puolueiden ja kansalaisjärjestöjen edustajat. Vieraat 64 eri maasta olivat saapuneet Uzbekian neuvostotasavallan pääkaupunkiin ottaakseen osaa Aasian ja Afrikan kansojen solidaarisuusjärjestön (AAPSO) puhemiehistön 11. istuntoon, joka oli omistettu Neuvostoliiton muodostamisen 60-vuotisjuhlalle.

Puhuessaan istunnon avajaisissa NKP:n keskuskomitean poliittisen toimikunnan ehdokasjäsen, Uzbekian kommunistisen puolueen keskuskomitean ensimmäinen sihteeri Š. P. Rašidov sanoi: "SNTL:n muodostamisen 60 vuotena, kun koko edistyksellisen ihmiskunnan huomio on kiintynyt maailman ensimmäisen kansojen ystävyyden ja veljeyden yhteiskunnan kehityskokemukseen, meistä on paikallaan korostaa niitä puolia kansallisuuskysymyksen ratkaisemisessa saaduista kokemuksista, joilla on kansainvälistä merkitystä. Neuvostoliiton kansat olivat ennen vallankumousta erilaisilla yhteiskunnallisen kehityksen asteilla aina kapitalismista alkuyhteiskuntaan asti. Kaikkien näiden kansojen vetäminen mukaan sosialistiseen rakennustyöhön sekä voimakas kehitys kansojen veljellisen ja keskinäisen avun ansiosta, kaikki tämä osoittaa vakuuttavasti sosialismin rajattomat mahdollisuudet."

Äskettäin AAPSO on viettänyt toistakin juhlapäivää: Neuvostoliiton Aasian ja Afrikan maiden solidaarisuuskomitean toiminnan 25-vuotisjuhlaa. Komitean neljännesvuosisadan kestänyt toiminta on ollut Neuvostoliiton kansalaispiirien aktiivista tukea Aasian ja Afrikan edistyksellisille yhteiskunnallis-poliittisille voimille, se on neuvostoihmisten tekojen ja pyyteettömien ponnistusten historiaa oikeudenmukaisuuden, humanismin ja afrikkalais-aasialaisen solidaarisuusliikkeen jalojen ihanteiden puolesta.

Liikkeen syntymisen ensi päivistä lähtien Neuvostoliiton kansalaispiirit ovat ottaneet innokkaasti osaa sen toimintaan. Neuvostokansa pitää solidaarisuutta Aasian, Afrikan ja Latinalaisen Amerikan kansojen taistelulle internationalistisena velvollisuutenaan.

Istunnon osanottajat puhuivat siitä, että tällä hetkellä AAPSO:lla on uusia vastuunalaisia tehtäviä. "Käsittelemämme kysymykset koskivat rauhan turvaamista koko maailmassa, liennytyksen puolustamista ja edistyksellisten voimien yhteenliittyneisyyden voimistamista", sanoi Afrikan kansalliskongressin edustaja sosialistisissa maissa Anthony Mongalo.

— Rauhanpuolustajien liikkeen osanottajien ja maapallon edistyksellisten voimien solidaarisuus voimistuu päivä päivältä, sanoi Afganistanin demokraattisten nuorten järjestön sihteeri Sakhi Marjan. — Hyvän tahdon ihmisten kiinteästä yhteistoiminnasta sekä Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden esimerkistä maapallon kansat saavat uusia voimia taistelussa liennytyksen puolesta ja uuden maailmansodan uhan poistamiseksi.

AAPSO:n istunto hyväksyi joukon asiakirjoja.

Kuvissa:

■

Aasian ja Afrikan kansojen solidaarisuusjärjestön puhemiehistön 11. istunnon juhlalliset avajaiset.

■

AAPSO:n pääsihteeri Nouri Abdel Razzak ja Neuvostoliiton Aasian ja Afrikan maiden solidaarisuuskomitean puheenjohtaja, kirjailija Mirza Ibragimov.

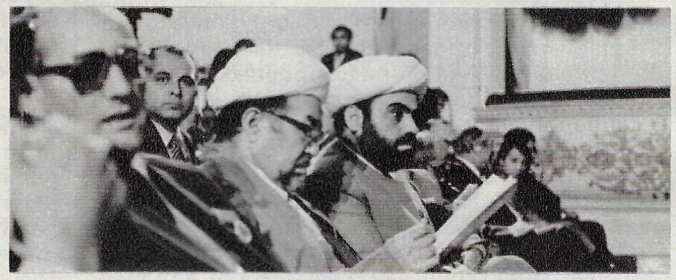

■

Istuntosalissa ja tauolla.

Valok. G. Makarytšev

KULTTUURI JA RAUHA

Mexicossa pidetyn UNESCO:n maailmankonferenssin tuloksista

Tavallisesti sanotaan, että tykit vaikenevat, kun muusat puhuvat. Historia on kuitenkin tuonut tarkennuksia tähän periaatteessa paikkansapitävään mietelauseeseen. Vuosisatojen kuluessa tykit ovat "puhuneet" liian usein, ihmiskunta on kokenut viimeksi kuluneiden 6000 vuoden kuluessa lähes 15000 suurta ja pientä sotaa, kun taas rauhan aika niiden välillä on ollut liian lyhyt, jotta ihmiset olisivat ehtineet kyllikseen nauttia kanssakäymisestä muusien kanssa.

Todelliset taiteen jättiläiset ovat poikkeuksetta olleet sotien jyrkkiä vastustajia, he ovat muistuttaneet, että aseet ja muusat ovat vastakohtaisuuksia, jotka eivät milloinkaan luovuta vapaaehtoisesti paikkaa toisilleen. Näin on ollut kaikkina aikoina: niin antiikin kuin renessanssin aikana samoin kuin viime vuosisadoillakin. Meidän vuosisadallamme esimerkiksi Barbusse ja Hemingway ovat esiintyneet voimakkaasti sotaa vastaan. Maksim Gorki teki voimistuvan fasismin- ja sodanuhan oloissa historiallisen kysymyksensä: "Ketä palvelette 'kulttuurin mestarit'?" Nikolai Roerich teki ehdotuksen yleismaailmallisen kulttuurin muistomerkkien suojelusopimuksen solmimisesta. Tätä ehdotusta kannattivat voimakkaasti Einstein, Mann, Wells ja muut, sen hyväksyi myös Kansainliitto.

Nykyaikana, jolloin on enemmän kuin tarpeeksi esimerkkejä militarismin vihamielisyydestä kulttuurille, tuhannet kulttuurihenkilöt ja taiteilijat liittyvät rauhanpuolustajien riveihin. Riittää kun todetaan, että Israelin Libanoniin suorittaman aseellisen hyökkäyksen kuluessa on tuhottu lukuisia kulttuurin muistomerkkejä, mm. Tirin ja Saidin kaupungit, jotka ovat UNESCO:n suojeluksessa. USA:ssa kilpavarustelu on johtanut kulttuurimäärärahojen vähentämiseen.

Kulttuurin ja rauhan keskinäinen yhteys, tämä teema oli johtavana ajatuksena toisessa UNESCO:n kulttuuripolitiikan maailmankonferenssissa, joka pidettiin äskettäin Mexicossa. Ensimmäinen näitä kysymyksiä käsitellyt kansainvälinen kongressi pidettiin Venetsiassa v. 1970, sen jälkeen on pidetty viisi alueellista kulttuuriministerien kokousta Helsingissä, Djokjakartassa, Akkrassa, Bogotassa ja Bagdadissa. Mexicon konferenssin tarkoituksena oli päättää tämä kierros ja selvittää koko maailman laajuudessa ihmiskunnan kulttuurikehityksen lainmukaisuuksia ja määritellä sen tulevaisuudennäkymät.

Meksikon pääkaupungissa pidetty konferenssi kiinnitti maailman kansalaispiirien huomion puoleensa. Siihen ottivat osaa valtuuskunnat 129 maasta (sitä paitsi 80 valtuuskuntaa johti kulttuuri- tai opetusministeri) sekä yli sata kansainvälistä järjestöä. Paikalla oli myös muutama sata lehtimiestä ja kirjeenvaihtajaa. Joidenkin valtioiden johtomiehet lähettivät konferenssille tervehdyskirjeen. Konferenssin avajaisissa luetussa Leonid Brežnevin viestissä korostettiin ajatusta kaikkien, niin suurten kuin pientenkin, kansojen kulttuurin tasaarvoisuudesta ja arvokkuudesta sekä siitä, että todellisen kulttuurin tehtävänä on lähentää kansoja, ja juuri tämä on nykyään tärkeämpää kuin koskaan aikaisemmin.

Nykyisessä kansainvälisessä tilanteessa, jota leimaa tuhoisan ydinkonfliktin uhka, kaikkien kulttuurihenkilöiden ja taiteilijoiden tärkeimpänä velvollisuutena on osoittaa taiteellisten vaikutuskeinojen avulla ihmisille uhan todellinen suuruus sekä saada heidät taistelemaan aktiivisesti rauhan puolesta. Konferenssi hyväksyi Vetoomuksen kaikkien maiden kulttuurin ja taiteen edustajille. Siinä kehotetaan heitä toimimaan kansojen välisen ystävyyden julistajina, kohottamaan äänensä rauhan puolesta sivilisaation ja ihmisälyn luomusten pelastamiseksi.

Sotilaallis-poliittinen jännitys vaikuttaa kielteisesti kansainvälisten kulttuurisuhteiden tilaan. Objektiivisen kansainvälisen yhteistyön sekä kaupallis-taloudellisen ja tieteellis-teknisen vaihdon kasvusuuntauksen vastaisesti Yhdysvallat ja sen jotkut NATO-liittolaiset pyrkivät estämään Lännen ja Idän välisiä kulttuurisuhteita, aikaansaamaan niiden tai näiden valtioiden "kulttuurisaarron" sekä käyvät "psykologista sotaa" sosialistisia maita ja edistyksellisiä kehitysmaita vastaan. Mexicon maailmankonferenssissa tämä USA:n linja tuomittiin. Enemmänkin, sosialistisen maiden aloitteesta hyväksyttiin erityinen päätöslauselma välttämättömyydestä laajentaa kansainvälisiä kulttuuriyhteyksiä.

Tässä yhteydessä ei voi olla mainitsematta vielä yhdestä kansainvälisen jännityksen kielteisestä vaikutuksesta kansojen kulttuurielämään. Kyse on siitä, että kilpavarustelun taakka ei rasita ainoastaan niin sanottuja kehittyneitä maita, vaan myös kymmeniä Aasian, Afrikan ja Latinalaisen Amerikan nuoria valtioita. Ne joutuvat vedetyiksi mukaan ns. "paikallisiin" sotilaallisiin konflikteihin ja kuluttavat aseisiin paljon varoja, jotka olisivat niin tuiki välttämättömiä sosiaalis-taloudelliselle ja kulttuurirakennustyölle.

Kilpavarustelu nielee nykyään yli 600 miljardia dollaria vuodessa. Niistä lähes 100 miljardia dollaria on Aasian, Afrikan ja Latinalaisen Amerikan kehitysmaiden menoja, joihin ne on pakotettu, koska nämä maat elävät taantumuksellisten voimien kaikilla mantereilla luoman vastakkainolon ilmapiirissä. Mexicon konferenssissa todettiin, että pienikin osa näistä varoista riittäisi kymmenien tuhansien koulujen ja kulttuurilaitosten rakentamiseen sekä lukutaidottomuuden poistamiseen. Tällä hetkellä sotilaiden koulutukseen käytetään varoja 60 kertaa enemmän kuin koululaisten opetukseen.

Voidaanko näissä olosuhteissa toteuttaa se suurenmoinen tehtävä, joka muotoiltiin Mexicossa yhdeksi ihmiskunnan perustehtävistä 20. vuosisadan lopulla? Se sisältää kaikkien kansojen henkisten voimavarojen käyttämisen yleisen edistyksen hyväksi sekä miljoonien ja miljoonien ihmisten vetämisen mukaan sosiaalis-kulttuuriseen toimintaan; nyt nämä ihmiset ovat vailla tätä mahdollisuutta laajan lukutaidottomuuden sekä alkeellisimmankin kulttuurin infrastruktuurin (laitosten, järjestöjen jne.) puuttumisen vuoksi? Voidaanko näissä olosuhteissa tehdä loppu sellaisesta kolonialismin häpeällisestä perusta kuin huutavasta epäsuhteesta informaatio- ja kulttuurivälineiden jakautumisessa kehittyneiden ja kehitysmaiden välillä? Tämä epäsuhde tekee miljoonista Aasiassa, Afrikassa ja Latinalaisessa Amerikassa asuvista ihmisistä informaatioimperialismin ja henkisen neokolonialismin uhreja.

Näiden kolme neljännestä maailman väestöstä käsittävien mantereiden osuus radio- ja televisioasemista, kirjojen ja sanomalehtien painoksista on alle neljännes. Mexicon konferenssissa Kuuban kulttuuriministeri esitti tietoja siitä, että Latinalainen Amerikka saa 70 % kaikista televisio-ohjelmista USA:sta ja jotkut edustajat kiinnittivät huomiota näiden ohjelmien ja koko amerikkalaisen kaupallisen kulttuurin kielteiseen vaikutukseen maansa väestöön ja etenkin nuorisoon.

Tässä yhteydessä amerikkalaisten edustajien vetoomukset kulttuurin "epäpolitisoimisesta" ja "kulttuuripluralismista" kansainvälisellä näyttämöllä sekä "ajatusten vapaasta vaihdosta" ja "kulttuuribisneksen" kehittämisestä eivät saaneet Mexicon kokouksen osanottajien kannatusta. "Eikö vapaus, jota meille tarjotaan valtameren takaa", sanoi Ranskan kulttuuriministeri puheessaan, "ole ketun vapautta kanalassa, jossa se voi syödä haluamansa kanan?"

Mexicon konferenssi hyväksyi joitakin asiakirjoja kansojen kulttuurin omaperäisyyden suojelemiseksi sekä tuomitsi yritykset rikkoa näiden suvereenisuutta henkisellä alalla. Kokouksen osanottajat tekivät UNESCO:n johdolle ehdotuksen kutsua koolle älyllisen ja luovan työn työntekijöiden maailman konferenssi käsittelemään toimenpiteitä jotka turvaisivat näiden teosten, luovien voimavarojen ja lahjakkuuden käyttämisen rauhan hyväksi.

Kaikkien kulttuurin mahdollisuuksien sekä kaikkien kulttuurivaikuttajien energian mobilisointi taisteluun rauhan säilyttämisen puolesta on ongelma, joka ei siedä viivyttelyä. Mexicon konferenssissa, kuten muissakin eri leveyspiireillä pidetyissä kansainvälisissä kulttuurikysymyksiä käsitelleissä kokouksissa hyväksytyissä asiakirjoissa pidetään tätä kysymystä mitä kiireellisimpänä. Kokouksen hyväksymässä pääasiakirjassa (Mexicon kulttuuripoliittisessa julistuksessa) todetaan, että ihmiskunnan kulttuurin olemassaolon turvaamiseksi on välttämätöntä vakiinnuttaa pysyvä rauha.

J. KAŠLEV, historian tohtori

PAINETTU NEUVOSTOLIITOSSA

Viime vuosisadan lopulla vain 30 % Venäjän väestöstä oli lukutaitoista ja lähes 50 tsaarin-Venäjällä asuneella kansanryhmällä ei ollut omaa kirjakieltään. Nykyään maan painokoneet suoltavat joka minuutti 4000 kirjaa ja kirjasta: Neuvostoliittoa pidetään oikeutetusti maana, jossa luetaan eniten maailmassa.

Vuoden 1917 vallankumous avasi kansoille ovet tietojen maailmaan: koko maa istui koulunpenkille. Luotiin nopeasti kirjakieli niille kansanryhmille, joilla sitä ei aikaisemmin ollut. Jo joulukuusta v. 1922 alkaen jokaisessa tasavallassa alettiin perustaa kustannusliikkeitä, jotka julkaisivat kirjallisuutta kyseisen tasavallan kielillä. Kolmen vuoden kuluttua niitä oli 28. Vuonna 1981 Neuvostoliitossa oli 217 kustantamoa.

Venäjä oli v. 1913 julkaistujen kirjojen suhteen toisella sijalla maailmassa, mutta kyseisenä vuonna esimerkiksi valkovenäjän kielellä ilmestyi vain kaksi kirjaa. Vuonna 1980 Valko-Venäjän neuvostotasavallassa niitä julkaistiin 370, joiden kokonaispainos oli yli 8 miljoonaa. Alueeltaan ja väestöltään pienessä Eestin SNT:ssa ilmestyi v. 1980 1304 kirjaa eestin kielellä (kokonaispainos 12,8 milj.) ja 598 kirjaa venäjän kielellä (kokonaispainos 3,6 milj.).

Neuvostoliittolaisten kustantamoiden tunnus "Kirjoja kansan käyttöön ja kansalle" on toteutettu. Numerotietoja 60 vuoden ajalta:

V. I. Leninin teosten kokonaispainos on 560 704 700 kappaletta, niistä 501 599 700 on ilmestynyt Neuvostoliiton kansojen eri kielillä;

tunnetun neuvostokirjailijan M. Gorkin teoksia on julkaistu 3275 kertaa 75 eri kielellä ja niiden kokonaispainos on yli 189 miljoonaa kappaletta;

neljä vuotta sitten aloitettu Leo Tolstoin 22-osainen Kootut teokset ilmestyy miljoonan kappaleen painoksena;

sellaisten maailmankirjallisuuden klassikoiden kuin Jack Londonin, Charles Dickensin ja Honore de Balzacin teosten kokonaispainosten määrä on yli 100 miljoonaa kappaletta.

Venäläisen kirjanpainannan alusta (vuodesta 1564 lähtien, jolloin I. Fjodorov valmisti ensimmäisen painokoneen) Lokakuun suureen vallankumoukseen mennessä Venäjällä ilmestyi 550000 kirjaa. Neuvostoliiton 60-vuotisen historian aikana on ilmestynyt 3273590 julkaisua, joiden kokonaispainos on 55 254,4 milj. kappaletta.

UNESCO:n tietojen mukaan ulkomailla julkaistaan vuosittain lähes 2500 neuvostoliittolaista kirjaa (yhteensä 50 eri valtiossa). Neuvostoliitossa painettuja kirjoja myydään 140 maassa.

Nämä tiedot on poimittu vastailmestyneestä taskupainoksesta, jonka kannessa on kuvattuna kirjan kansein muodostamia pilvenpiirtäjiä. Kirjan nimi on "Knigoizdanije SSSR. Tsifry i fakty" (SNTL:n kirjankustannustoiminta. Numeroita ja tosiasioita), ja sen on julkaissut kustantamo Kniga.

T. Ovsjannikova

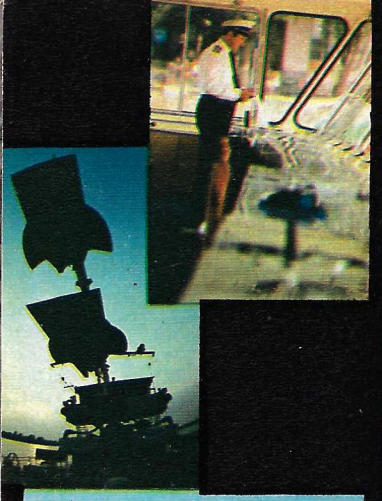

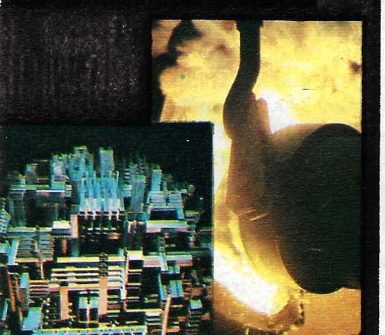

TONAVALLA

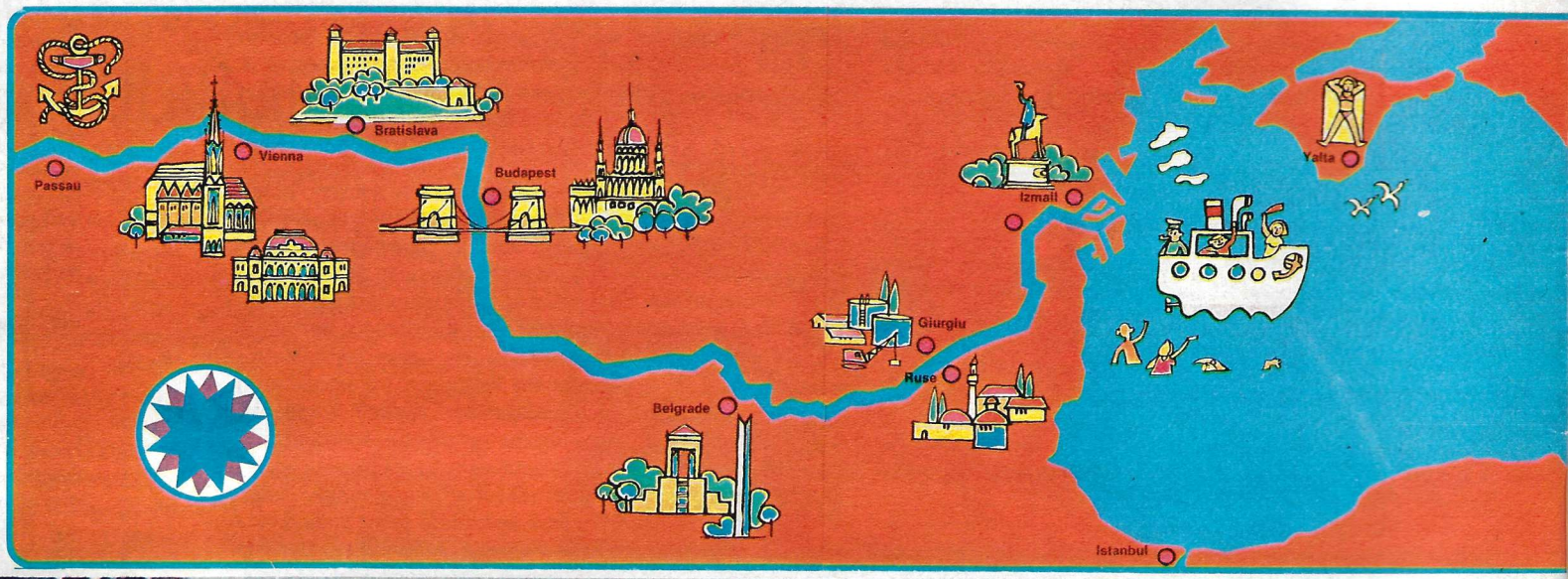

TÄMÄ KANSAINVÄLISEN YHTEISTYÖN KESKUKSEKSI MUODOSTUNUT JOKI YHDISTÄÄ KAHDEKSAN MAATA

Yllä: Romanian ranta, Djerdapin vesivoimala.
Vasemmalla: Tonavan näkymiä.
Alhaalla: neuvostoliittolainen Izmailin satama.

Timofei GUŽENKO, SNTL:n merilaivastoministeri

Siitä lähtien, kun ihmiskunnalle ilmaantui tarve saada tietoja kaukaisista maista ja käydä vaihtokauppaa, vesireitteihin — jokiin ja meriin — on kiinnitetty suurta huomiota. Laivaliikenteen historia liittyy kiinteästi kansainvälisen kaupan historiaan ja ulottuu kuudennelle — neljännelle vuosituhannelle e.a.a. Kului useita vuosisatoja ja jopa vuosituhansia ennen kuin purjeet korvasivat airot (ensimmäiset purjealukset ilmaantuivat noin 3000 vuotta e.a.a.), ja ne olivat pitkään laivojen tärkein "moottori". Purjelaivat nopeasti syrjäyttäneitä höyryaluksia alettiin rakentaa 1800-luvulla. 1900-luvun alussa ilmaantuivat moottorilaivat. Nyt olemme siirtymässä ydinkäyttöisten alusten aikakauteen.

Kauppapurjehduksen merkitys on kuitenkin aina pysynyt muuttumattomana: se on lähentänyt kansoja, auttanut tiedostamaan etujen yhteisyyden ja lieventänyt erimielisyyksiä. Tässä numerossa Neuvostoliitto-lehti julkaisee artikkelin yhteistyöstä yhdellä Euroopan suurimmista joista, Tonavalla.

Tonavan pituus on 2850 km. Sen rantoja omistavat Bulgaria, Itävalta, Jugoslavia, Neuvostoliitto, Romania, Saksan liittotasavalta, Tšekkoslovakia ja Unkari; lisäksi sen vesialueella sijaitsee osa Sveitsin, Italian ja Puolan alueesta. Tonavan merkitystä näiden Euroopan maiden taloudelle on vaikea yliarvioida. Se on suuri kansainvälinen kuljetusväylä, siitä saadaan kasteluja talousvettä, se tuottaa sähkövoimaa ja siellä kalastetaan. Tämän lisäksi Tonava on kansainvälisessä merenkulussa esimerkkinä sen varrella sijaitsevien maiden hedelmällisestä ja keskinäisesti edullisesta yhteistyöstä.

Voidaan mainita Tonavan komitea, Interlighter, Dunaitrans ja muita organisaatioita ja yhtymiä, jotka toimivat menestyksellisesti.

Pian Interlighter, SEV-maiden yhteinen kuljetusliike, joka toimii täydellä itsekannattavuusperiaatteella, viettää viisivuotisjuhlaansa. Sen tavoitteena on tyydyttää mahdollisimman täydellisesti Tonavan maiden ulkomaankaupan kuljetustarpeet soveltamalla uudenaikaista kuljetustekniikkaa, joka perustuu emälaiva-jokiproomu-järjestelmään. Järjestelmä on toiminut menestyksellisesti vuodesta 1978 lähtien Tonavan rantavaltioiden ja Etu-Intian välillä. Vuonna 1982 linjaa on jatkettu Vietnamin satamiin.

Interlighterin tasa-arvoisina omistajina ovat Bulgarian jokilaivasto, Unkarin laivaliikenneosakeyhtiö MAHART sekä Neuvostoliiton ja Tšekkoslovakian Tonavan laivayhtymät. Sijoittamalla yhtä paljon varoja osakkaat hankkivat yrityksen peruskaluston, 200 proomua ja 1200 konttia; kaksi nykyaikaista emälaivaa se on vuokrannut pitkäaikaisella sopimuksella Neuvostoliiton Tonavan laivayhtymältä.

Tonavan maat eivät ole kiinnostuneet vain laivaston modernisoinnista ja sen tonniston lisäämisestä, vaan myös liikenteen turvallisuudesta, rahtikirjoihin liittyvien oikeudellisten kysymysten ratkaisemisesta, joen saastumisen ehkäisemisestä ja muista vaikeista kysymyksistä, joista päätetään yhdessä. Kuten käytäntö on osoittanut, haluttaessa voidaan aina löytää kaikkia tyydyttävä ratkaisu ilmaantuviin kysymyksiin sekä saattaa käyntiin vipusimet, jotka yhdessä turvaavat Tonavan laivaliikenteen kehityksen kaikille hyväksyttävillä ehdoilla riippumatta siitä, onko niillä suuri vai pieni laivasto.

Neuvostoliiton kauppalaivaston merimiehet pyrkivät samalla kun he täydellisesti ja ajoissa suorittavat tarvittavat ulkomaankauppa- ja rannikkokuljetukset aina vahvistamaan ilmapiiriä, joka perustuu tasa-arvoisuudelle, keskinäisten etujen huomioonottamiselle ja palvelee yhtäläisesti jokaisen liikekumppanin etuja.

Emme ole koskaan vaatineet, emmekä vaadi mitään erikoisasemaa maailman rahtiliikenteessä. Varustamomme luonnollisesti tarjoavat palveluksiaan ulkomaisille rahtaajille niiden pyynnöstä. On muistettava, että myös me käytämme tällaisia palveluja ja että neuvostoliittolaisilla aluksilla kuljetettujen ulkomaisten tavaroiden määrä on suhteellisen pieni: Neuvostoliiton lipun alla viime vuonna kuljetetuista 223 miljoonasta rahtitonnista vain noin 30 miljoonaa tonnia kuului ulkomaisille rahtaajille. Mikäli tätä verrataan maailman merikuljetusten kokonaismäärään, 3,2 miljardiin tonniin, niin se on alle prosentin.

Haluan korostaa, että merikuljetusten määrään ja laivaston kehitykseen vaikuttavat paitsi vuodenajasta johtuvat ilmaston muutokset eri leveyspiireissä myös yhtä suuressa määrin kansainvälinen ilmapiiri. Liennytyksen ilmasto on paras keino piristää kansainvälistä kauppaa ja sitä kautta myös kansainvälistä laivaliikennettä.

Liennytys alkoi Euroopassa. Sen merkitystä rauhan säilymiselle on vaikea yliarvioida. Kuten Leonid Brežnev sanoi äskettäin: "Euroopan ja maailman tilanteen kehitys ei suinkaan pyyhi pois seitsemän vuotta sitten pidetyn Helsingin kokouksen tuloksia. Päinvastoin, mitä vaikeammat kansainväliset olosuhteet ovat, sitä selvemmin näkyy Helsingin Päätösasiakirjan koko merkitys."

Ja kun Tonavalta kuljetukset suuntautuvat nykyään Mustanmeren kautta maailman eri satamiin tapahtuu se myös siksi, että Tonavan maat tarkastelevat asioita paljolti Helsingin kokouksen päätösten ja sopimusten pohjalta.

Lehden toimitus kiittää SNTL:n merilaivastoministeriötä sekä Neuvostoliiton Tonavan laivaston edustajia aktiivisesta avusta oheisen aineiston valmistamisessa.

**Georgi JAKOVLEV,
Neuvostoliiton Tonavan
laivaston pysyvä edustaja
romanialaisessa Giurgiun satamassa.**

— Giurgiun historia sai alkunsa genovalaisista merenkävijöistä, jotka perustivat yli tuhat vuotta sitten San Giorgion linnoituksen Tonavalle. Kaupungin ja sataman perinteiselle pyrkimykselle käydä kauppaa Tonavan maiden kanssa on luotu mitä suotuisimmat kehitysmahdollisuudet sosialistisessa Romaniassa. Giurgiun satama yhdessä muiden Tonavan alajuoksulla sijaitsevien romanialaisten satamien kanssa ottaa vastaan ja lähettää suuren määrän vienti- ja tuontilastia. Sen määrä kasvaa jatkuvasti. Suuri osa rahdin lähettäjistä ja saajista on sosialistisissa maissa. Mitä tulee Romanian ja Neuvostoliiton liikesuhteisiin, niin Romaniassa ei ole ainoatakaan teollisuudenalaa, jolla ei olisi keskinäisesti edullisia yhteyksiä kollegojensa ja osapuoliensa kanssa Neuvostoliitossa. Kasvavat keskinäiset toimitukset merkitsevät työtä niin romanialaisille kuin neuvostoliittolaisillekin laivoille, ja meille lankeaa luonnollisesti suuri vastuu lastin käsittelystä ja käsittelyn laadusta satamissa.

Tonava kulkee alajuoksullaan Romanian alueella. Aikaisemmin autioilla rannoilla on nyt uusien kaupunkien kortteleita, lomaalueita, puistometsiä sekä teollisuuslaitoksia (kuvat vasemmalla).

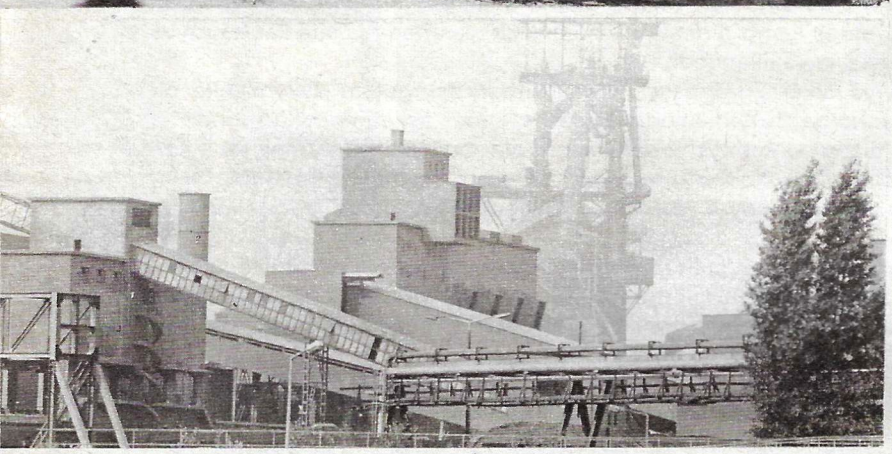

Romanian ja Jugoslavian rajalla Rautaportin lähistölle on rakennettu vesivoimaa tuottava ja laivaliikennettä palveleva laitos. Neuvostoliitto osallistui sen rahoitukseen ja antoi teknistä apua rakennustyössä. Laitos käsittää padon, jugoslavialaisen ja romanialaisen vesivoimalan (kokonaisteho 2100 megawattia), kaksi kaksiportaista laivasulkua, jotka on varustettu molemmilla rannoilla automaattisilla kaukoohjauslaitteilla. Kokonaisteholtaan Rautaportin vesivoimala on Euroopan toiseksi suurin Volžskin vesivoimalan jälkeen (kuva alhaalla).

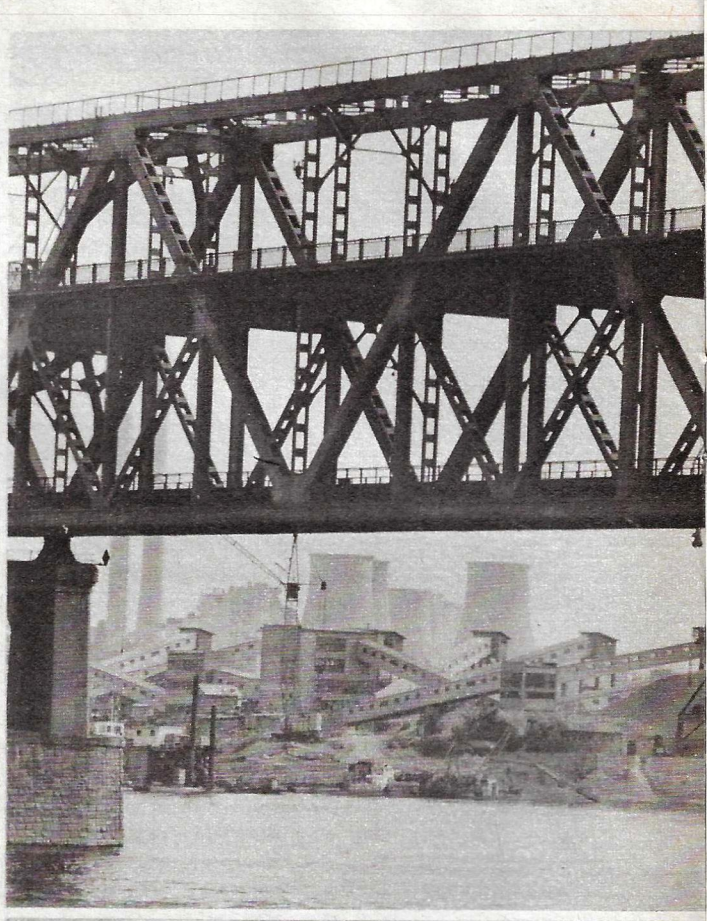

Marija NETKOVA, bulgarialaisen Interklubin edustaja Rusen kaupungissa.

— Minun tehtävänäni on auttaa ulkomaisia merimiehiä tutustumaan Bulgarian elämään, sen historiaan, perinteihin ja saavutuksiin. Järjestän Rusen satamassa käyvien laivojen miehistöjen tapaamisia bulgarialaisten tuotantolaitosten ja osuuskuntien työntekijöiden kanssa. Pyrin antamaan heille mahdollisuuden tutustua mahdollisimman syvällisesti elämäämme, ihanteisiimme ja tavoitteisiimme.

Tunnen todellista iloa minkä tahansa Tonavan maan laivan saapuessa satamaan, mutta minun on kuitenkin myönnettävä, että todella veljelliset suhteet meillä ovat muotoutuneet Neuvostoliiton Tonavan laivaston miehistöjen kanssa.

Siihen on monia syitä: keskinäisten kuljetusten määrä, joka heijastaa jatkuvasti kasvavia bulgarialais-neuvostoliittolaisia taloudellisia suhteita ja syvä kansojemme toisiaan kohtaan tuntema myötätunto samoin kuin luonnollisesti nykyajan avainkysymyksiä koskevien arvioiden ja katsomusten yhteisyys.

Jordan RADOJEV, Bulgarian jokilaivaston pääjohtaja.

— Ruse on Bulgarian suurin satama Tonavalla, se on tärkeä maan- ja rautateiden solmukohta. Rooman vallan aikana keisari Trajanus rakensi tänne sotasataman, ts. 60 alukselle tarkoitetun sataman. Silloin näin suurta alusten määrää pidettiin erittäin vaikuttavana.

Nykyään Rusessa on kauppa- ja matkustaja-aluksia, se on Bulgarian Kansantasavallan jokilaivaston tärkein satama. Tällä hetkellä jokilaivastollamme on yli 250 erilaista alusta ja niitä voi tavata kaikissa Tonavan maissa.

Kyse ei ole luonnollisestikaan ainoastaan laivojen lukumäärästä, vaan ennen kaikkea siitä, kuinka niitä käytetään. Tonniston suuruuden mukaan laskettuna (yli 300000 tonnia) olemme neljänneksi suurin Tonavan laivastoista, alusten lukumäärän mukaan laskettuna viides mutta kuljetusten määrän suhteen kolmen parhaan joukossa. Näin hyviin tuloksiin meitä auttaa pääsemään laaja yhteistyö Neuvostoliiton Tonavan laivaston kanssa. Sitä harjoitetaan neuvostoliittolais-bulgarialaisen kuljetusorganisaation Dunaitransin puitteissa.

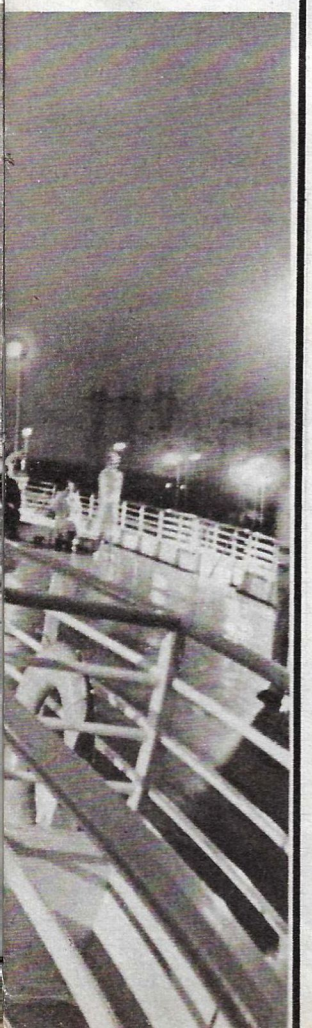

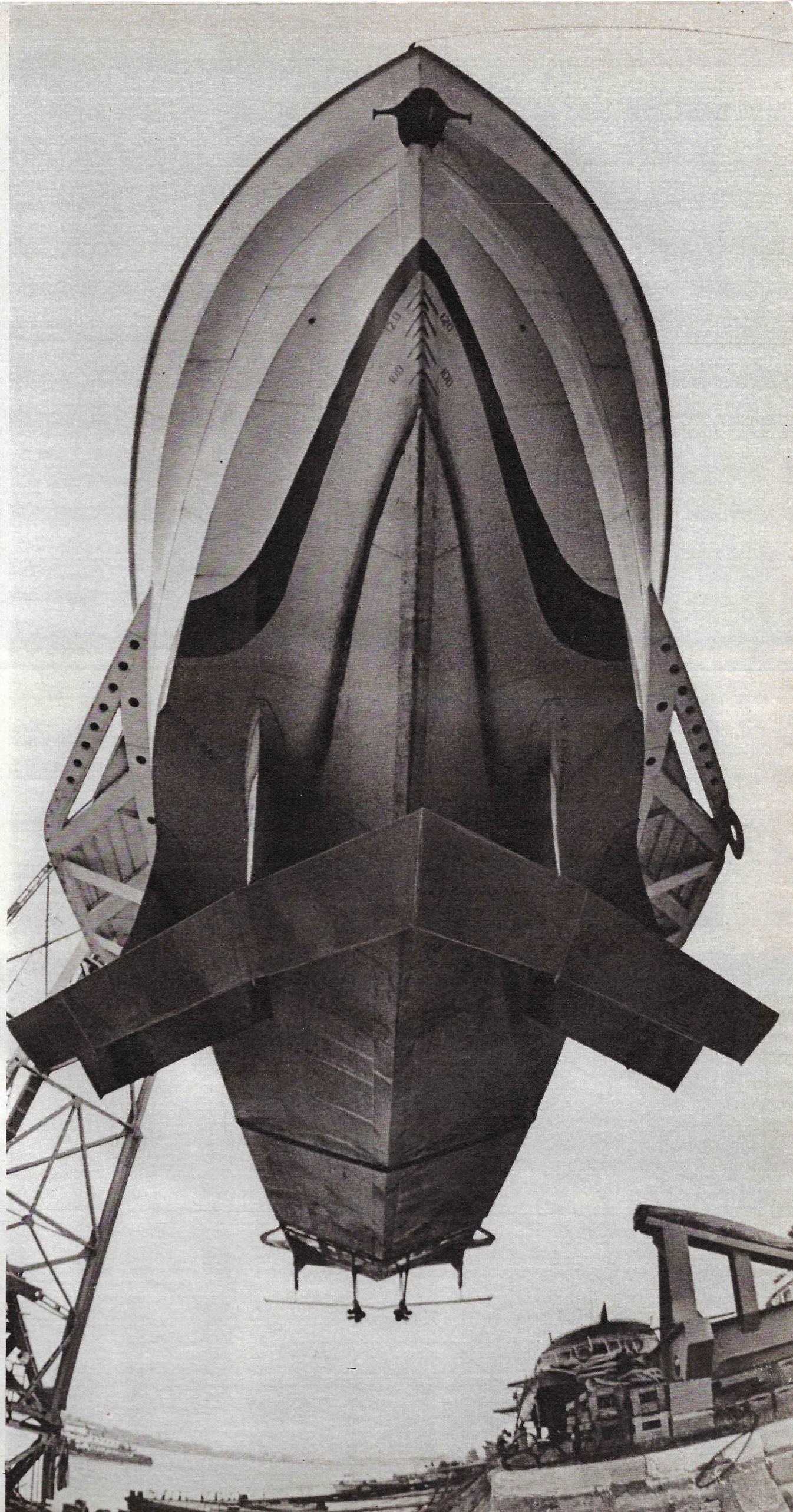

Ylhäällä vasemmalla: osa Družba-siltaa, joka yhdistää Bulgarian ja Romanian rannat. Sen yläosa palvelee autoliikennettä ja alaosa junaliikennettä. Vedennousun ja tulvien sattuessa sillan alaosaa voidaan nostaa ja näin päästää laivat sen alitse. Ladojen purkausta laivasta Rusen satamassa. Oikealla: matkustaja-alus huollossa.

Milutin RANKOVIĆ (Čedo), Jugoslavian Tonavan laivaston edustaja.

— Viime vuosina tehtävänäni on ollut edustaa laivastomme etuja eri Tonavan maissa. Tonavalla on jo lähes 40 vuoden ajan vallinnut yhteistyön ja rauhan tila. Näin ei ole kuitenkaan ollut aina. Sodin täällä, Čedo oli peitenimeni partisaanina. Sillä nimellä minua kutsuvat kaikki, eivätkä pelkästään vapautustaistelun veteraanit. Kun fasistit hyökkäsivät Neuvostoliittoon, Jugoslavian kommunistisen puolueen keskuskomitea antoi Jugoslavian kansoille osoitetun vetoomuksen, jossa sanottiin mm. että sankarillisen neuvostokansan veri ei vuoda ainoastaan sosialismin maan puolesta, vaan myös koko työtätekevän ihmiskunnan lopullisen sosiaalisen ja kansallisen vapautuksen puolesta. Taistelunne oli myös meidän taisteluamme, pidimme velvollisuutenamme tukea sitä kaikin voimin, jopa oman elämämme hinnalla.

Voiton päivänä monet puuttuivat partisaaniemme riveistä. Toisessa maailmansodassa kuoli yli 1700000 jugoslavialaista eli joka kymmenes. Mutta uskoimme fasismista saatavaan voittoon ja pyrimme kaikin voimin nopeuttamaan sitä.

Uhrimme palvelivat rauhan asiaa. Meidän eloonjääneiden on muistettava se. Meidän velvollisuutenamme on varjella rauhaa ja edistää kansojen välisen luottamuksen kasvua. Tonavan maiden yhteistyö on tärkeä panos liennytyksen edistämisessä, se on yksi tae siitä, että Tonava säilyy rauhan ja ystävyyden jokena myös tulevaisuudessa.

Imre TAKACS, Csepelin kombinaatin ei-rautametallitehtaan puoluekomitean sihteeri.

— Kombinaattimme on yksi Unkarin suurimmista teollisuuslaitoksista. Työntekijöitä on lähes 30000, ja sen tuotannolla on erittäin tärkeä merkitys maamme kansantaloudessa. Kaksi kolmannesta tuotteista käytetään Unkarissa ja yksi kolmannes menee vientiin. Tehtaidemme tuotanto-ohjelma uudistuu jatkuvasti ottaen huomioon todellisen kysynnän niin kotimaan kuin ulkomaidenkin markkinoilla.

Tonavan alueella olevat SEV-maat ja ennen kaikkea Neuvostoliitto ovat Csepelin kombinaatin tärkeimpiä kauppakumppaneita niin viennissä kuin tuonnissakin. Tonavaa pitkin kuljetamme tuotteitamme Saksan liittotasavaltaan, Itävaltaan ja moniin kehitysmaihin.

Ulkomaankaupan lisäksi kombinaatin kansainvälisissä yhteyksissä on tärkeä merkitys pitkän ajanjakson sopimuksilla tieteellis-teknisestä ja tuotannollisesta yhteistyöstä sekä myös tuotannollista erikoistumista koskevilla sopimuksilla: lähes 40 % maan viennistä tapahtuu tällaisten sopimusten puitteissa sosialistisen yhteisön maihin.

Dunaujvárosin kaupungissa oleva metallurginen kombinaatti. Vasemmalla: eräällä Csepelin kombinaatin työosastolla.

Tonavan yli 110 vuotta sitten rakennetut sillat yhdistivät Budan, Pestin ja Obudan yhdeksi kaupungiksi, jolle annettiin nimeksi Budapest.

Unkarin Kansantasavallan pääkaupunki on Euroopan vanhimpia keskuksia. Se on tunnettu arkkitehtonisista muistomerkeistä ja mm. siltojensa kauneudesta. Toisen maailmansodan aikana kaikki seitsemän siltaa räjäytettiin. Nyt Budapestissä on kahdeksan siltaa, jotka eivät suinkaan jää jälkeen edeltäjistään. Joitakin vanhoja siltoja korjattiin Neuvostoarmeijan avulla vanhojen piirustusten ja luonnosten pohjalla heti kaupungin vapauttamisen jälkeen.

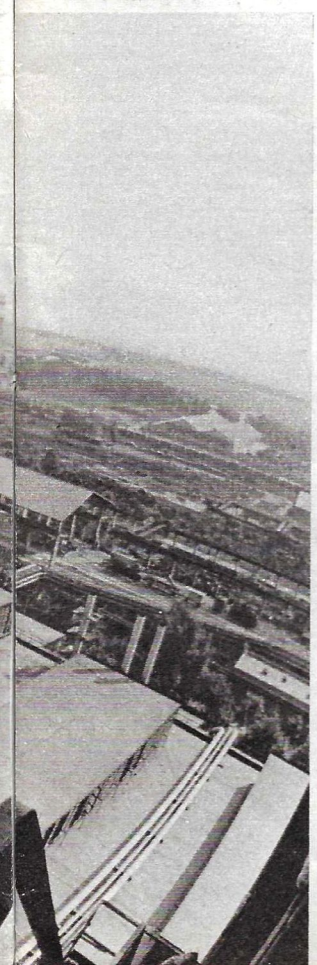

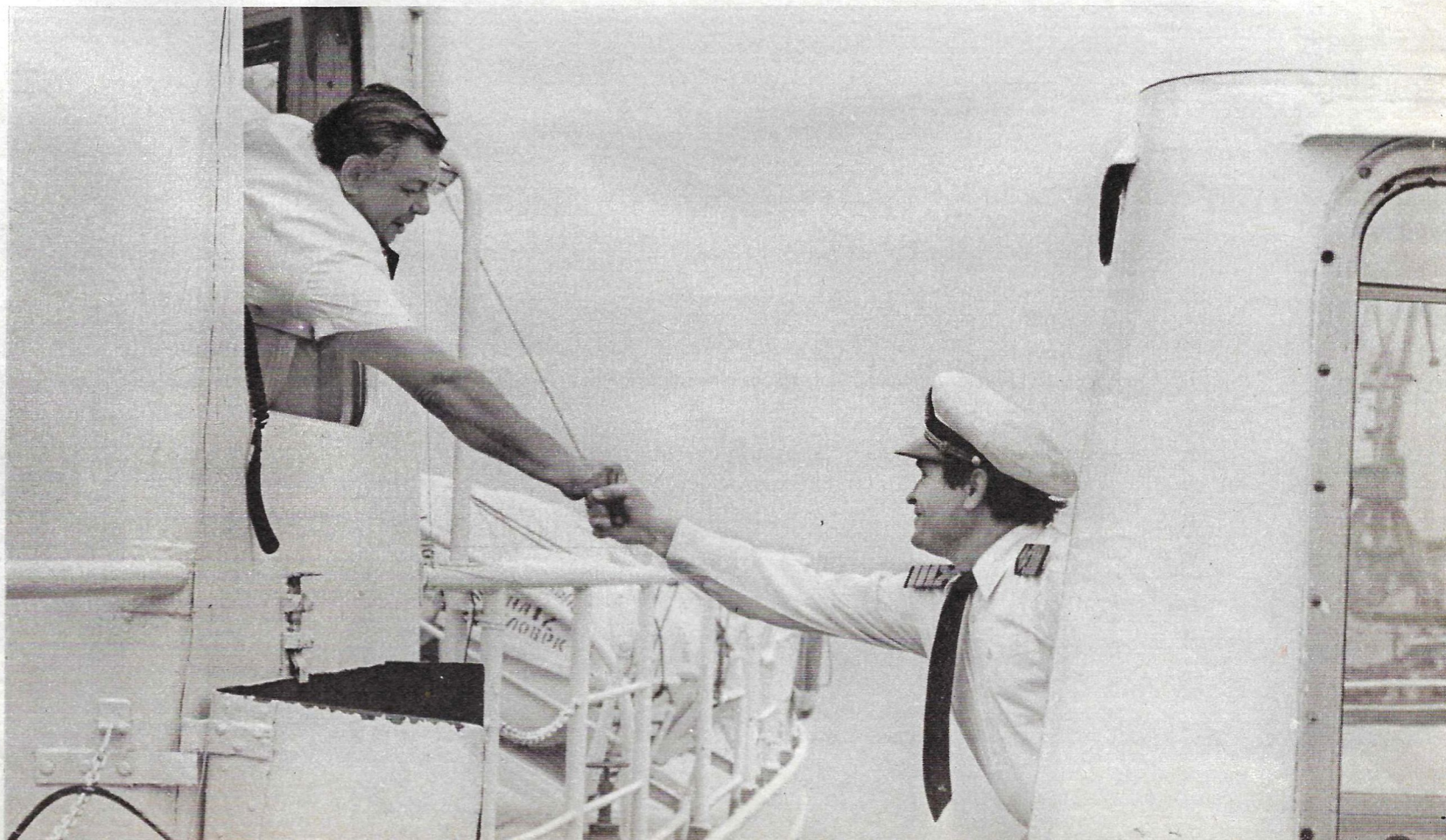

Kapteenien kädenpuristus. Tapaaminen Belgradin satamassa.

Lähellä Slovakian pääkaupunkia, Bratislavaa, rakennetaan siltaa Tonavan yli. Se on osa uutta satamaa, jonka laiturit pystyvät ottamaan vastaan yhä kasvavan lastivirran. Oikealla: laivatelakka Komarnossa.

**Bohuš FELGR, Komarnon sataman johtaja,
SNTL:n merilaivaston kunniatyöntekijä.**

— Komarnon satama, joka on Tšekkoslovakian Sosialistisen Tasavallan suurin, käsittelee miljoonia tonneja lastia vuodessa. Kolmannes rahtikuljetuksista on neuvostoliittolaisia. Pyrimme vähentämään laivojen odotusajan minimiin ja yleensä onnistummekin siinä. Töiden sujumisen kannalta voi vain kiittää neuvostoliittolaisten alusten miehistöjen jäsenten suhtautumista, he ovat tarkkoja, kurinalaisia ja valmiita ymmärtämään meidän ongelmia. Haluan tässä toistaa ystäväni Boris Šiškinin sanat, hän on Neuvostoliiton Tonavan laivaston töiden ohjaajana Komarnossa: "Hyvä työntekijä ratkaisee ongelmia, huono alkaa keskustella vaikeuksista". Olen myös toiminnan kannattaja ja neuvostoliittolaisten kollegojemme kanssa pääsemme aina yhteisymmärrykseen.

Olen ensimmäinen ulkomaalainen, jolle on myönnetty neuvostomerimiehen arvonimi. Se on minulle kaksin verroin arvokas niin Tšekkoslovakian kansalaisena kuin Neuvostoliiton Tonavan laivaston pitkäaikaisena liikekumppanina. Komarnon satamatyöläisten parhaat työryhmät on nimetty tšekkoslovakialais-neuvostoliittolaisen ystävyyden kunniaksi. Neuvostoliiton Tonavan laivaston 68 aluksen miehistöt ja Komarnon kaupungin sekä sitä ympäröivän alueen asukkaat järjestävät usein yhteisiä tilaisuuksia.

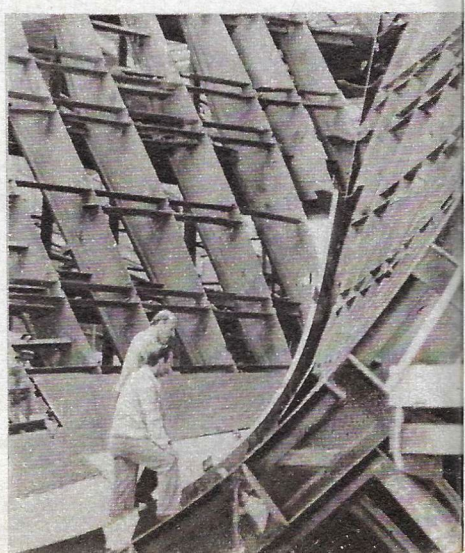

Josef Kurt DARMSTÄDTER, Itävallan Ensimmäisen Tonavan laivayhtymän johtaja, matkustajapalvelun päällikkö Wienissä.

— Ensimmäisessä Korneuburgin telakalla Itävallassa v. 1959 Neuvostoliitolle rakennetussa matkustaja-aluksessa Amurissa oli vain yksi matkustaja sen lähtiessä neitsytmatkalleen Wienistä.

Nykyään Alpeilta Mustallemerelle neuvostoliittolaisilla aluksilla tapahtuva risteily ei kaipaa mainosta. Korneuburgin telakalle Neuvostoliiton tilaus oli onnekas alku: Neuvostoliitolle rakennettujen alusten luku on noussut yli sadan. Tilaustemme ansiosta telakka on täystyöllistetty vuoteen 1984 asti.

Erich RIEDL, Ober Osterreichin Itävalta—Neuvostoliitto -seuran sihteeri Linzin kaupungista.

— Varsinainen ammattini on myyjä. Yhteiskunnallista toimintaa harrastan Itävalta—Neuvostoliitto -ystävyysseuran Ylä-Itävallan osastossa. Seuraamme kuuluu yli puolitoista tuhatta jäsentä. Rauhan työ on minulle tärkeää. Sellaiset suuret kombinaatit kuin VÖEST-ALPINE ja Chemie Linz sekä niiden tytäryritykset voivat työllistää työntekijänsä Neuvostoliiton tilausten ansiosta. Ne tuottavat noin neljänneksen Itävallan teollisuustuotteista ja niistä noin kolmannes viedään Neuvostoliittoon, mm. Tonavaa pitkin.

Ylhäällä: Wachaun laakso, Tonavan runollista seutua, joka on innoittanut monia kirjailijoita ja säveltäjiä. Wienin matkustajasataman laiturissa on tšekkoslovakialainen kantosiipialus, joka on valmistettu Neuvostoliitossa.

Oikealla: näkymä Tonavalle vuoren huipulta lähellä itävaltalaista Dürnsteinin kaupunkia. Joella liikkuvat aluskaravaanit eivät häiritse vesihiihtäjiä. Eräs joen yli rakennetuista putkijohtosilloista.

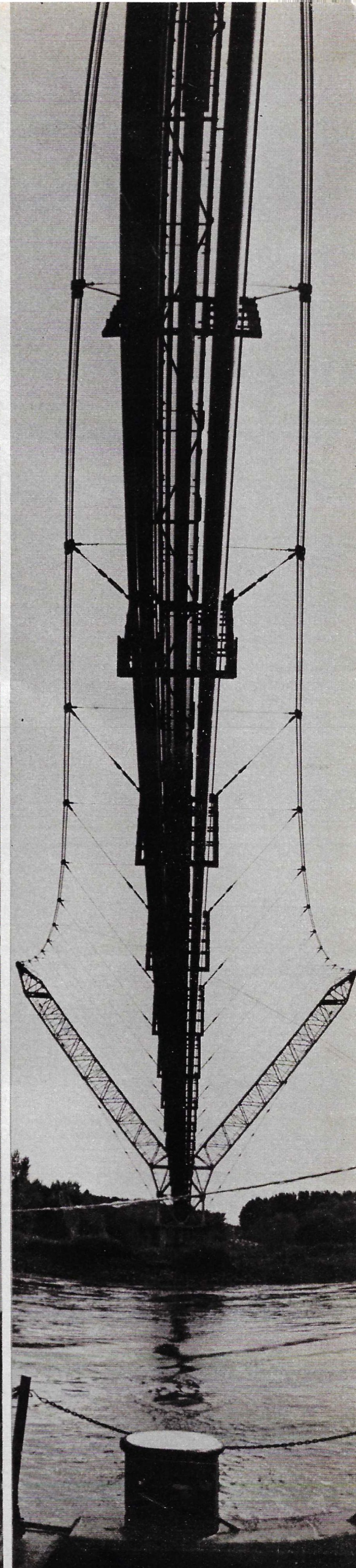

Hans HÖSL,
Saksan liittotasavallassa sijaitsevan Passaun kaupungin pormestari.

— Kaupungin arvokkain historiallinen nähtävyys ovat ainutlaatuiset urut Pyhän Stefanin kirkossa. Viime vuosina Passau on kuitenkin saavuttanut kuuluisuutta myös Euroopan yhteistyökehitystä palvelevien kokousten pitopaikkana. Järjestämme esimerkiksi joka kesä Euroopan maiden festivaalin Kahdeksan viikkoa. Tämänvuotisen festivaalin avasi Leningradin sinfoniaorkesteri.

Onko kaupungilla ongelmia? Luonnollisesti. On vaikeaa, mutta välttämätöntä suojella vanhoja rakennuksia ja ympäristöä. Näihin tarkoituksiin olemme käyttäneet jo lähes 100 miljoonaa markkaa ja yhtä paljon täytyy vielä kuluttaa. Varsinkin talvella, jolloin matkailussa on "kuollut kausi", esiintyy työttömyyttä. Kaupungin viranomaiset pyrkivät voimiensa mukaan helpottamaan ongelmaa, mutta kaikki ei suinkaan riipu meistä.

Kuvassa yksi monista kauniista vuoristosolista. Korkeat kalliot supistavat Tonavan tässä 150 metrin levyiseksi muodostaen joen kapeimman ja syvimmän kohdan.

Igor AVERIN, SNTL:n merilaivastoministeriön ulkomaisten suhteiden osaston päällikkö.

— Tonavalla, tärkeällä kansainvälisellä kuljetusväylällä, ei ole ainoastaan rikas menneisyys, vaan myös hyviä näkymiä avaava tulevaisuus. Neljännesvuosisata sitten alettiin vakavasti tutkia mahdollisuuksia yhdistää Tonava muihin Euroopan sisävesireitteihin. Tonavan komissio (Budapestissä) ja YK:n Euroopan talouskomissio (Genevessä) antoivat rakentavan panoksen Euroopan yhtenäisen sisävesikuljetusreittien järjestelmän suunnitelman laatimiseen. Neuvostoliittolaiset maastaviejät, jotka ovat osallistuneet tehtyihin taloudellisiin ja teknologisiin selvityksiin, ovat sitä mieltä, että tällaisen kaikenkattavan projektin tekeminen valmiiksi vastaisi Euroopan yhtenäisen kuljetusjärjestelmän luomisen tehtäviä ja suo mahdollisuuden säästää huomattavia pääomasijoituksia rinnakkaisten Euroopan halki kulkevien runkoliikenneväylien rakentamisessa.

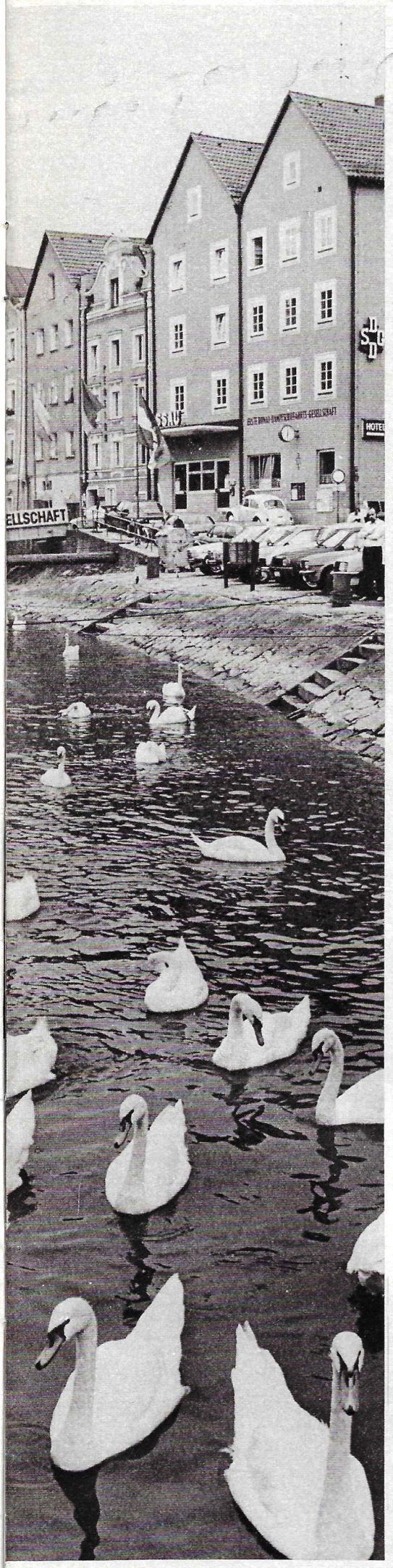

Kasvimaailmaa suojellaan Tonavan rannoilla luonnonpuistoja ja rauhoitusalueita perustamalla. Joella ja sen sivujoilla on paljon lintuja ja kaloja, joiden metsästäminen ja pyytäminen on Tonavan maissa järkevästi säännelty.

Reportaasin ovat laatineet A. HRUPOV (kuvat) ja S. ŠABOLDIN (teksti).

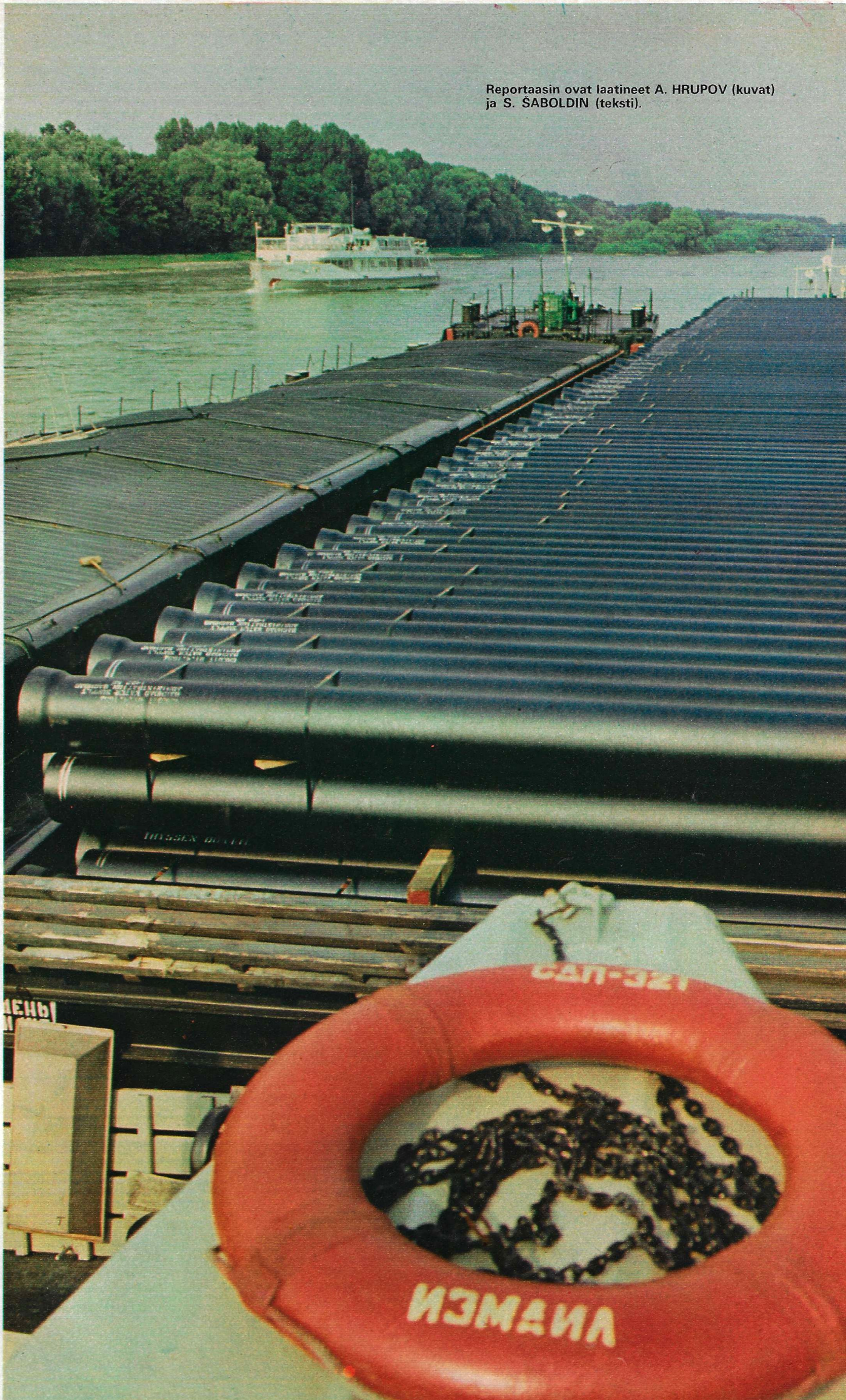

Neuvostoliiton Tonavan laivaston proomut kuljettavat metallia, putkia ja koneita Itävallasta Saksan liittotasavaltaan. Korneuburgin telakalta on lähdössä Tonavaa pitkin kolme imuruoppaajaa, jotka on tarkoitettu suurten putkijohtojen vetämiseen jokien ja järvien poikki jopa 24 metrin syvyydessä.

Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton muodostaminen joulukuussa v. 1922 kannusti voimakkaasti eteenpäin kaikkia tasa-arvoiseen liittoon kuuluvia tasavaltoja niiden kaikinpuolisessa kehityksessä. Olipa kyse mistä alasta tahansa, taloudesta, tieteestä tai kulttuurista, niin sekä suurissa että pienissä asioissa voi havaita selvästi yhden monikansaisen valtion toiminnan tärkeimmistä periaatteista: jokaisen kansan, sen historian ja tapojen kunnioitus sekä jopa kansallisen kehityksen kaikkein hienosyisimpien piirteiden huomioonottaminen, myös yksilön persoonallisuuden, hänen mahdollisuuksiensa ja toiveittensa kunnioittaminen. Ihmisille annettiin mahdollisuus osallistua aikakauden valtaisiin tapahtumiin. Tällä sivulla julkaisemamme aineisto on osa tuon ajan muotokuvaa.

TEVLJANTO, Tšuktšien niemimaan puheenjohtaja

Jokainen aikakausi jättää jälkeensä aineistoa, joka kuvaa erittäin hyvin ajan henkeä. Siitä voi tehdä johtopäätöksiä menneiden päivien tapahtumista ja edeltäjiemme käsittelemistä asioista. Ohessa on yksi sellainen asiakirja.

Kamtšatkan aluepiirin Anadyrin piirin vallankumouskomitea 17. elokuuta v. 1926. N:o 979.

Tämän kirjeen tuoja tšuktši Tevljanto Anadyrista lähetetään Kamtšatkan aluepiirin vallankumouskomitean ehdotuksesta saamaan opetusta Neuvosto-Venäjän kouluissa, jotta palattuaan muutaman vuoden kuluttua kotiseudulleen hän voisi jakaa saamiaan tietoja heimolaisilleen.

Koko elämänsä hän on viettänyt tylyllä ja karulla tundralla, sellaisissa poikkeuksellisissa olosuhteissa, jotka ovat ominaisia vain pohjoiselle napa-alueelle.

Maa, minne hän matkustaa, poikkeaa täysin Anadyrista. Vallankumouskomitea pelkää, että hän joutuu usein kärsimään puutetta ja koska hän ei osaa venäjää eikä tunne maan tapoja joutuu ulospääsemättömään tilanteeseen. Tämän lisäksi monia ikävyyksiä voi sattua hänen luonteensa erityispiirteistä kuten esimerkiksi omaleimaisesta itserakkaudesta, liiallisesta herkkyydestä ja muista seikoista johtuen.

Teille, jotka satutte lukemaan tämän kirjeen, meillä on suuri pyyntö. Antakaa Tevljantolle kaikkea mahdollista apua, kun hän kääntyy puoleenne ollessaan tarpeessa. Hän ansaitsee sen täysin, koska huolimatta täydellisestä luku- ja kirjoitustaidottomuudestaan hän on yksi älylliseltä kehitystasoltaan lahjakkaimmista ja tiedonhaluisimmista Anadyrin piirin nuorista tšuktšeista. Tevljantossa piilee suuri joukko mahdollisuuksia, jotka venäläisen koulun ansiosta tulevat ehdottomasti esiin ja jotka sitten koituvat hänen heimolaistensa hyödyksi.

Huolehtimalla tämän kansalaisen kohtalosta autatte Kamtšatkan aluepiirin vallankumouskomiteaa ottamaan ensimmäiset askeleet maamme äärimmäisessä koillisosassa paimentolaiselämää viettävien kanta-asukkaiden sivistämisessä. Heidän keskuudessaan ei ole Lokakuun vallankumouksen 10. vuosipäivän aattona yhtään lukutaitoista ihmistä.

Anadyrin vallankumouskomitea, kiinnostuneena ja huolestuneena Tevljanton kohtalosta pyytää kaikkia ihmisiä, joiden puoleen hän kääntyy kyseisellä kirjeellä, kysymään minkälaisia vaikeuksia ja toivomuksia hänellä on ja tarpeen vaatiessa sähköttämään niistä osoitteella "Anadyr, Vallankumouskomitea" osoittaen samalla minne ia kenelle vastaus on lähetettävä.

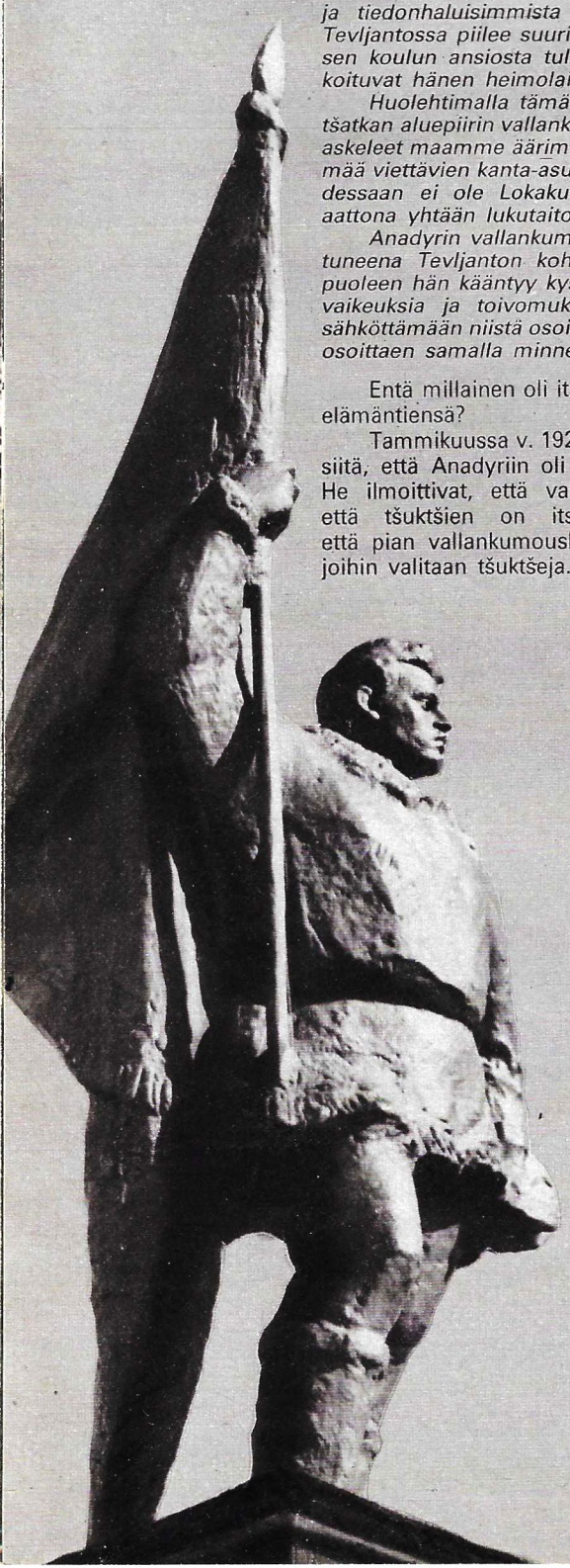

Entä millainen oli itse "kirjeenhaltija"? Millainen oli hänen elämäntiensä?

Tammikuussa v. 1920 poron nopeudella tundralla kiisi tieto siitä, että Anadyriin oli saapunut tuntemattomia valkoihoisia. He ilmoittivat, että valta kuuluu nyt kansalle ja selittivät, että tšuktšien on itse opittava hallitsemaan maataan, että pian vallankumouskomitea luovuttaa vallan neuvostoille, joihin valitaan tšuktšeja.

Uuden vallan toimenpiteet mielyttivät renkinä työskennellyttä Tevljantoa. Pian hän meni töihin koiravaljakon ajomieheksi vallankumouskomiteaan. Tevljanto matkusti vallankumouskomitean sihteerin Gennadi Togajevin kanssa leiripaikalta toiselle, yhteensä satoja kilometrejä pitkin tundraa. Hän kuunteli sihteerin puheita sukukokouksissa (ensimmäiset neuvostot Tšuktšien niemimaalla valittiin suku- eikä alueellisella periaatteella), hänen kertomuksiaan neuvostovallasta, Leninistä ja Moskovasta. Gennadi Togajev kiinnitti huomiota ujoon nuorukaiseen ja hänen haluunsa oppia uutta. Tevljanto alkoi opiskella venäjää ja lukutaitoa. Kun Togajev ilmoitti Tevljantolle vallankumouskomitean päätöksestä lähettää tämä opiskelemaan Venäjälle, hän ensin pelästyi ja kieltäytyi. Tiedonhalu voitti kuitenkin pelon tuntematonta kohtaan.

— Tässä sinulle todellinen amuletti, sanoi Togajev ojentaessaan kirjettä ja hyvästellessään Tevljantoa. — Kenelle hyvänsä näytät, kaikki auttavat.

Tevljanto opetteli kirjeen ulkoa, sana sanalta. "Amulettia" hän joutui käyttämään kuitenkin vain kerran, tulopäivänään Leningradissa. Suuren kaupungin melun häkellyttämänä Tevljanto vaelsi koko päivän pitkin Leningradia. Ja vasta illalla, sen jälkeen kun hän oli näyttänyt kirjettä vartiossa olevalle miliisille, hänet lähetettiin Detskoje Seloon, jossa oli sillä hetkellä ainutlaatuinen oppilaitos, Pohjoisten kansojen instituutti.

Opinnot vaativat suuria ponnistuksia. Tevljanto ei ymmärtänyt luennoilla alussa läheskään kaikkea. Hänen oli työskenneltävä iltaisin, kuten sanotaan, viimeiseen hikipisaraan asti. Hänelle ei tullut kuitenkaan edes mieleen keskeyttää opiskelua ja lähteä takaisin Tšuktšien niemimaalle. Pian hän sai kiinni opiskelutoverinsa.

Instituutilla on luonnollisesti suuri vaikutus ihmisen näkemyksiin, mutta yhtä tärkeä on myös opiskeluympäristö. Tevljantoa onnisti, hän sai tavata poikkeuksellisen lahjakkaita ihmisiä, jotka myös auttoivat häntä saamaan ja muodostamaan käsityksen eri asioista. Leningradissa asui ja työskenteli siihen aikaan Vladimir Bogoraz-Tan, joka oli Neuvostoliiton paras maan koillisosan pienten kansojen etnografian tuntija. Tevljanto kävi usein Bogorazin luona. Kirjahyllyjen täyttämässä professorin työhuoneessa he kävivät pitkiä keskusteluja siitä kuinka tšuktšien elämä on järjestettävä uudelleen.

Tevljanton mieleen painui elävästi tapaaminen kommunistisen puolueen Leningradin järjestön johtajan Sergei Kirovin kanssa. Tevljanto oli kuullut paljon tämän miehen, Lokakuun vallankumouksen osanottajan ja Takakaukasian kansojen vapauttamiseen osallistuneen vallankumouksellisen osaaottavaisuudesta ja sydämellisyydestä. Koko vuosikurssi meni Kirovin vastaanotolle. Kirov kyseli pitkään heidän synnyinseudusta, opinnoista, suunnitelmista ja aikomuksista. Hän kysyi myös:

— Entä oletteko tyytyväisiä asunto-oloihin ja ruokailuun?

Tevljanto vastasi itsekin rohkeudestaan yllättyneenä:

— Perunat ja mannapuuro eivät riitä pohjoisen asukkaille. Täytyy saada myös lihaa ja kalaa.

Pian instituutin ruokalaan alettiin tuoda Murmanskista poronlihaa ja tuoretta kalaa. Huolimatta valtiollisten asioiden paljoudesta Kirov ei unohtanut opiskelijoiden pyyntöä, ja tämä tapaus oli Tevljantolle esimerkkinä johtajan huolenpidosta ihmisten tarpeista.

Valmistuttuaan instituutista Tevljanto palasi Tšuktšien niemimaalle ja alkoi työskennellä Anadyrin piirin toimeenpanevassa komiteassa.

1930-luku oli käännekohta Tšuktšien niemimaan historiassa. Uudet kylät ja merisatamat kasvoivat nopeasti, rakennettiin kaivoksia. Kantaväestö siirtyi vähitellen kiinteään elintapaan. Perustettiin ensimmäisiä kolhooseja. Vuonna 1931 venäläisten kielitieteilijöiden avulla luotiin tšuktšien kirjakieli. Ensimmäinen kirja tšuktšien kielellä oli nimeltään "Tšelgykalekal" (Punainen luku- ja kirjoitustaito).

Tevljanto kiersi paljon Tšuktšien niemimaata, hän vakuutti, väitteli ja osoitti lukutaidon suuren voiman. Hänen arvovaltansa kasvoi. Hänestä tuli 29-vuotiaana neuvostovallan johtaja Tšuktšien niemimaalla.

Lentäjä Mihail Kaminski, joka työskenteli arktisella alueella neljännesvuosisadan, muistelee:

"Keväällä v. 1936 osallistuin 16 eskimon pelastamiseen ajelehtivalta jäälautalta lähellä Welenia. Naukanin eskimokylässä järjestettiin kokous metsästäjien pelastumisen kunniaksi. Myös minä pidin puheen ja kehotin eskimoja liittymään ilmailukerhoon, keräämään rahaa, ostamaan lentokone ja opettelemaan lentämään. Ihmetyksekseni halukkaita liittymään ilmailukerhoon oli varsin paljon. He keräsivät toista tuhatta ruplaa.

Palattuani kerroin tästä aluepiirin komitean istunnossa. Tuntematon tšuktši kysyi:

— Siis uskotko, että tšuktši voi oppia lentämään?

— Lentokoneen ohjaaminen on huomattavasti helpompaa kuin Tšuktšien niemimaan kaltaisen alueen johtaminen. Teidän Tevljanto selviää siitä kyllä.

Kaikki hymyilivät.

— Miksi niin luulet?

— Tiedän. Tšuktšit ja venäläiset eivät häntä turhaan kunnioita.

— Kiitoksia sinulle, Mihail. Minä juuri olen Tevljanto."

Ajatus ilmailukerhosta toteutettiin Tšuktšien niemimaan aluepiirin toimeenpanevan komitean puheenjohtajan aktiivisella tuella. Jo kahden vuoden kuluttua ensimmäiset viisi tšuktšia, jotka lensivät leiripaikkojen yllä, herättivät kateutta koko tšuktšinuorison parissa. Tällainen havainto-opetus oli varmaan parasta mahdollista mainosta opiskelun hyödyllisyydestä.

Joulukuussa 1937 järjestettiin vaalit SNTL:n korkeimpaan neuvostoon. Ensi kertaa historiassaan tšuktšien kansa sai mahdollisuuden lähettää edustajiaan maan korkeimpaan lakiasäätävään elimeen. Vuonna 1930 muodostetun Tšuktšien kansallisen piirikunnan kaikki äänestäjät antoivat äänensä Tevljantolle.

Tevljantolla oli vielä paljon toteuttamistaan odottavia suunnitelmia. Kiireinen ja kuluttava työ toisen maailmansodan vuosina mursi kuitenkin hänen terveytensä. Hänen oli pakko lähteä Tšuktšien niemimaalta ja muuttaa vaimonsa kanssa Poltavaan, lämpimään ukrainalaiseen kaupunkiin. Hänen siteensä kotiseutuun eivät kuitenkaan koskaan katkenneet. Elämänsä viimeisiin päiviin asti Tevljanto uskoi vielä palaavansa syntymäseudulleen.

"Saapuisin, mikäli terveys sallisi", hän kirjoitti Tšuktšien niemimaalle. "Toimisin vaikka elokuvakoneen käyttäjänä. Saattaa olla, että sairauden sitkeys johtuu juuri siitä, etten ole tundralla."

Vuonna 1959 Tevljanto kuoli.

Nykyäänkin Tšuktšien niemimaalla on vaikea löytää ihmistä, joka ei olisi kuullut Tevljantosta. Hänen mukaansa on nimetty katu Anadyrissa, ja hänen nimeään kantaa parhaille yliopisto-opiskelijoille myönnettävä stipendi. Paras muistomerkki Tevljantolle ovat kuitenkin hänen kansansa tämänpäiväiset saavutukset.

A. NENAROKOV, A. PROSKURIN

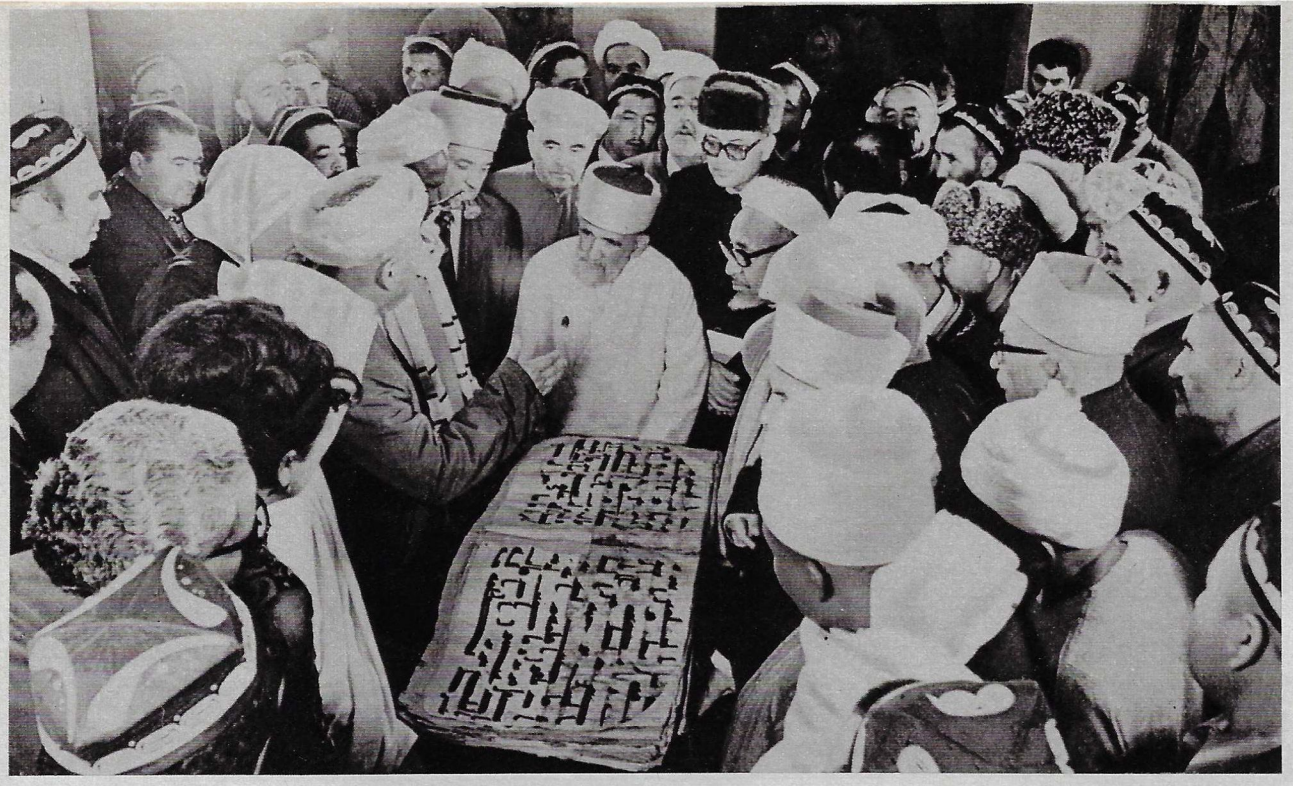

KANSALLISAARTEIDEN PALAUTTAMINEN

Eräiden kirjojen historia liittyy kiinteästi kokonaisten kansojen historiaan. Yksi sellainen on Pyhä Osmanin Koraani.

Käsikirjoitus sisältää 353 pergamenttisivua. Kirjan leveys on 68 cm ja korkeus 53 cm. Tussi on ajan mittaan muuttunut mustasta tummanruskeaksi. Kirjalla on ikää yli 1200 vuotta ja se on arabialaisen kirjakielen ainutlaatuinen muistomerkki. Se on kirjoitettu kufahilaisella kirjaimistolla, joka syntyi ja kehittyi varhaiskeskiajalla kukoistuskauttaan eläneessä suuressa kulttuurikeskuksessa, irakilaisessa Al Kufahin kaupungissa. Tämä on ainoa Neuvostoliitossa säilynyt täydellinen hidžran ensimmäiseltä vuosisadalta peräisin olevan Koraanin kopio (hidžra on islamilainen kalenteri, jonka mukaan aika lasketaan Muhammedin paosta Mekasta Medinaan). Muhammedin opetukset ja ilmestykset kirjoitettiin muistiin ja toimitettiin kalifi Osmanin käskystä. Itse Osman tapettiin tarinan mukaan hänen lukiessa omasta määräyksestään kirjoitettua Koraania. Käsikirjoituksessa oleva veriläikkä on muka syntynyt tällöin.

Erään version mukaan, jonka tosin venäläiset itämaidentutkijat osoittivat vääräksi jo 1800-luvulla, Taškentin jäljennös on juuri se joka kuului Osmanille. Kirjassa on todellakin tahra, mutta se lienee tehty tahallisesti, koristeeksi, legendan osoittamiseksi oikeaksi. Oli kuinka oli, niin sanottu Osmanin Koraani on voinut joutua Keski-Aasiaan vain arabien vallan aikana.

Pitkään Osmanin Koraania säilytettiin Hodža Ahrarin medresessä (medrese on tavallisesti moskeijan yhteydessä oleva korkeakoulu). Kun Keski-Aasia liitettiin Venäjään v. 1868, kirja lähetettiin Pietariin ja siellä sitä säilytettiin Keisarillisessa yleisessä kirjastossa.

Monet ukrainalaisten ja gruusialaisten regaalit ja kansallisaarteet sekä armenialaisten, latvialaisten, puolalaisten ja suomalaisten omaisuutta olevat taiteelliset, tieteelliset ja historialliset esineet kuuluivat Venäjän keisarin kokoelmiin. Kun valta siirtyi Venäjän proletariaatin käsiin lokakuussa v. 1917, neuvostohallitus ryhtyi poistamaan kaikki syyt, jotka häiritsivät tsaarin-Venäjällä asuneiden vähemmistökansallisuuksien ja etnisten ryhmien vapaata kehitystä. Se harjoitti kansojen perinteiden kunnioittamisen politiikkaa. Monien kansojen kulttuurihistoriallisesti arvokkaat esineet palautettiin niiden laillisille omistajille. "Vapaalla Venäjällä ei ole enää sorrettuja kansoja", sanottiin vetoomuksessa, jonka Yleisvenäläinen toimeenpaneva keskuskomitea hyväksyi 24. marraskuuta (7. joulukuuta) v. 1917 sen johdosta, että Ukrainan kansalle päätettiin luovuttaa kansallisaarteet, jotka siltä oli riistetty jo Katariina II aikana. "Isovenäläinen kansa ja vallankumouksellinen Pietari lähettävät tervehdyksen kera vapaalle Kieville pyhän lahjan kansojen veljeyden merkiksi. Eläköön ja lujittukoon Venäjän ja koko maailman vapaiden kansojen veljesliitto, kadotkoon toisen kansan toista kohtaan tuntema vihamielisyys ja sorron hivenkin."

Vastaavanlaisia toimia suoritettiin myös muiden kansallisten kulttuuriaarteiden suhteen.

6. (19.) joulukuuta v. 1917 V. I. Lenin antoi käskyn luovuttaa välittömästi Pyhä Osmanin Koraani Pietarin kansallisen piirikunnan aluepiirin islamilaiselle edustajakokoukselle. Hieman myöhemmin, tammikuun lopulla v. 1918 julkaistiin Kansallisuusasioiden kansankomissariaatin kollegion asetus Kazanissa sijaitsevan Sujumbekin tornin sekä Orenburgissa sijaitsevien Karavan-Sarain moskeijan ja Baškirian kansalliskodin luovuttamisesta islamilaiselle työkansalle.

Saman vuoden kesällä hyväksyttiin Valistusasioiden kansankomissariaatin asetus "Puolasta evakuoidun kulttuuri-, taide- sekä historiallisen ja tieteellisen omaisuuden palauttamisesta Puolan kansalle". Yleisvenäläinen toimeenpaneva keskuskomitea käsitteli kysymystä gruusialaisista sekä muista kansallisaarteista ja muinaisesineistä, joita säilytettiin Venäjän Federaation museoissa ja varastoissa.

Näiden päätösten toimeenpanoa haittasi kansalaissota. Esimerkiksi Osmanin Koraania säilytettiin jonkin aikaa Ufan islamilaisen papiston hallussa. Sotatoimien loputtua ja varsinkin Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton muodostamisen jälkeen v. 1922 ilmaantuivat todelliset mahdollisuudet saattaa johdonmukaisesti päätökseen leniniläinen politiikka, joka edellytti, että kaikille kansoille annetaan oikeus käyttää vapaasti niiden kulttuuriarvoja.

Puolalle palautettiin Grodnon ja Vilnan kuvernementtien arkistot sekä luovutettiin puolalaisista kirjastoista peräisin olevat käsikirjoitukset ja kirjat, jotka oli tuotu Venäjälle vuodesta 1772 lähtien. Myös Varsovan yliopiston Münz-kabinetista peräisin ollut puolalaisten ja ulkomaisten rahojen ja mitalien kokoelma palautettiin. Suomalaisten arkistoja vastaan Neuvostoliitto sai Suomenlinnan, Petsamon luostarin sekä santarmihallintojen arkistot. Neuvostohallituksen päätöksellä Riiasta ensimmäisen maailmansodan aikana v. 1915 evakuoidut latvialaisten kansansatujen käsikirjoitukset, Etšmiadzinista peräisin oleva mitä rikkain armenialainen kirjasto sekä Gruusian arkisto- ja museokalleudet palautettiin niiden oikeille omistajille.

Vuoden 1923 heinäkuussa Yleisvenäläinen toimeenpaneva keskuskomitea teki päätöksen Osmanin Koraanin siirtämisestä Ufasta Taškentiin. Saman vuoden elokuun 25. päivänä määräys pantiin täytäntöön. Erityiskomissio otti kirjan vastaan Ufassa ja erikoisvaunussa ja aseellisen vartio-osaston saattamana se toimitettiin Taškentiin. Tammikuun 1. päivänä v. 1926 Koraani asetettiin yleisön nähtäväksi samana päivänä avattuun ensimmäiseen uzbekkilaiseen museoon.

Kaikki nämä toimet loivat pohjaa kansallisten kulttuurien elpymiselle sekä raivasivat tietä sosialistisen monikansallisen valtion kansojen ja kansakuntien välisten ystävyys- ja veljessuhteiden kehittymiselle.

Toimitukselle kirjoitetaan

TUULA TUISKU, Suomi

Lehtenne kautta minulla on erinomainen tilaisuus tutustua maanne elämään. Erityisesti minua kiinnostavat nuorison elämästä kertovat aineistot. Olin tänä vuonna lomalla Jaltalla, jossa tutustuin ryhmään norilskilaisia nuoria. He kertoivat niin mielenkiintoisesti kotiseudustaan, että nyt haluan saada tietää mahdollisimman paljon Siperiasta.

Kiitoksia Veran postista ja värikkäästi kuvitetuista saduista. Vaikka olen jo 20-vuotias, luen myös sadut mielelläni. Lehtenne parhaita puolia on sen monipuolisuus.

CHARLES CANUTE MKATA, Tansania

Minua kiinnostaa maatalous. Seuraan jatkuvasti Neuvostoliiton saavutuksia ja sen yhteyksiä muihin sosialistisiin maihin. Haluaisin tietää siitä, mitä maassanne tehdään elinolojen parantamiseksi.

Maanne politiikassa on taistelulla rauhan puolesta valtavan tärkeä paikka, näytätte loistavaa esimerkkiä muille maille sitkeällä taistelulla onnen puolesta maan päällä, sekä ihmisoikeuksien ja koko maailman kansojen ystävyyden puolesta.

FELIKS ŠKOLNIK, Neuvostoliitto

Odotan aina kärsimättömänä uuden numeron saapumista. Lehti antaa paljon uutta tietoa Neuvostoliiton suhteista muihin maihin. Mielestäni lehti on hyvä ystävä ja auttaja niille, jotka haluavat saada enemmän tietoja maastamme ja jotka haluavat tulla ystäviksemme.

R. A. NEJAMEE, Bangladesh

On valitettavaa, että viime aikoina olette julkaisseet vähän šakkia koskevaa aineistoa. Tämän pelin suosio on suuri, ja jopa ne lehtenne vanhat numerot, joissa on šakkitehtäviä, ovat erittäin suosittuja. Haluaisin, että šakille omistettaisiin tulevaisuudessa koko sivu. Mielestäni myös sellaisille otsikoille kuin Vähän kaikkea ja Tiedettä ja tekniikkaa — uutuuksia voisi antaa enemmän tilaa.

N. JANARDHANA, Intia

Mielisivuni on Nuorten humoristien kerho. Pidän erittäin hyödyllisenä palstaa, jonka avulla lukijat voivat tutustua uusiin postimerkkeihin. Käyttäkää enemmän värikuvia, ne antavat havainnollisemman käsityksen maanne luonnosta ja elämästä. Ehdotan, että alatte julkaista palstaa Venäläiset sananlaskut.

Hyvät lukijat, kiitämme toimitukseen lähetetyistä kirjeistä, kysymyksistä, toivomuksista ja huomautuksista. Odotamme kirjeitänne ja mielipiteitänne lehden sisällöstä myös tulevaisuudessa. Pyydämme lähettämään ne osoitteella: 103772, GSP, Moskva, K-31, ulitsa Moskvina, 8.

KREML, PUNAINEN TORI

Moskovan Kremlin tornien ääriviivat tunnetaan koko maailmassa. Punainen tori ja Kreml ovat Moskovan symboleja, Venäjän ja Neuvostoliiton symboleja.

Jokainen Moskovassa kävijä, riippumatta siitä tuleeko hän läheltä vai kaukaa, käy välttämättä täällä. Täällä vietetään suuria juhlia, ja silloin nupukivitorilla liikkuvat suuret kansanjoukot. Tänne tullaan myös illan hiljaisina tunteina kävelemään, pohdiskelemaan, kuuntelemaan omia tunteita ja ajatuksia, tämä on sopiva ympäristö vapautua jokapäiväisyydestä ja arkipäivän kiireestä.

Kremlissä ja Punaisella torilla käynti on aina matka historiaan. Kuinka monien tapahtumien todistajina nämä muurit ovatkaan olleet! Ne ovat nähneet kansannousuja ja kuunnelleet tsaarin julkihuutajien puheita. Täällä ovat kaikuneet konekivääärisarjat vallankumoustaistelujen aikana. Täällä on puhunut Lenin. Hänen muistoaan kunnioitetaan käymällä Mausoleumissa Punaisella torilla. Punaiselta torilta sotilaat lähtivät suoraan rintamalle v. 1941. Täällä pidettiin v. 1945 Voiton paraati.

Kremlissä kokoontuu SNTL:n Korkein neuvosto, siellä työskentelee Neuvostoliiton hallitus. Täältä kutsutaan neuvostokansan nimissä kaikkia hyvän tahdon ihmisiä yhteistyöhön ja toimintaan rauhan puolesta.

Valok. M. Gratšov

Kymmenvuotiaana kotitalon ikkunasta avautuva maailma on tuttu yksityiskohtia myöten. Yhä vähemmän tehdään kysymyksiä "miksi?" ja "mikä?". Siinä iässä ihminen on tulvillaan optimismia ja olemassaolon iloa. Hänen näköpiirinsä laajenee päivä päivältä. Kirjat, opettajat, ystävät, television kuvaruutu ja valkokangas ruokkivat hänen älyään ja mielikuvitustaan. Maapallo tuntuu hänestä valtavalta ja ihmeelliseltä. Hän tietää jo mikä on tekokuu, ydinjäänmurtaja ja lunohod. 10-vuotiaalla pojalla on omat haaveensa ja toiveensa, omat huolensa ja mielipahansa. Hänellä on kuitenkin tärkein, usko aikuisten älyyn ja oikeudenmukaisuuteen. Ja jokainen meistä isistä haluaa olla tämän uskon arvoinen. Meistä riippuu paljolti se, voivatko koko maapallon lapset katsoa toiveikkaina huomispäivään, uuteen vuosisataan ja vuosituhanteen.

Valok. V. Ruikovitš

Vielä kerran "VUOSISADAN KAUPASTA"

Yksikään Neuvostoliiton ja länsimaiden yhteinen taloudellinen projekti ei ole herättänyt niin suurta huomiota koko maailmassa kuin kaasu — putket -projekti. Sen puitteissa Länsi-Euroopan valtiot ja Japani osallistuvat Siperiasta lähtevän ja mantereen halki kulkevan kaasuputken rakentamiseen; vastineeksi Neuvostoliitto toimittaa niille maakaasua. Länsimaiden poliittisissa piireissä, teollisuusyhtymien ja yritysten pääkonttoreissa sekä aikakausjulkaisujen sivuilla jatkuu keskustelu tästä "vuosisadan kaupasta", kuten lehtimiehet sopimusta nimittävät.

Se kiinnostaa myös lehtemme lukijoita.

"Ranskalainen lehdistö kirjoittaa usein "vuosisadan kaupasta". Tiedot kaasuputken rakennustyön edistymisestä ovat usein ristiriitaisia. Onko totta, että rakenteilla olevalla kaasuputkella ei ole vertaista maailmassa? Että siellä käytetään vankityövoimaa? Että putken valmistumisaikaa joudutaan siirtämään?" **Nämä kysymykset on esittänyt Yves Eli Ranskasta.**

Toimittajamme pyysi SNTL:n öljy- ja kaasuteollisuuden tuotantolaitosten rakennusministeriön varaministeriä Anatoli VESELJEVIÄ vastaamaan näihin kysymyksiin.

— Halkaisijaltaan 1420 mm runkoputkea pitkin pumpataan vuodessa 32 mrd. kuutiometriä kaasua, tällä kaasumäärällä voidaan tuottaa enemmän energiaa kuin mitä valtaville siperialaisille joille Angaralle ja Jeniseille rakennetut kaikki voimalaitokset kehittävät vuoden aikana. Kaasuputken rakentamiseen tarvitaan yhteensä yli 2,7 milj. tn korkealaatuisia putkia. Sille sijoitettavien kompressoriasemien yhteisteho on valtava, lähes kolme miljoonaa kilowattia. Vain Alaskan läpi kulkevaa kaasuputkea, jota on rakennettu jo kymmenen vuotta, voidaan verrata nyt Neuvostoliitossa rakennettavaan. Neuvostoliitossa Länsi-Siperiasta Länsi-Eurooppaan kulkeva runkoputki ei ole kuitenkaan ainoa: vuoteen 1985 on määrä rakentaa vielä viisi tällaista runkoputkea pohjoisesta Neuvostoliiton keskusosiin. Niitä ja myös vientikaasuputkea pitkin tullaan kuljettamaan 200 mrd. m^3 kaasua vuodessa, mikä on yksi seitsemäsosa maailman tuotannosta.

Siten vientikaasuputki on ainoastaan yksi kuudesta maassamme tällä hetkellä rakenteilla olevasta suuresta runkoputkesta.

Ankka vankityövoimasta, jota muka käytetään putkityömaalla ei ole suinkaan ensimmäinen tämänkaltainen eräissä maissa julkaistava "uutinen". Yhteen aikaan levitettiin perätöntä huhua, jonka mukaan kaasuputkea rakennetaan ilman koneita. Sen jälkeen kerrottiin, että työläisiä lähetetään pakolla työmaalle. Kaikki edellä mainittu on täysin asiantuntemattomien ihmisten mielikuvituksen tulosta, he eivät ole lainkaan perillä työmme erikoispiirteistä ja sen aikataulusta. Tällaista "uutisointia" tarvitaan luultavasti siksi, että voitaisiin suunnata huomio pois tärkeimmästä: putken asennustyö sujuu suunnitellussa aikataulussa. Huolimatta vaikeista luonnonsuhteista (pelkästään vesiesteitä matkalla on 794) korkeasti ammattitaitoiset rakentajat, jotka hallitsevat täydellisesti nykyaikaisen tekniikan ja joilla on paljon kokemusta runkoputkien asennuksesta Pohjolan karuissa oloissa, saavat putken valmiiksi määräaikaan mennessä. Sopimusten mukaisesti siperialaisen kaasun vientitoimitukset aloitetaan v. 1984.

Me voimme luonnollisesti ratkaista taloudellisia tehtäviämme käyttämällä yksinomaan neuvostoliittolaista teknologiaa ja laitteistoa. Entä minkä vuoksi teemme sopimuksia läntisten yritysten kanssa? Nämä sopimukset ovat edullisia niin meille kuin liikekumppaneillemmekin. Me käytämme hyväksi kansainvälisen yhteistyön tuomia etuja maan kaasuteollisuuden kehityksen nopeuttamiseksi ja liikekumppanimme taas tuotantokapasiteettinsa käyttämiseksi ja maakaasun saamiseksi.

Pyrkimykset saneluun kansainvälisessä kaupassa ovat turhia. Nykyään tämän ymmärtävät monet Lännessä. Yksi osoitus tästä ovat alempana julkaistavat otteet läntisistä julkaisuista. Ne, jotka seuraavat rakennustyön etenemistä neuvostolehdistön tiedonantojen perusteella, tietävät, että kaasujohto Urengoi—Užgorod etenee päivä päivältä yhä pitemmälle Siperiasta Länteen. Siperian kaasu tulee Euroopan maihin aikataulun mukaisesti kaikista estoyrityksistä huolimatta.

USA:n vientisaarto on eksterritoriaalisen lainkäyttövallan laajentamista. Se ei ole sopusoinnussa kansainvälisen oikeuden kanssa.

Lordi COCKFIELD,
Ison-Britannian ulkomaankauppaministeri

Amerikkalaisilla hallituksilla ja etenkin nykyisellä, Reaganin hallituksella on ikävä tapa pitää Länsi-Eurooppaa USA:han kuuluvana osavaltiona.

The Irish Times (Irlanti)

Olen vakuuttunut, että kaasuputki rakennetaan USA:n vastatoimista huolimatta. Reaganin hallituspiirien yritykset estää tämä rakennustyö herättävät vain kielteisen reaktion Euroopassa.

Frank CHURCH,
USA:n senaatin ulkomaanasioiden valiokunnan entinen puheenjohtaja

Neuvostoliitto kykenee valmistamaan kaasuputken rakentamisessa tarvittavia turbiineja ja kompressoreja, jotka eivät laadultaan jää jälkeen amerikkalaisista.

Die Zukunft (Itävalta)

Japani on jo yksiselitteisesti ilmoittanut USA:lle, ettei voi suostua amerikkalaisten toimenpiteisiin Neuvostoliiton suhteen, koska ne edellyttävät USA:n sisäisten lakien soveltamista maan ulkopuolella ja ulottuvat jopa solmittuihin sopimuksiin. Tässä mielessä Japanin kannalla on paljon yhteistä Länsi-Euroopan maiden kanssa.

Nobuo MATSUNAGA,
Japanin varaulkoministeri

Tämänhetkisellä kriisillä on kahdenlaisia seurauksia: ensinnäkin se pakottaa eurooppalaiset "ajattelemaan eurooppalaisittain" ja pyrkimään mahdollisimman vähäiseen riippuvuuteen amerikkalaisista lisensseistä, ja toiseksi se saa Neuvostoliiton kehittämään teknologiaa, jota sille ei olla halukkaita toimittamaan.

Claude CHEYSSON,
Ranskan ulkoministeri

Kaasunkuljetusjärjestelmien tehokkuuden kohottamiseksi ja niiden kustannusten alentamiseksi Neuvostoliitossa ollaan siirtymässä kaasuputkissa käytettävään huippukorkeaan paineeseen (100—120 ilmakehää). Tämän ohjelman toteuttamiseksi on aloitettu monikerroksisten putkien valmistaminen niukkaseosteisesta metallista (kuva alhaalla). Ensimmäinen vaihe tehtaasta, joka valmistaa huippulujia ja maksimikuormat kestäviä putkia on jo otettu käyttöön tänä vuonna Vyksan metallurgisella tehtaalla.

Leningradin metallitehdas alkaa tuottaa liukuhihnalla ainutlaatuisia 25 000 kw tehoisia kaasunpumppauskoneistoja.

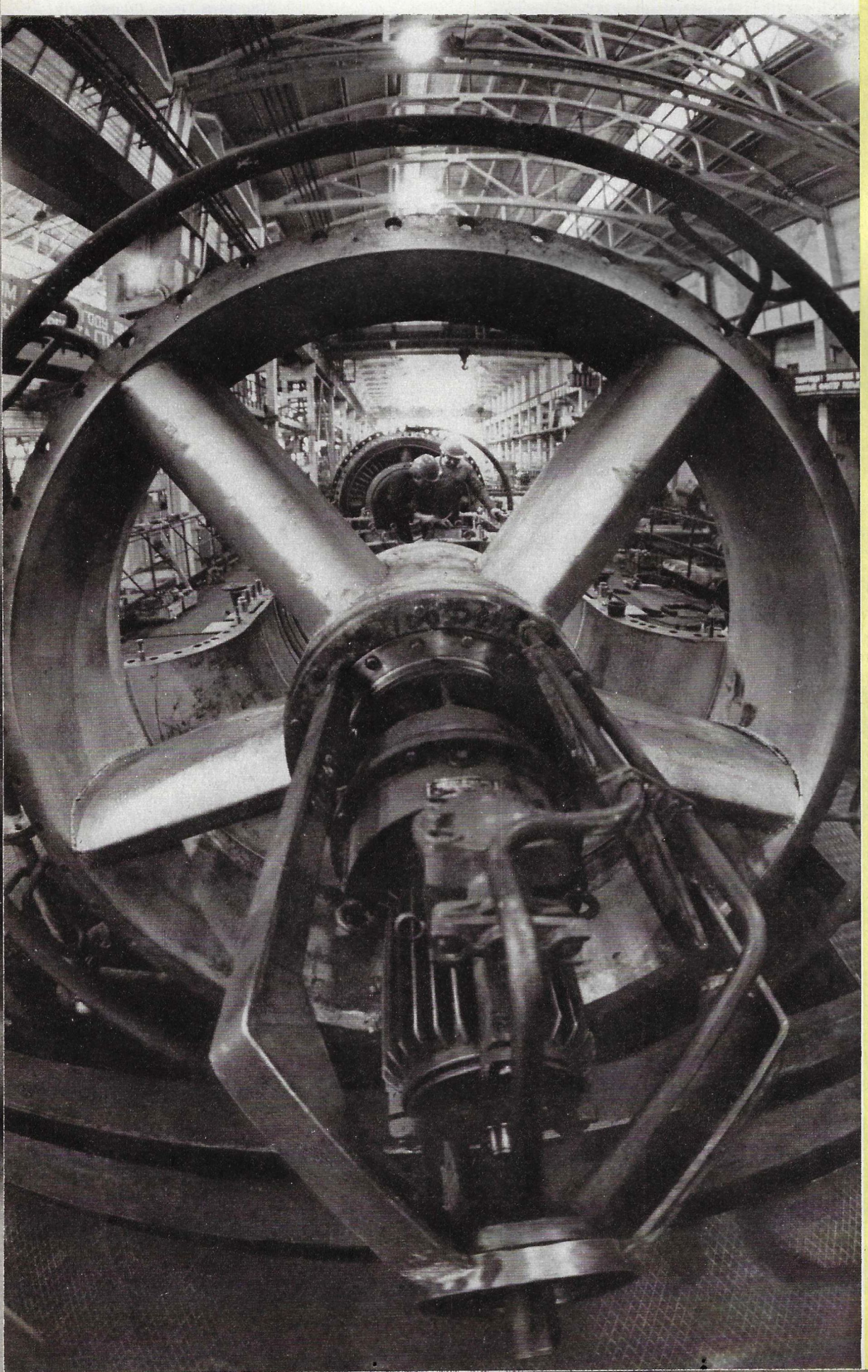

ALHAALLA OLEVAT TAULUKOT ESITTÄVÄT NEUVOSTOLIITON KAASUTEOLLISUUDEN KEHITYSVAUHTIA SEKÄ SEN TEKNISTÄ JA VOIMATALOUDELLISTA PERUSTAA. TUOTAMME ESIMERKIKSI TÄLLÄ HETKELLÄ ENEMMÄN PUTKIA KUIN USA, RANSKA, SAKSAN LIITTOTASAVALTA, ENGLANTI JA KANADA YHTEENSÄ. WASHINGTONISTA ILMOITETAAN: "VENÄLÄISET EIVÄT PYSTY ITSE TEKEMÄÄN TURBIINEJA." KUITENKIN AMERIKKALAISIA VASTAAVIA TURBIINEJA TUOTETAAN JO LENINGRADIN NEVSKI ZAVOD-YHTYMÄSSÄ. CATERPILLAR–YHTIÖ MENETTI REAGANIN HALLITUKSEN PAKOTTEIDEN VUOKSI 90 MILJOONAN DOLLARIN ARVOSTA TILAUKSIA. YHTEENSÄ WASHINGTONIN PÄÄTÖKSET HARJOITTAA SYRJINTÄÄ NEUVOSTOLIITON SUHTEEN MERKITSEVÄT AMERIKKALAISILLE YRITYKSILLE BALTIMORE SUN-LEHDEN LASKELMIEN MUKAAN 1,6 MILJARDIN DOLLARIN TAPPIOITA PELKÄSTÄÄN KOLMEN LÄHIMMÄN VUODEN AIKANA.

Tässä ja alempana vuoden 1985 luku tarkoittaa suunnitelmaa.

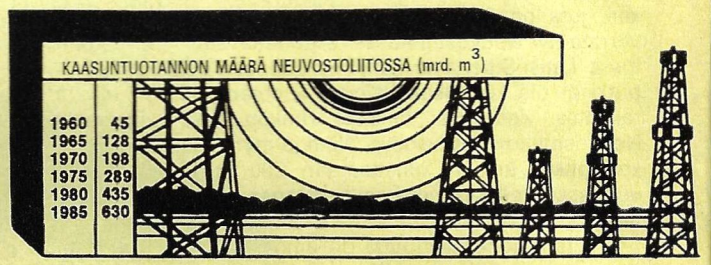

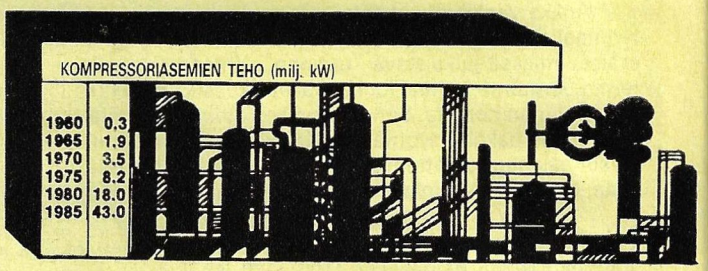

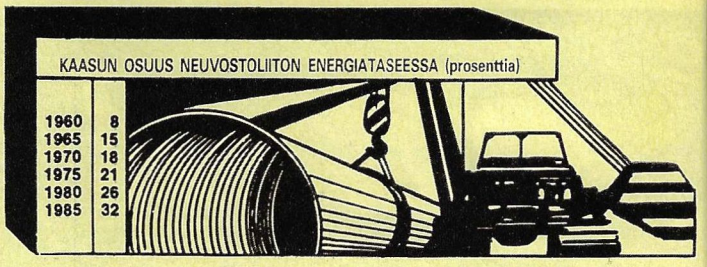

Sinä aikana kun valmistettiin aineistoa, toimitus sai lisää kirjeitä Neuvostoliitto-lehden lukijoilta. He kysyvät: "Onko totta, että on jo rakennettu ja asennettu 1000 kilometriä kaasuputkea? Minkälaisissa oloissa Länsi-Siperia — Länsi-Eurooppa -runkoputken rakentajat asuvat ja työskentelevät? Minkä Neuvostoliiton liittotasavaltojen edustajia on mukana runkoputken rakennustöissä?"

Näihin ja muihin vientikaasuputken rakentamista koskeviin kysymyksiin tulemme vastaamaan Neuvostoliitto-lehden lähinumeroiden reportaaseissa.

"Venäläisillä ei ole Caterpillarin veroisia putkenasennuskone i t a", kuuluu Washingtonista. Sterlitamakissa sijaitseva Stroimaš-tehdas tuottaa kuitenkin TG-502-merkkisiä putkenasennuskoneita, jotka ovat verrattavissa Caterpillareihin.

Reportaasin ovat laatineet S. LIDOV (kuvat) ja K. PRIVALOV (teksti).

VALOKUVAT KERTOVAT

Alma-Ata, 128 vuotta sitten perustettu kaupunki, on nuoren näköinen. Lentokoneesta voi nähdä hyvin puistojen ja puistikkojen vihreyteen hukkuvien katujen selvän verkoston. Puut reunustavat leveitä valtakatuja. Ja kaikkialla on kukkia.

Kazahstanissa on muotoutunut oma kansallinen arkkitehtikoulukuntansa. Tuore esimerkki tästä on tasavallan pääkaupungin eteläosassa sijaitsevan Novaja ploštšadin kokonaisuus (ohessa voitte nähdä osan siitä). Solakat monikerroksiset talot eivät pelkää maanjäristyksiä. Suihkulähde ja vesipinnat sulautuvat sopusointuisesti kokonaisuuteen. Rakennusten taustalla avautuva näkymä Alataulle korostaa arkkitehtien perusajatusta.

Kun Afruz Gasanova alkaa kutoa mattoa, ei ole helppo uskoa, että juuri niin ja ehkä vielä nopeammin hänen sormensa käsittelivät värillisiä villalankoja vuosisata ja enemmänkin sitten: hänellä on ikää 142 vuotta. Hän on yksi Azerbaidžanin 2500:sta yli satavuotiaasta asukkaasta.

Missä on pitkäikäisyyden salaisuus? Ehkä se on terveellisessä vuoristoilmassa? Ei ainakaan tässä tapauksessa: 30 vuotta sitten Afrus Gasanova muutti perheensä kanssa Talyš-vuorilta Milin arolle ja tottui pian asumaan kuumassa laaksossa. Hänen elimistönsä on täysin terve, eikä hän tiedä mitä edes päänsärky on.

— Asuinpaikan pinnanmuodolla ei ole ratkaisevaa merkitystä, tätä mieltä on tasavallan gerontologien ja geriatrien seuran puheenjohtaja, professori M. Sultanov, ensimmäinen lääkäri, joka on tutkinut Gasanovaa. — Pitkän iän saavuttavat työtä ja lepoa oikein vuorottelevat ihmiset, joilla on liikkuva elämäntapa. He syövät erilaisia ruokia, mutta ovat kohtuuden ystäviä, tämä on ehdoton sääntö. Usein taipumus pitkäikäisyyteen välittyy sukupolvesta toiseen. Tärkeintä on kuitenkin tasapainoinen luonne, rauhallisuus, kärsivällisyys ja hyväntahtoisuus.

Kuten aikaisempinakin vuosina Gasanova kutoo mattoja, jotka hän sitten lahjoittaa kylän nuorillepareille. Isoäiti auttaa lapsenlapsen perhettä, jossa asuu, taloustöissä ja vihannesmaalla. Hän viettää lähes koko päivän ulkona, leikkii mielellään lasten kanssa ja katselee televisiota. Aika ajoin hän lähtee pojanpojan kanssa Ladalla kylään jollekin sukunsa 120 jäsenestä.

Valok. B. Saveljev ja TASS

Entisöinnin yleisliittolaisessa tutkimuslaitoksessa on osasto, jossa konservoidaan ja kunnostetaan keskiajalta peräisin olevia käsinkirjoitettuja pergamenttikirjoja. Työ vaatii erittäin hyvää ammattitaitoa: kirja on puhdistettava monen vuosisadan aikana pinttyneestä liasta, lähes aina muotonsa muuttanut ja silmänräpäyksessä lämpötilan ja kosteuden muutoksiin reagoiva materiaali on oiottava, käsikirjoitusta koristavien miniatyyrien ja kultauksen maalikerrosta on vahvistettava, mestarillisesti tehdyt vanhat kannet on uudistettava. Usein on turvauduttava kemistien, fyysikkojen ja biologien apuun. Heidänkään apu ei aina riitä: eräässä moskovalaisessa nahkatehtaassa valmistettiin pergamentti, jota tarvittiin rikkoutuneiden kohtien uusimiseen ja liiman valmistamiseen.

Yksi viimeisimmistä ja vaikeimmista entisöintiosaston töistä oli Valtion historiallisen museon kokoelmissa säilytettävä vuodelta 1073 peräisin oleva Izbornik Svjatoslava, jonka restaurointi kesti neljä vuotta. Se on toiseksi vanhin päivätty venäläinen käsinkirjoitettu kirja. Sitä vanhempi on vain kuuluisa Ostromirovo evangelije. Izbornik on kirjoitettu hyvin valmistetulle 33,6 x 24,8 cm kokoiselle pergamentille ja siinä on yhteensä 266 sivua. Taidehistorioitsijoille ovat erikoisen mielenkiintoisia silloisten taiteilijoiden tekemät miniatyyrit. Ensimmäisessä niistä kuvataan Svjatoslavin perhettä. Se on vanhin ruhtinaan ja hänen perheensä muotokuva. Tätä sivua on 1800-luvulta lähtien säilytetty erillään, mutta entisöinnin jälkeen se myös liitetään käsikirjoitukseen.

Izbornik Svjatoslava julkaistaan näköispainoksena.

G. Bykova,
Tutkimuslaitoksen osastonjohtaja

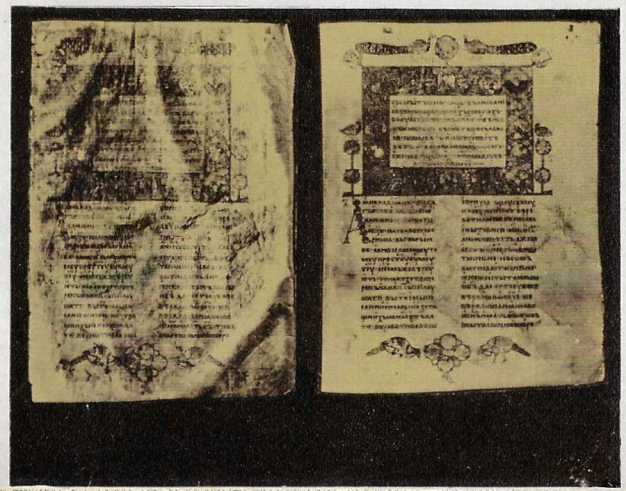

Käsikirjoituksen ensimmäinen miniatyyri.

Käsikirjoituksen sivu otsikkokoristeineen ennen entisöintiä ja sen jälkeen.

MATKUSTAKAA NEUVOSTOLIITTOON JUNALLA!

Tämä perinteinen matkustustapa sopii monille — juna on halvin liikenneväline.

Rautateitse Neuvostoliittoon saapuu turisteja 26 Euroopan ja Aasian maasta. Neuvostoliiton rautateiden viihtyisissä vaunuissa on muistettu matkustajan mukavuutta ja viihtyisyyttä. Niissä on hyvä mahdollisuus levätä, ravintolavaunun keittiö takaa hyvän tuulenne.

Lipun Neuvostoliiton rautateille voitte ostaa matkatoimistosta, Intouristin toimistosta tai rautatiekassoista. Siellä saatte vastaukset myös matkaa koskeviin kysymyksiinne.

TOIVOTAMME TEIDÄT TERVETULLEEKSI NEUVOSTOLIITON RAUTATEILLE. HYVÄÄ MATKAA!

Postimerkkeilijöille

Ohessa julkaisemme postimerkkisarjan Neuvostoliiton purjelennon historia. Niissä on kuvattuna purjelentokoneet Mostjažart (suunnittelija S. Iljušin, v. 1923), Krasnaja Zvezda (suunnittelija S. Koroljov, v. 1930), TsAGI-2 (suunnittelija V. Beljajev, v. 1934), Stahanovets (suunnittelija V. Jemeljanov, v. 1939) ja Gr-29 (suunnittelija V. Gribovski, v. 1941).

Alhaalla on Giuseppe Garibaldin syntymän 175-vuotispäivälle, sähkömagneettisen lennättimen Venäjällä keksimisen (keksijä P. Schilling) 150-vuotispäivälle, perinteiselle Intervision modernin voimistelun cupille sekä Atomienergiajärjestön (IAEA:n) perustamisen 25-vuotispäivälle omistetut merkit.

Guten

AZERBAIDŽANIN SNT:n VALTIOLLISET, AMMATTILIITTO-, NAIS- JA NUORISOJÄRJESTÖT YLLÄPITÄVÄT JATKUVIA YHTEYKSIÄ YHTEENSÄ 120 ERI MAASSA TOIMIVIEN ORGANISAATIOIDEN KANSSA. JOTEN SEURAAVAN KALTAISEN ARTIKKELIN VOISI KIRJOITTAA LÄHES MINKÄ PÄIVÄN TAPAHTUMISTA TAHANSA.

Tag!

Saljam!

Kuvissa: Lämpimiä tapaamisia Azerbaidžanissa.
Valok. V. Krjukov

Bakuun saapui Neuvostoliiton ammattiliittojen kutsusta itävaltalainen työläisryhmä. Siihen kuului metallimies, postimies, veturinkuljettaja, sorvari, bensanmyyjä ja sulattomies... Tavatessa kaikuivat erikieliset tervehdykset:

— Guten Tag!
— Saljam!
— Dobryi den!

Vieraat tutustuivat Azerbaidžanin neuvostotasavallan pääkaupunkiin Bakuun, joka on merkittävä teollisuus-, kulttuuri- ja tieteellinen keskus Takakaukasiassa.

MERELLÄ. Baku tunnetaan ennen kaikkea öljyntuotannosta. Öljyä saadaan mm. meren pohjasta, tärkeä on myös öljynjalostus- sekä öljy- ja kaasuteollisuuden tarvitsemien laitteiden tuotanto. Kaupungissa on lukuisia tutkimuskeskuksia sekä öljyalan asiantuntijoita valmistavia oppilaitoksia.

... Ikarus-bussi vaikutti kantosiipialukselta, joka kiitää pitkin Kaspianmeren aaltoja. Ajoimme kuitenkin tietä, joka oli tehty teräspaalujen varaan. Meitä vastaan tuli jatkuvasti autoja. Ohitimme teräsbetonisaaren toisensa jälkeen. Terästorneja, vähän ihmisiä. Automatiikka huolehtii tuotannosta. Vieraita saattava insinööri selitti: "Lähitulevaisuudessa merenpohjassa olevaa öljyä ei enää tuoteta telinesilloilta vaan porauslautoilta. Joitakin porauslauttoja on jo nyt käytössä. Insinööriemme tärkeimpänä tehtävänä onkin kehittää paitsi mahdollisimman taloudellinen porauslautta myös taata poraushenkilökunnan turvallisuus."

Erään bakulaisen öljytyöläisen kysymykseen: "Mikä teistä oli mielenkiintoisinta öljyalueella?" saatiin itävaltalaiselta insinööriltä Erhard Jelliltä hieman odottamaton vastaus: "Hylkeet!"

Tämä ei ollut eläinrakkautta, vaan vastauksen takana oli tärkeä johtopäätös: mikäli tornien ympärillä liikkuu eväjalkaisia, vesi on silloin puhdasta. Ihmiset voivat joskus sietää saastunutta vettä, mutta hylkeet eivät koskaan.

APŠERONIN KUKAT. Tämän jälkeen vieraidemme matka suuntautui Apšeronin niemimaalle. Entinen puoliautiomaa on azerbaidžanilaisten maanviljelijöiden ponnistusten ansiosta muuttunut suureksi puutarhaksi. Köyhälle harmaanruskealle maaperälle, kuivalle subtrooppiselle vyöhykkeelle, jolle ovat luonteenomaisia pienet sademäärät, paahtava hellekausi ja talven myrskytuulet, on noussut yksi Neuvostoliiton suurimpia kukanviljelytalouksia, Šuveljanin valtiontila. Kun kukista on puhe, mainitaan harvoin tilastonumeroja. Tästä huolimatta selostusta teollisesta kukanviljelystä, hehtaarien suuruisista neilikka-, krysanteemi-, miekkalilja- ja tulppaanipelloista, joita azerbaidžanilaiset runoilijat ovat luonnollisesti ylistäneet, täydentää tieto siitä, että valtiontila on tuottanut viime vuosina 88 miljoonaa kukkaa.

KYSYMYKSIÄ JA VASTAUKSIA. Käynnit tuotantolaitoksissa ja teattereissa, kävelyretket vanhan kaupungin (Karavan-sarai, moskeija ja Neidon torni) sekä uuden kaupungin kaduilla (kerrostalot, puistot ja rantakadut) vuorottelivat azerbaidžanilaisten eri alojen ammattiliittoaktiivien kanssa käytyjen keskustelujen kanssa.

Seuraavassa joitakin itävaltalaisten kollegojen tyypillisiä kysymyksiä, jotka he esittivät Azerbaidžanin ammattiliittoneuvostossa.

Gudrun Luschützky, perheenemäntä, kolmen lapsen äiti: "Vaikuttavatko ammattiliitot työtätekevien elinoloihin? Mitä tehdään työläislasten hyväksi?"

Vastaus: "Viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana tasavallassa on parantanut asunto-olojaan 800000 asukasta (ts. joka seitsemäs). Monia taloja, kokonaisia kortteleita sekä lähiöitä on rakennettu niiden työehtosopimusten mukaisesti, jotka ammattiliittojärjestöt ovat solmineet tuotantolaitosten johdon kanssa. Lastenseimiä ja -tarhoja on rakennettu yhteensä 24000 lapselle."

Franz Rosol, metallirakenteiden maalaaja: "Kysymys koskee bakulaisten ammattiliittojärjestöjen kansainvälisiä suhteita. Sanokaa jotain "suljetusta yhteiskunnasta", josta porvarilliset lehdet niin paljon puhuvat."

Vastaus: "Viime aikoina kaupungissamme ja muilla tasavallan alueilla on käynyt yli 200 ammattiliittovaltuuskuntaa. Edustettuina ovat olleet Australian, Japanin, USA:n, Suomen, Saksan liittotasavallan, Latinalaisen Amerikan, arabivaltioiden ja sosialististen maiden ammattiyhdistysaktiivit. Azerbaidžanin ammattiliittoneuvosto on solminut pysyvät kahdenkeskiset yhteydet Yleisitävaltalaisen öljynjalostusyhtymän ammattiliittojen kanssa."

Erich Retl, mekaanisen kokoonpano-osaston työntekijä: "Teollisuuslaitosten ammattiliitot ja SNTL:n Elintarvikeohjelma?"

Vastaus: "Ammattiliittojen toimintakenttä tällä alalla on erittäin laaja. Jokainen tuotantoala on tavalla tai toisella yhteydessä maatalouteen ja elintarvikkeiden tuotantoon. On myös tärkeitä toimintamuotoja joista puhutaan harvemmin: mainittakoon esimerkiksi aputalouksien perustaminen tehtaiden ja kaivosten yhteyteen. Ammattiliittojen myötävaikutuksella tasavallan teollisuuslaitokset ovat perustaneet yli 200 aputaloutta, joissa hoidetaan kymmeniä tuhansia päitä nautakarjaa. Meillä viljelyksessä olevien peltojen ja puutarhojen kokonaispinta-ala on lähes 5000 ha. Aputalouksien tuotteet toimitetaan tehtaiden ruokaloihin, minkä ansiosta voidaan monipuolistaa ja halventaa työläisten ruokailua."

Seuraava kysymys herätti vastaajien tahattoman hymyn: "Miten on työttömyyden laita?"

Vastaus: "Ostakaa aamu- tai iltapäivälehtiä. Jokaisesta lehdestä voitte saada teitä kiinnostavia tietoja."

Työläislehdestä Vyška vieraat lukivat mm. seuraavaa:

"Väestön työhönohjaus- ja informointitoimisto n:o 6 hakee työhön uudelleen perustettavaan rakennushallintoon n:o 837 sähköinsinööriä, kirjanpitäjää, siivoojia, sähköasentajaa, muurareita, tiehöylän kuljettajaa, kaivinkoneen käyttäjää, puskutraktorin kuljettajaa, maalareita, kirvesmiehiä ja betonimiehiä. Osoite: Baku, prospekt Lenina, 142, puh. 62-80-28."

Samassa lehdessä oli vielä muitakin ilmoituksia. Näin myös muissa lehdissä.

B. ILLEŠ

TERVE, VENÄJÄN KIELI!

KYMMENES OPPITUNTI: MISSÄ ON ROBOTTI?

Борис: Здра́вствуйте, друзья́. Как дела́?
Артём: Здра́вствуй, Бо́ря. У нас непри́ятность.
Борис: Что случи́лось?
Нина: Пропа́л Ро́бот.
Борис: Как пропа́л? Не мо́жет быть.
Артём: До́ма его́ нет. В лаборато́рии — нет.
Борис: На́до позвони́ть в мили́цию.
Нина: Я уже́ звони́ла. Там ничего́ не зна́ют.
Борис: Мину́точку. Дава́йте все по поря́дку: Когда́ вы его́ ви́дели после́дний раз?
Артем: Вчера́ ве́чером.
Борис: Вспо́мните, что вы де́лали вчера́? Где вы бы́ли?
Нина: Утром мы бы́ли в Третьяко́вской галере́е. Там сейча́с вы́ставка карти́н Левита́на. Мы с Артёмом о́чень лю́бим пейза́жи Левита́на.

Артем: Пото́м мы пое́хали на ВДНХ*. Побыва́ли в павильо́не, где демонстри́ровались ро́боты.

Нина: Ро́бот о́чень волнова́лся. Мно́го говори́л.
Артем: Он хоте́л поговори́ть с други́ми ро́ботами.
Нина: Те ро́боты рабо́тают на станка́х. У них нет програ́ммы «обще́ние».
Артем: Э́то бы́ло дне́м. Ве́чером мы прие́хали домо́й.
Нина: Весь ве́чер Ро́бот молча́л...
Артем: У́тром, когда́ мы просну́лись, Ро́бота не́ бы́ло.
Нина: Что де́лать? Где его́ иска́ть?
Борис: Едем на ВДНХ. Я уве́рен, что Ро́бот там.

— Zdrávstvuite, druzjjá. Kak delá?
— Zdrávstvui, Bórja. U nas neprijátnostj.
— Što slutšílosj?
— Propál Róbot.
— Kak propál? Ne mózet bytj.

— Dóma jevó net. V laboratórii — net.
— Nádo pozvonítj v milítsiju.

— Ja užé zvoníla. Tam nitševó ne znájut.
— Minútotšku. Daváite vsjo po porjadku. Kogdá vy jevó vídeli poslédnij raz?
— Vtšerá vétšerom.
— Vspómnite, što vy délali vtšerá? Gde vy býli?
— Útrom my býli v Tretjakóvskoi galeréje. Tam seitšás výstavka kartín Levitána. My s Artjómom ótšenj ljúbim peizáži Levitána.

— Potóm my pojéhali na VDNH. Pobyváli v paviljóne, gde demonstrírovalisj róboty.

— Róbot ótšenj volnoválsja. Mnogo govoríl.
— On hotél pogovorítj s drugími róbotami.
— Te róboty rabótajut na stankáh. U nih net prográmmy "obštšénije".
— Eto býlo dnjom. Vétšerom my prijéhali domói.
— Vesj vétšer Róbot moltšál...
— Útrom, kogdá my prosnúlisj, Róbota né bylo.
— Što délatj? Gde jevó iskátj?
— Jédem na VDNH. Ja uvéren, što Róbot tam.

— Hyvää päivää, ystävät. Miten ovat asianne?
— Päivää, Borja. Sattui ikävä tapaus.
— Mitä on tapahtunut?
— Robotti on kadonnut.
— Miten niin kadonnut? Mahdotonta.
— Kotona sitä ei ole. Laboratoriossa ei ole.
— Täytyy soittaa miliisiin.

— Olen jo soittanut. Siellä ei tiedetä mitään.
— Hetkinen. Kertokaa kaikki järjestyksessä. Milloin olette nähneet sen viimeisen kerran?
— Eilen illalla.
— Muistelkaa mitä teitte eilen. Missä olitte?
— Aamulla kävimme Tretjakovin galleriassa. Siellä on parastaikaa Levitanin taulunäyttely. Artjom ja minä pidämme Levitanin maisemamaalauksista.
— Sitten me lähdimme Kansantalouden saavutusten näyttelyyn. Kävimme paviljongissa jossa oli esillä robotteja.
— Robotti oli levoton. Paljon puhui.
— Se halusi puhua toisten robottien kanssa.
— Ne robotit työskentelevät koneiden parissa. Niissä ei ole ohjelmaa "seurustelu".
— Se oli päivällä. Illalla tulimme kotiin.
— Koko illan Robotti oli vaiti...
— Kun heräsimme aamulla, Robottia ei enää ollut.
— Mitä on tehtävä? Mistä etsittävä?
— Lähtekäämme Kansantalouden saavutusten näyttelyyn. Olen varma että Robotti on siellä.

---

* вднх (Выставка достижений народного хозяйства) — Kansantalouden saavutusten näyttely

TEHTÄVÄ:

1. Missä olivat Nina, Artjom ja Robotti aamulla (päivällä, illalla)?
2. Miten Robotti käyttäytyi Kansantalouden saavutusten näyttelyssä, kotona?
3. Missä arvelet Robotin olevan?

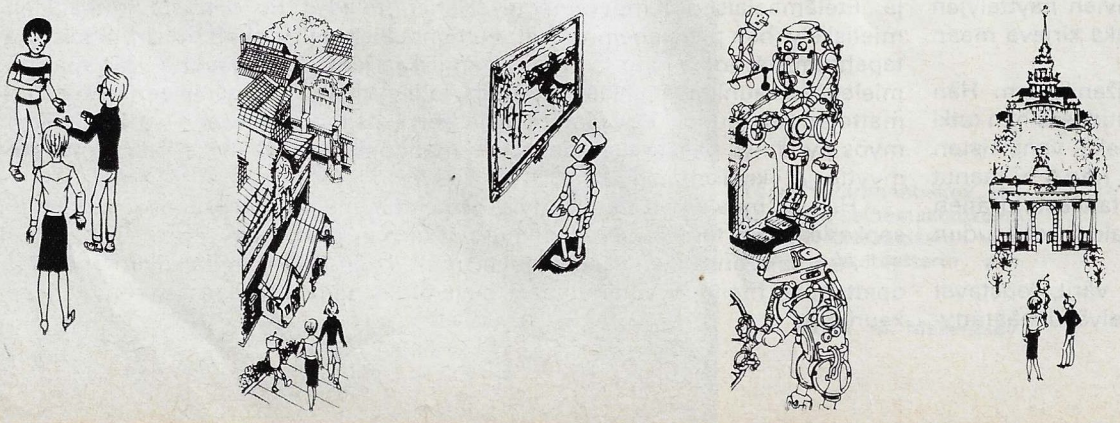

ILMAILU TYÖNÄ JA HARRASTUKSENA

Hän ei ollut täyttänyt seitsemäätoistakaan, kun jo suoritti ensimmäisen lentonsa. Moskovan ilmailukerhon oppilas Juri Ovsjannikov lensi silloin kaksitasolla Po-2, "hyllyköllä" kuten sitä usein nimitettiin. 30 vuoden kuluttua Juri Ovsjannikov lentää leveärunkoisella IL-86 -lentobussilla. Hänen ohjaamansa koneet ovat laskeutuneet 70 maan lentokentille. Torinon ilmailusalongissa Italiassa Ovsjannikov sai erityispalkinnon lentotaidostaan.

Ovsjannikov on hyväntahtoinen ja iloinen mies. Kollegat menevät mielellään hänen luokseen kylään myös siksi, että hän on aina valmis näyttämään pienoismallikokoelmaansa. Ovsjannikov ei kerää pelkästään lentokoneita ja helikoptereita pienoiskoossa, vaan myös ilmailun historiaa koskevaa aineistoa. Hänellä on muistissaan paljon ihmeellisiä tosiasioita. Yli 600 pienoismallia, joista monet Juri on valmistanut itse, töin tuskin mahtuvat hyllyjen lasien taakse.

Kokoelmaan kuuluu mitä erilaisimpia lentokoneita. Juri esitteli meille mm. koneen, jolla Charles Lindbergh suoritti v. 1927 ensimmäisen välilaskuttoman lennon USA:sta Atlantin yli Ranskaan lentäen 5800 km 33 tunnissa 30 minuutissa. Joka puolen tunnin kuluttua kohjetauluun asennettu laite suihkutti hänen kasvoihinsa kölninvettä, jotta hän ei olisi nukahtanut. Hytti oli sijoitettu moottorin taakse, joten näkymät lentäjällä eivät olleet suinkaan kehuttavat. Riittää kun todetaan, että hän nousi lentoon periskooppiin katsoen.

Neuvostoliittolaisilla lentokoneilla on kokoelmassa kunniapaikka. Siihen kuuluu erilaisia, toisinaan yllättävän näköisiä koneita, jotka eivät suinkaan kaikki vastaa käsityksiämme sulavista aerodynaamisista konstruktioista. Lentokoneita ja helikoptereita on suunniteltu hyvin moniin eri tarkoituksiin. Kokoelmaa yhdistää sen luojan kiintymys ammattiin, pyrkimys esittää havainnollisesti ilmailun historian tärkeimmät vaiheet. Hänen kokoelmansa kuvaa myös 60 vuotta helmikuussa v. 1983 täyttävän Aeroflotin historiaa.

D. GAI
Valok. I. Bahtin

TOGRUL NARIMANBEKOV

Suurten, koko Neuvostoliiton taiteilijoiden töitä käsittävien näyttelyjen kävijät ihmettelevät joka kerta sieltä palatessaan: kuinka kirjava maan taiteen kansallinen monimuotoisuus onkaan!

Togrul Narimanbekov (synt. 1930) on azerbaidžanilainen. Hän opiskeli Bakussa ja Vilnassa (Liettuan taideinstituutissa). Nuoruudessa hän tutki ahkerasti italialaisen Giotton ja ranskalaisen Delacroix'n sekä venäläisten taidemaalarien Kontšalovskin ja Petrov-Vodkinin tuotantoa. Hän on saanut runsaasti vaikutteita neuvostoliittolaisesta monikansallisesta taiteesta. Hänen tärkein "koulunsa" on kuitenkin ollut Azerbaidžanin kansantaide, kotiseudun elämä, maanmiesten tunteet ja toimet.

Narimanbekovin tauluissa on voimakkaat ja täyteläiset värit, joustavat linjat sekä ponteva maalaustyyli. Tunteet ovat voimakkaita ja selvästi määrättyjä. Etelämaalaisen temperamentti! Hänen töilleen on vierasta rauhallinen mietiskely, hän pitää enemmän monumentaalisista ihmishahmoista, aiheista ja tapahtumista, jotka ovat täynnä dynamiikkaa ja dramaattisuutta. Hän maalaa mielellään kauniita ja juhlallisia tauluja, joiden kirjavuus tuo mieleen itämaisten mattojen kauneuden. Kuvaamataiteelliseen kansanperinteeseen häntä yhdistää myös pyrkimys päästä tuotannossaan mahdollisimman lähelle kansan välittömyyttä ja yksinkertaisuutta.

Hän on maalannut muotokuvia, asetelmia, maalais- ja kaupunkimaisemia, sankariaiheisia tauluja sekä kohtauksia kansan elämästä.

Azerbaidžanilaisten taiteilijoiden, mm. Togrul Narimanbekovin työt ovat opettaneet meitä ymmärtämään syvemmin tämän maan ja sen kansan kauneutta.

GEOKTŠAIN PUUTARHOISSA. ■ ŠAŠLIKKIRAVINTOLA PUISTOSSA.

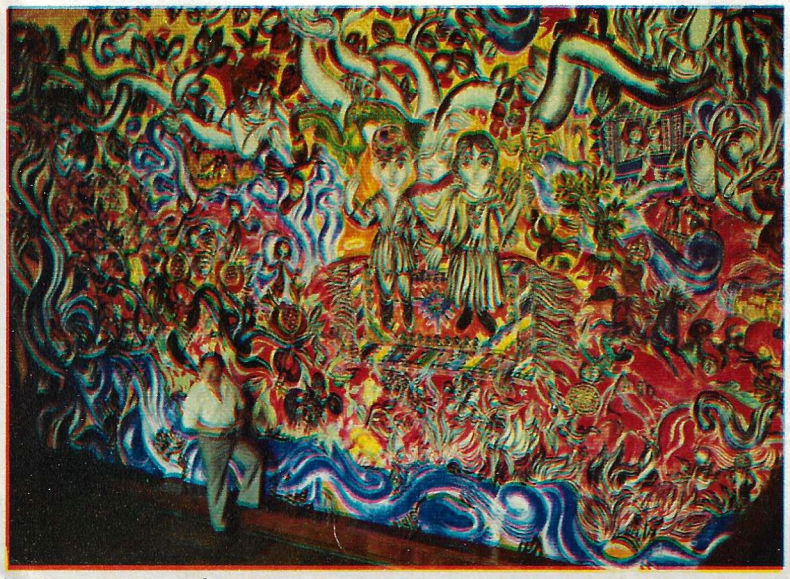

Togrul Narimanbekov tekemänsä seinämaalauksen edessä Azerbaidžanin valtion nukketeatterin aulassa.

Valok. M. Mezentsev

NEUVOSTOLIITON MUSEOISSA

HOPEANHOHTOISTEN PILVIEN ARVOITUS

Maapallon ja avaruuden pitkät etäisyydet ovat aina vetäneet puoleensa Eestin tiedemiehiä. Koko maailmassa tunnetaan sen 1700- ja 1800-luvun huomattavien astronomien, astrofyysikoiden ja maantieteilijöiden saavutukset. Nykyään heidän työnsä jatkajat, tasavallan tiedeakatemian, yliopistojen ja instituuttien tutkijat yhteistyössä koko Neuvostoliiton tiedemiesten kanssa suorittavat tutkimuksia monilla tieteenaloilla. Esimerkiksi siellä tehdyillä maan ilmakehän ja lähiavaruuden tutkimuksilla on suuri teoreettinen ja käytännöllinen merkitys. Tämän työn eräistä puolista eestiläiset tiedemiehet kertoivat lehden toimittajalle.

Karl REBANE,
Eestin SNT:n
tiedeakatemian
presidentti

Väinö UNT,
Eestin SNT:n
tiedeakatemian
Astrofysiikan
ja ilmakehän fysiikan
instituutin johtaja

Ennen avaruudenvalloituksen alkua meitä maan asukkaita voitiin verrata ihmiseen, joka on syvän kaivon pohjalla ja pyrkii ymmärtämään mitä kaivon ympärillä tapahtuu. Tarkoitan sitä, että maapallon pinta on sen ilmämeren "pohja". Varsin kapeiden ilmakehän "läpinäkyvien ikkunoiden" kautta on vaikea tutkia monia fysikaalisia prosesseja ja ilmiöitä, jotka tapahtuvat lähi- tai ulkoavaruudessa sekä saada niistä kokonaiskäsitystä.

Vasta mainioiden maatakiertävien "observatorioiden", Saljut-asemien käyttöönottamisen myötä on voitu aloittaa todella laajat kokonaisvaltaiset systemaattiset kokeet ja tutkimukset lähiavaruudessa. Tasavaltamme tiedemiehet ovat ottaneet niihin aktiivisesti osaa. Yhden eniten informaatiota tuottavan maapallon luonnonvarojen, sen ilmakehän fysikaalisten ominaisuuksien sekä planeettojen välisen ja ulkoavaruuden tutkimusmenetelmän tarjoavat optiset tutkimukset, jotka käsittävät mm. ilmiöt, joita asiantuntijat nimittävät ilmakehä-optisiksi. Tämän kiinteässä yhteistyössä tieteellisten laitosten asiantuntijoiden, sekä neuvostoliittolaisten ja ulkomaisten kosmonauttien kanssa suoritettavan mittavan työn tuloksia on esitelty monissa kansainvälisissä kokouksissa sekä myös julkaistu kolmessa Astrofysiikan ja ilmakehän fysiikan instituutin kokoomateoksessa.

Instituutissamme, jossa yhdessä astrofyysikoiden kanssa työskentelee ilmakehän fysiikan asiantuntijoita, saatu kokemus on osoittautunut erittäin hyödylliseksi. Hyvä astronominen koulutus, taito suorittaa mitä tarkimpia mittauksia ja rakentaa monimutkaisia kojeita on taannut menestyksellisen yhteistyön kosmonauttien kanssa Maan ja sen ilmakehän tutkimisessa.

Kuten tunnettua, maapallon ilmakehä pidättää kaikelle elävälle vaarallista auringon ultraviolettisäteilyä ja heikentää sitä huomattavasti. Samalla ilmakehän ylimmissä kerroksissa, joita ei aikaisemmin voitu havainnoida, tapahtuu ns. fotokemiallisia prosesseja. Yksi niistä on emissioloiste, joka voi toimia merkittävänä Auringon ja maapallon vuorovaikutussuhteiden ilmaisimena.

Kosmonautit ovat havainneet, että on olemassa kaksi tällaista loistekerrosta, 80—100 ja 250—300 kilometrin korkeudessa. Näiden kerrosten tutkiminen voi auttaa ymmärtämään monia tärkeitä maan ilmakehässä tapahtuvia prosesseja. Esimerkiksi kosmonautit V. Kovaljonok ja A. Ivantšenkov esittivät omien havaintojensa perusteella olettamuksen, että toisen emissiokerroksen kirkkauden lisääntyminen koko maapallon laajuudessa edeltää tavallisesti voimakkaita revontulia.

Erikoisen kiinnostavia ovat ilmakehän loistamisen yleistilaa koskevat havainnot, joita on suoritettu voimakkaiden magneettimyrskyjen aikana. Tästä ilmiöstä ei ole ollut mahdollista saada kokonaiskäsitystä lentokoneiden, ilmapallojen ja tutkimusrakettien avulla tehtyjen havaintojen perusteella. Sen ovat nähneet ja kuvanneet vain kosmonautit. Yhtä kiinnostavia ovat myös zodiakaalinen valo, hopeanhohtoiset pilvet ja muut ilmakehä-optiset ilmiöt.

Eestin SNT:n tiedeakatemian Astrofysiikan ja ilmakehän fysiikan tiedemiehet suorittavat Maan ja sen ilmakehän kaukoluotaukseen tarkoitetun radiometrin (valon ja lämpösäteilyn mittauslaitteen) säätöä.

Charles VILLMANN, Eestin SNT:n Astrofysiikan ja ilmakehän fysiikan instituutin avaruustutkimusosaston johtaja

Vähän alle sata vuotta sitten huomattava astronomi V. Tserasski havaitsi ihmeellisen luonnonilmiön, hopeanhohtoiset pilvet. Tiedemiesten kannalta ne ovat erittäin mielenkiintoisia. Oli outoa, että nämä kevyet, metallinhohtoiset pilvet loistivat kun Aurinko oli jo kauan sitten laskenut ja oli koittanut yö. Tämän ilmiön aiheuttajat ja alkuperä oli tuntematon. Tosin jo silloin saatiin selville, että nämä pilvet ovat valtavan korkealla, lähes 80 kilometrin korkeudessa.

On todettava, että myös nykyään näiden pilvien alkuperä ja kehitys on arvoitus tieteelle, niistä on erilaisia teorioita ja hypoteeseja. Tämä johtuu siitä, että hopeanhohtoisia pilviä on erittäin vaikea havainnoida. Ne esiintyvät verraten harvoin, tietyillä maapallon alueilla ja vain tiettyinä ajanjaksoina. Riittää kun todetaan, että sadan vuoden kuluessa niitä on onnistuttu havainnoimaan koko maapallolla noin 800 kertaa.

Hopeanhohtoiset pilvet ovat kuitenkin parhaita ilmakehän ylinten kerrosten dynamiikan ja siinä tapahtuvien erilaisten prosessien ilmaisimia. Tutkittuamme tätä ilmiötä saamme paljon tietoja ionosfääristä, planeettamme ilmakehän kiertoliikkeestä, sen pölyyntymisasteesta, ts. prosesseista, joilla on välitön yhteys ihmisten elämään ja toimintaan. Näiden pilvien tarkkaa havainnointia sekä niiden mittauksia voidaan suorittaa kuitenkin vain avaruudesta. Tähän tarkoitukseen ei sovellu tavallinen miehittämätön tekokuu, vaan juuri maapalloa kiertävä tutkimusasema. Pilvethän välillä ilmaantuvat ja taas katoavat. Ne voi löytää, niitä voi havainnoida ja mitata kojeen avulla vain tähän työhön valmennettu tutkijakosmonautti. Olemme kehittäneet tällaisia kojeita ja kosmonauttikollegamme ovat tehneet erinomaisesti vaikeaa tieteellistä työtä kiertoradalla. Heidän tutkimuksensa ovat laajentaneet huomattavasti maasta käsin suoritettavaa havainnointia, jota suoritetaan monilla maapallon alueilla. Meillä Tartossa on Kansainvälinen geofysikaalinen hopeanhohtoisia pilviä koskevan informaation keräämiseen erikoistunut keskus.

Vitali SEVASTJANOV, SNTL:n lentäjä-kosmonautti

Muistan erinomaisesti sen jo nyt kaukaisen päivän, kun lensimme Saljut-4:ssä ja kun yhdessä miehistön komentajan Pjotr Klimukin kanssa näimme ensi kertaa hopeanhohtoiset pilvet. Olimme ensimmäiset kosmonautit joiden oli onnistunut havainnoida tätä unohtumatonta näkymää. Kirjoitin silloin päiväkirjaan: "Hopeanhohtoiset pilvet lumoavat. Kylmä valkoinen, hieman himmeähkö ja joskus helmiäishohtoinen valo. Niiden rakenne on joko erittäin ohut ja kirkas absoluuttisen mustan taivaan reunalla tai kennomainen, joutsenen siipeä muistuttava..."

Monet neuvostokosmonautit innostuivat jahtaamaan näitä hopeanhohtoisia pilviä. Georgi Gretško oli tähän erikoisen innostunut ja teki "ennätyksen", hän valokuvasi kyseiset pilvet Saljut-6:sta käsin lähes 150 kierroksella.

Gretško ja Valeri Rjumin valokuvasivat onnistuneesti myös mahtavat emissioloistenäkymät sekä mustavalkoiselle että värifilmille.

Tällaiset havainnot ja tutkimukset suunniteltiin luonnollisesti etukäteen yhdessä eestiläisten asiantuntijoiden kanssa, ja sitten me myös käsittelimme yhdessä työn tuloksia. Maapalloa kiertäviltä asemilta tehdyillä havainnoilla ja valokuvilla ei ole ainoastaan tieteellistä, vaan myös käytännöllistä merkitystä. Niiden ansiosta voidaan saada entistä parempi käsitys maan ilmakehästä.

Olev AAVASTE, fysikaalis-matemaattisten tieteiden tohtori

Planeettamme ilma, joka vielä jokin aika sitten vaikutti muuttumattomalta, ikuiselta, onkin osoittautunut varsin haavoittuvaksi. Ihmisen toiminta on jo pitkään käsittänyt koko maapallon. Sillä on yhä suurempi vaikutus ilmakehän tilaan ja mikäli emme tutki kaikkia siinä tapahtuvia prosesseja emmekä opi korvaamaan siihen kohdistuvia haitallisia vaikutuksia ja laadi välttämättömiä suosituksia, tulevat sukupolvet kohdistavat syytöksensä meihin. Siksi tieteellisten suunnitelmiemme keskeisinä kohteina ovat aerosolit, ilmakehän kokonaissaastuminen ja näiden yhteisvaikutus planeettaan.

Työtä on tavattoman paljon ja sillä on kiinteä yhteys ilmakehän puhtauden säilyttämiseen ja taisteluun ihmisen terveyden puolesta. Mm. avaruudesta suoritettujen tutkimusten avulla on selvitetty, että aerosolien koostumus ei ole yksinkertainen. Niihin sisältyy tavallista pölyä, merisuoloja, rikin, ammoniakin ja kalsiumin yhdisteitä, tulivuorten purkausten jätteitä, orgaanisia yhdisteitä ja jopa kasvien itiöitä. Tämä planeettamme "pölyharso" ei ole suinkaan vaaraton. Tiedetään, että joissakin maapallon suurissa teollisuuskaupungeissa on oll'ut jopa rikkihapposateita. Ja lähes 70 % haitallisista rikkiaerosoleista on peräisin teollisuudesta. Jotta tätä ilmiötä vastaan voitaisiin taistella, se on tunnettava hyvin. Eestiläisten asiantuntijoiden muiden neuvostotasavaltojen tiedemiesten ja insinöörien kanssa kehittämien kojeiden avulla voidaan saada verraten lyhyessä ajassa kuva aerosolien jakautumisesta ilmakehässä koko maapallon laajuudessa. Tällaisten tutkimusten määrä kasvaa lento lennolta ja tämä on luonnollista: avaruustieteestä tulee yhä tärkeämpi keino hankkia tietoja, jotka ovat välttämättömiä ihmisten hyvinvoinnille.

Haastattelun on suorittanut I. NEHAMKIN. Valokuvat kirjoittajan ja tieteellisten laitosten asiantuntijoiden.

SEKALAISTA

VAALEAMMAN RUOHON ALLA

Ruoho auttaa Kamtšatkan niemimaan uumenia tutkivia tiedemiehiä löytämään maanalaisia kuumia lähteitä. Maaperän kohonnut lämpötila ja veden kohonnut mineraalipitoisuus haittaavat toisten kasvien kasvua, kun taas toisten kasvua ne nopeuttavat huomattavasti, myös kasvien väri muuttuu. Esimerkiksi ympäristöään vaaleampi ruoholäikkä auttoi tutkijoita löytämään kuumia lähteitä Žirovaja-joen lähteillä ja kivennäisvesilähteitä Košelevin tulivuorialueella.

PERJANTAINA ON SYYTÄ AJAA VAROVASTI

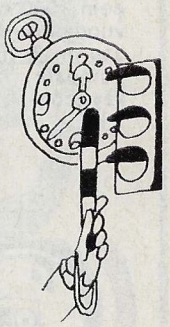

Milloin aloittelevan autoilijan on turvallisinta istua rattiin? Tilastojen mukaan maaliskuun ja elokuun välisenä aikana, sunnuntaina, ennen kymmentä aamulla. Näinä kuukausina, tänä viikonpäivänä ja näinä tunteina tapahtuu vähiten tieliikenneonnettomuuksia.

Tilastot osoittavat, että eniten onnettomuuksia tapahtuu joulukuussa perjantaisin, kello 16 ja 19 välillä. Onnettomuustiheys on joulukuussa 37% suurempi kuin vuoden keskiarvo. Vähiten onnettomuuksia (30 % vähemmän) tapahtuu helmikuussa ja maaliskuussa, mutta näinä kuukausina sää vaikeuttaa liikennettä.

Sunnuntaihin verrattuna onnettomuuksien lukumäärä lisääntyy maanantaina, tiistaina ja lauantaina puolitoistakertaiseksi; torstaisin niiden määrä on 1,8-kertainen; keskiviikkoisin 1,9-kertainen ja perjantaisin kaksinkertainen.

KONSERTTI MEHILÄISILLE

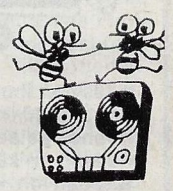

Kun mehiläiset alkavat parveilla ottaa valkovenäläisessä Tšausyn kaupungissa asuva A. Jevdokimov nauhurin mukaansa mennessään mehiläistarhaan. Hyönteiset seuraavat kuuliaasti hänen "musiikkiaan". Aikomattakaan pistää isäntäänsä ne laskeutuvat hänen kämmenelleen. Jevdokimov siirtää parven varovaisesti jo ennalta kunnostettuun tyhjään mehiläispönttöön, ja näin muutto on tapahtunut.

Mehiläistenhoitaja äänitti kerran parveilevien mehiläisten "laulun". Nyt nauhuri antaa hyönteisille lähtömerkin ja osoittaa niille lentosuunnan. Anatoli Jevdokimovin mehiläistarhasta ei ole yksikään parvi lentänyt puutarhan ulkopuolelle tai tehnyt pesää metsän puunkoloon tai johonkin niitylle.

PALAAKO VESI?

Vanhassa sadussa tiainen kehui sytyttävänsä meren palamaan, mutta kehui hieman liikaa. Meren sytyttäminen ei tiaiselta onnistunut. Moskovan voimatalouskorkeakoulun tiedemiesten mielestä teollisuuslaitosten jätevesiä on kuitenkin mahdollista ja tarpeellista polttaa.

Mikä on heidän useissa maissa patentoimansa keksinnön idea?

Veteen lisätään jotakin vaahdotusainetta (esimerkiksi saippuaa), siihen puhalletaan kuumaa kaasua ja sytytetään palamaan. Yhdessä vaahdon kanssa palavat myös erilaiset lisäaineet. Näin vesi puhdistuu.

UNOHTUMATON VENÄLÄINEN SAUNA

"Venäläisistä höyrysaunoista, jotka vahvistavat ja säilyttävät terveyttä ja auttavat palauttamaan sen". Tämännimistä Moskovassa v. 1791 julkaistua kirjaa säilytetään V. I. Leninille nimetyssä SNTL:n valtionkirjastossa. Se on käännös espanjalaisen maailmanmatkaajan Santos Antonio Nuñez Riberan tutkielmasta. Ribera oli käynyt Venäjällä ja hän piti täkäläisiä saunoja parempina kuin turkkilaisia tai antiikin Rooman aikaisia saunoja. Tämä tutkielma julkaistiin monissa Euroopan maissa lähes 200 vuotta sitten ja sillä oli suuri menestys.

MANSIKOITA VIIME VUOSISADALTA

Säilykkeet keksi 1700-luvun lopussa ranskalainen Nicolas Appert. Tästä hän sai virallisen arvonimen "Ihmiskunnan hyväntekijä".

Itse Appert sanoi vaatimattomasti, että hänen menetelmänsä avulla voidaan säilöä ruokaa vuosiksi. Yleisliittolaisessa säilöntä- ja kuivausteollisuuden instituutissa on kuitenkin hyvinä ja käyttökelpoisina pysyneitä yli 80 vuotta vanhoja säilykkeitä: ne olivat jääneet Taimyrin niemimaalle venäläisen tiedemiehen ja tutkijan Eduard Tollin retkikunnalta. Eräs moskovalainen nainen lahjoitti instituutille mansikkahilloa, joka on valmistettu 86 vuotta sitten.

Kun napaseudulta löydetyt säilykkeet olivat ikiroudan alueella niin viime vuosisadalla kerätty mansikka on viihtynyt purkissa nykypäivään asti huoneenlämmössä.

VÄHÄN KAIKKEA

Neuvostoliiton pohjavesikartta on lajissaan maailman ensimmäinen. Se käsittää lähes koko maan alueen, 20 miljoonaa neliökilometriä. Pohjavesien kokonaismääräksi on arvioitu noin 1 000 kuutiokilometriä vuodessa. Niistä kolmasosa on jo nyt taloudellista pumpata kansantalouden käyttöön.

Väsynyt ihminen tarvitsee vain 20 minuuttia voimiensa palauttamiseen ennalleen mikäli hänen käytössään on kišinjovilaisten koululaisten rakentama koje. Automaattinen rytmistimulaattori, kuten sen rakentaneet tekniikkakerhon nuoret jäsenet sitä nimittävät, on nauhurista, kuulokkeista ja valaistusjärjestelmästä koostuva laite. Se vaikuttaa elimistöön valon ja musiikin voimalla auttaen ihmistä rentoutumaan täydellisesti ja palauttaa sitten ihmisen asteittain aktiiviseen tilaan.

Valko-Venäjällä on alettu viljellä subtrooppisia katkarapuja. Eläintieteen tutkimuslaitoksen tiedemiehet suosittelevat niiden kasvattamista vesialueilla, joihin lasketaan lämpövoimaloiden lauhdevesiä. Sinne istutetaan myös kuumissa lähteissä eläviä selkärangattomia. Kokeet ovat sujuneet onnistuneesti. Kuvassa näemme vesieläimien kokeellisen ekologian laboratorion työntekijän O. Kohanenkon. Hänen tehtävänään on subtrooppisten katkarapujen sopeuttaminen uusiin ilmasto-oloihin.

Latvialaisessa Ogren kaupungissa on avattu Neuvostoliiton ensimmäinen Tierakennusmuseo. Siellä on esillä yli tuhat näyttelyesinettä: vanhoja siltoja esittävistä piirustuksista ja kaiverrustöistä aina tietyöläisten työ- ja tarvekaluihin.

Valtava, muutaman kilometrin laajuinen loistava pilvi liikkui maan yllä muuttaen ihmeellisesti muotoaan. Fantastinen näkymä muistutti elävästi kertomuksia ufoista. Kysymyksessä oli kuitenkin vain moskovalaisten tiedemiesten koe, jonka avulla he tutkivat maapallon magneettikenttää sekä iono- ja magnetosfääriä. Pilvi oli "valmistettu" erikoislaitteilla bariumhöyryistä.

Ternopolissa Ukrainassa on kehitetty automaattinen juustontuotantolinja. Sen avulla työn tuottavuutta on kohotettu yli kaksinkertaiseksi. Konelinjan sarjatuotannon aloittaa Donetskissa sijaitseva Prodmaš-tehdas.

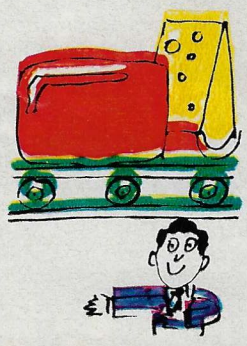

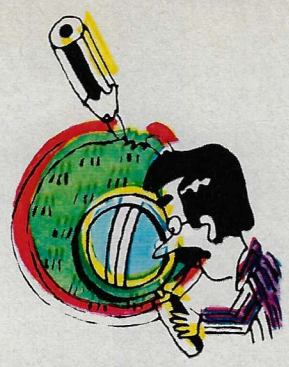

Keski-Kazahstanin laajan kasviensuojeluohjelman toteuttaminen aloitettiin perustamalla Kentin rauhoitusalue. Tämä on ainoa paikka maailmassa, missä tavataan karkaralinin happomarjapensasta. Alue on tunnettu myös siitä, että pienehköllä rauhoitusalueella on edustettuna suurin osa Neuvostoliiton ilmastovyöhykkeistä niille ominaisine kasveineen. Luonnonsuojelun ohella aluetta hyödynnetään etsimällä kasveja, jotka sopivat käytettäviksi kaupunkien viheristutuksissa tai karjanrehuna.

Vuoristokiipeilijöiden varmuusköysien varassa olevat ihmiset liikkuvat hitaasti pitkin lisakin kirkon julkisivua. Kyseessä eivät suinkaan ole jännityselokuvan kuvaukset, vaan työssä ovat kaupungin entisöintiosaston erikoismiehet. He tarkkailevat Leningradin korkeiden ja historiallisesti arvokkaiden rakennusten kuntoa.

Siellä, missä on muurahaisia, metsä pysyy aina terveenä: muurahaiset hävittävät tuholaisia. Moskovan lähistölle on perustettu muurahaisten rauhoitusalue nimeltään Verhnjaja Kljazma. Sen 600 hehtaarin suuruisella alueella elää yli 30 eri muurahaislajia.

Valko-Venäjän tiedeakatemian asiantuntijat ovat onnistuneet kasvattamaan lyhytvarsista perunaa käsittelemällä perunapellon uudella heinäkasvien kasvua hidastavalla aineella. Varsissa säästetty "rakennusaine" kerääntyy mukuloihin, ja lajikkeet, joiden uskottiin saavuttaneen satoisuushuippunsa, ovat lisänneet tuottoaan vielä 20 prosenttia.

Groznon kaupungissa asuvan G. Šulikan kokoelma sisältää tuhansien raitiovaunujen kuvia yhteensä yli 70 maasta. Keräilijä, jolla on laajat aineistot myös Neuvostoliiton liikenteen kehityksestä, sai Blohinille nimetyn raitiovaunuvarikon työntekijöiltä kutsun osallistua varikon 75-vuotisjuhliin.

Latviassa luodaan arkkitehtonisten muistomerkkien stereokuva-arkistoa. Riian teknillisen korkeakoulun työntekijät ovat jo kuvanneet stereokameroilla Riiassa sijaitsevan 1200-luvulta peräisin olevan Pietarin kirkon, Cesisissä olevan Liivinmaan ritarikunnan linnan rauniot ja Liepajan vanhan sataman. Vuorossa on tunnettu Riian tuomiokirkko, josta otetaan muutama tuhat julkisivua ja sisätiloja käsittävää detaljikuvaa. Nämä valokuvat ovat tarpeen kun kyseisiä nähtävyyksiä entisöidään tulevaisuudessa.

Moskovalainen kombinaatti Priroda i škola (Luonto ja koulu) valmistaa tulivuorten ja vuoristojen pienoismalleja, pallokarttoja, hedelmien ja vihannesten malleja sekä kasvi- ja mineraalikokoelmia. Ne on tarkoitettu käytettäviksi kouluissa havaintovälineinä kasviopin, biologian, maantieteen ja muiden aineiden tunneilla. Kombinaatissa valmistetaan yhteensä yli 250 erilaista tuotetta, joita käytetään 32 eri maassa.

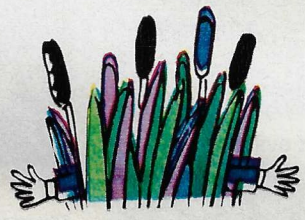

Erästä Dneprin ja Donetsin laakion välisen kanavan osaa suojaavat saastumiselta luonnon suodattimet, kasvit. On havaittu, että ruo'ot, kaislat ja sarat puhdistavat hyvin pintajätevedet. Ne erottavat vedestä mm. öljytuotteita ja orgaanisia seoksia, ja sen vuoksi kanavan rantaan on istutettu näitä kasveja.

Matenadaranissa, Jerevanissa sijaitsevassa muinaisten käsikirjoitusten kokoelmassa säilytettävä traktaatti tuottaa hyötyä myös nykypäivän lääketieteelle. Kirjassa "Tarpeetonta tolvanoille" keskiaikainen armenialainen lääkäri Amirdovlat kirjoittaa muun muassa lostakin parantavista ominaisuuksista. Hienon orgaanisen kemian instituutin tiedemiehet totesivat tutkittuaan tämän kurpitsojen heimoon kuuluvan kasvin farmakologisia ominaisuuksia, että sillä on todellakin piristävä vaikutus ja että se parantaa elimistön vastustuskykyä erilaisia sairauksia ja stressiä vastaan. Perusteellisten kliinisten kokeiden jälkeen uutta lääkettä toimitetaan apteekkeihin uutteen ja tablettien muodossa.

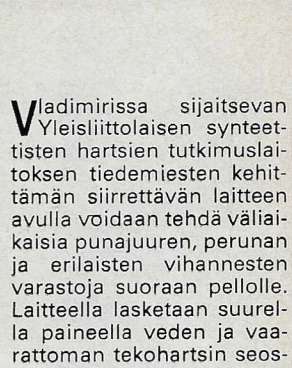

Vladimirissa sijaitsevan Yleisliittolaisen synteettisten hartsien tutkimuslaitoksen tiedemiesten kehittämän siirrettävän laitteen avulla voidaan tehdä väliaikaisia punajuuren, perunan ja erilaisten vihannesten varastoja suoraan pellolle. Laitteella lasketaan suurella paineella veden ja vaarattoman tekohartsin seosta suoraan auman päälle. 8—10 sentin paksuinen suojakerros kovettuu nopeasti ja vaahtomuovinen "turkki" suojaa tehokkaasti satoa.

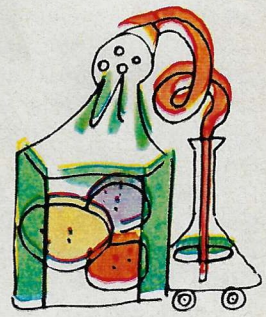

Raitainen valas oli muutaman päivän kylässä Riianlahden rannikolla sijaitsevan Eveiniektsiemsin kylän kalastajien luona. Paikalliset asukkaat eivät olleet koskaan aikaisemmin nähneet valaita näillä matalilla vesillä. Tulokas oli ilmeisesti seurannut silliparvia ja uinut Sundin salmen läpi Itämereen, jossa se alkoi herkutella silakoilla. Syötyään niitä kylliksi 10-metrinen jättiläinen lähti paluumatkalle Atlantin valtamereen.

Nikolai Gogolin kotimuseo perustetaan ukrainalaiseen kirjailijan nimeä kantavaan kylään. Tässä kylässä Gogol eli lapsuutensa ja nuoruutensa. Kirjailijan lapsuudenkoti, kartanon siipirakennus, lammikot, levähdyspaikat ja lehmuskujat, joilla Nikolai mielellään käveli, entisöidään alkuperäiseen muotoonsa. Työt saadaan valmiiksi v. 1984, kirjailijan syntymän 175-vuotispäivään mennessä.

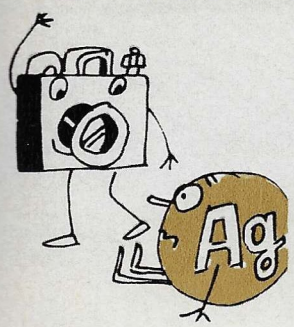

Riian kaupungin tiedemiehet ovat kehittäneet menetelmän, jolla saadaan valokuvia käyttämättä kallista hopeaa. Ohuella arsenikkikerroksella päällystetty lasilevy ei ainoastaan säästä arvokasta metallia, vaan myös parantaa valokuvauksen mahdollisuuksia, koska sen erottelukyky on hyvin suuri. Yhdelle neliösentille uutta filmiä voidaan kuvata muutama tuhat sivua kirjoitettua tekstiä.

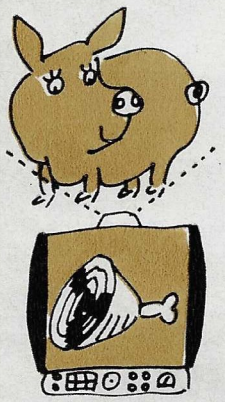

Ukrainalaiset ja liettualaiset tiedemiehet ovat kehittäneet karjanjalostajille tarpeellisen työvälineen. Se on ns. biotutka, jonka lähettämän ultraäänen avulla näytöltä voidaan välittömästi nähdä mikä on härän tai sian liha- ja rasvakerroksen paksuus ja kuinka syvällä kerrokset sijaitsevat. Näin laitteen avulla voidaan nopeuttaa jalostustyötä.

Kyytitroikkien kulkusten kilinällä ja monta puutaa painavien hälytyskellojen kumulla avattiin vanhojen venäläisten kirkonkellojen näyttely Iljitšovskin kaupungissa. Yli 150 näyttelyesinettä, jotka ovat Valdaissa, Kasimovissa, Pavlovissa ja Elabugissa työskennelleiden mestareiden valamia, ovat osoituksena kellonvalajien lahjakkuudesta ja loppumattomasta kekseliäisyydestä.

Vojeikoville nimetyssä geofysiikan pääobservatoriossa on laadittu Aasian ilmastotieteellinen kartta. Se on alallaan ensimmäinen maailmassa ja työ on osa maailman ilmastotieteellisen kartan laatimisesta, jota eri maiden tiedemiehet suorittavat yhteistyönä Maailman meteorologisen järjestön toimeksiannosta.

Feihoa, joka tunnettiin Neuvostoliitossa aikaisemmin huonekasvina, on nyt pysyvä osa Azerbaidžanin subtrooppista kasvillisuutta. Viime vuosina sen istutuspinta-alat ovat kasvaneet yli viisinkertaisiksi. Uudet kasvinjalostajien kehittämät talvenkestävät lajikkeet viihtyvät hyvin vuoristossa 1000 metrin korkeudella. Ne eivät välitä halloista, eivät vaadi paljoa kosteutta ja tuottavat hyvänmakuisia happamenmakeita hienosti tuoksuvia hedelmiä, jotka sisältävät runsaasti vitamiineja ja muita biologisesti aktiiveja aineita.

Sananparren "älä ammu tykillä hyttysiä" mukaan ei kannata turhaan hukata voimiaan. Entä jos tykillä ammutaan mäkäriä? Komin ASNT:ssa sijaitsevan Izmo-Petšoran eläinlääkintäaseman työntekijät kokeilivat viime kesänä uudentyyppistä mäkärätykkiä. Sillä ammuttaessa lentää piipusta aerosolipilvi ja muutamassa minuutissa mäkärä, joka tavallisesti piirittää porolaumoja, loittonee kauemmaksi.

Ukrainan tiedeakatemian radiofysiikan ja elektroniikan instituutissa kehitetty laitteisto havaitsee merellä muodostuneen öljyläikän mihin vuorokaudenaikaan tahansa. Kuten tunnettua, öljyläikän kohdalla aaltojen korkeus on huomattavasti pienempi kuin sen ympärillä. Muodostuu ns. "sileä" läikkä, jonka merialuetta peilaava tutkansäde havaitsee heti. Kuvaruudusta häviävät meren aaltojen radioaaltoheijastumat.

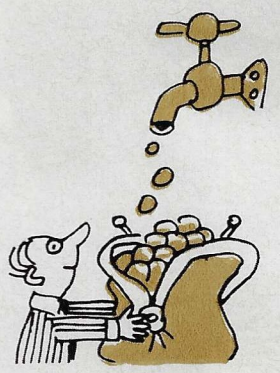

Maikopissa, Adygeian hallinnollisessa keskuksessa, alkoi vesihanoista tulla "hopeista" vettä. Tämä tapahtui uuden vesijohdon rakentamisen jälkeen. Alkunsa vesijohto saa 80 kilometrin päässä kaupungista sijaitsevalta vuoristotasangolta, missä on lähteitä. Lähteissä oleva vesi suodattuu ennen pintaan nousemistaan karstimaakerrosten läpi ja näin rikastuu luonnollista tietä hopealla.

Turkmenian neuvostotasavallassa tuotettavat kriminturkikset ovat saaneet monta kultamitalia kansainvälisillä messuilla. Tasavallassa saadaan vuosittain 1,3 miljoonaa kriminnahkaa. Niiden turkis on väriltään lumenvalkoista, polttavan mustaa, harmaata, hopeahtavaa tai kullahtavaa. Turkmeenilaiset lampaankasvattajat ovat jalostaneet myös lampaita, jotka tuottavat vaaleansinistä, ruusunväristä tai vihertävää kriminnahkaa. Tällaisia nahkoja oli näytteillä Moskovassa, josta myös oheinen kuva on.

Kaunasin kardiologisessa keskuksessa akuutti takykardia (potilaan pulssin kohoaminen jopa 300 lyöntiin minuutissa) pystyttiin hoitamaan rintakehää avaamatta. Leikkausveitsen sijasta käytettiin "minisalamaa", voimakkuudeltaan 350 joulen sähköimpulssia. Veretön leikkaus on monin verroin nopeampi kuin tavallinen leikkaus.

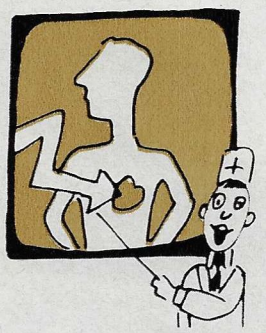

Aeroflotin matkustajina on viime aikoina ollut myös Karpaattien paikallinen -nimisen mehiläislajin edustajia. Muutama sata mehiläisperhettä yhdessä nuoren polven kanssa on siirretty Sverdlovskin alueelle. Ne ovat sopeutuneet hyvin uuden, tuhansien kilometrien päässä kotiseudustaan sijaitsevan alueen ilmastoon. Karpaattien mehiläisiä on kotiutettu myös monien Ukrainan ja Valko-Venäjän alueiden sekä Karjalan mehiläistarhoihin.

Tulivuorenpurkaukset ovat pyyhkineet maan päältä muitakin kaupunkeja kuin Pompejin ja Herculaneumin. Kamtšatkan niemimaalla Mutnovskin ja Gorelyin tulivuorten alueita tutkineet tiedemiehet löysivät kivilajikerroksista muinaisten ihmisten leiripaikan jätteitä. Tuhkakerroksista on löydetty vuorilasista valmistettuja keihäiden kärkiä ja monia muita esineitä.

Tavallinen respiraattori voidaan korvata naamarin muodostavalla lämmitetyllä ja kosteutetulla ilmalla, jota syötetään notkeaa letkua pitkin työläisen suojakypärän lipan alle. Tämän uudentyyppisen hengittämiseen pölyisissä tai kaasuasisältävissä olosuhteissa tarkoitetun laitteen ovat kehittäneet Harkovin Alhaisten lämpötilojen fysikaalis-teknisen instituutin tiedemiehet Jakutalmazyhtymän tilauksesta. Itsenäisesti toimivat ilmanaamarit luovat hyvän mikroilmaston koko työvuoron ajaksi. Ne ovat helppokäyttöisiä niin porakoneen ääressä kuin auton ja kaivinkoneen hytissäkin.

Eestiläisvalmisteiset suksset ovat hyvässä maineessa niin Neuvostoliitossa kuin ulkomaillakin. Niitä tuotetaan Tallinnassa ja Pärnussa. Raaka-aineena käytetään koivua, kuusta, mäntytervaa ja erilaisia muoveja. Sukset ovat kevyitä, kestäviä ja helppohoitoisia. Erilaisia eestiläisiä suksia oli näytteillä jokin aika sitten Moskovassa.

Eestissä metsätalousinstituutin lintufarmilla on 28 000 viiriäistä, jotka tuottavat 3,5 miljoonaa munaa vuodessa. Munat eivät kaikki mene herkkusuiden käyttöön, vaan niitä tarvitaan laajasti myös lääketeollisuudessa erilaisten rokotteiden valmistuksessa.

Valok. N. Bobrov, V. Krjukov, TASS.

Gruusiassa sijaitsevan Rustavin kaupungin asukkaat käyvät päättäväistä taistelua melua vastaan. Joissakin kaupungin tärkeimmissä tuotantolaitoksissa on saatu päätökseen "tuotannon akustinen uudistaminen". Eniten melua synnyttävien työosastojen seinät on katettu ääntäeristävillä materiaaleilla ja eräitä teknologisia prosesseja on muutettu. Kaupungin uusia kortteleita rakennettaessa otetaan huomioon asiantuntijoiden laatimat melukartat.

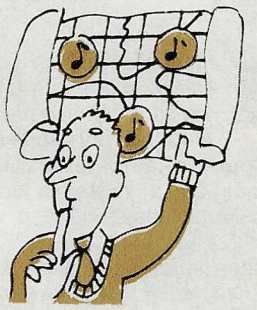

Liettualaisen Tie sosialismiin -kolhoosin kasvihuone on oikea kaktusten valtakunta. Niitä on siellä satoja aina valtavista ihmisenkokoisista sormustimen suuruisiin lilliputteihin. Osuustilan puheenjohtaja A. Jarumbauskas toi kerran etelästä kaktuksen, josta kaktustarha sai alkunsa. Siitä lähtien kylässä on perinteenä tuoda lomalta, liike- tai turistimatkalta palattaessa sellainen kaktus, jota ei ole ennestään kolhoosin kaktustarhassa.

Burjatiassa sijaitseva Baikalin takaisten kansojen kotiseutumuseo on äskettäin kaksinkertaistanut alueensa. Tämä ainutlaatuinen etnografinen keskus sijaitsee maalauksellisen kauniilla Verhnjaja Berezovkan vuoristo- ja taigaalueella, Ulan-Uden laitamilla. Siellä 95 hehtaarin suuruisella alueella voi tutustua burjaattien huopaja puujurttiin, evenkkien tšumeihin (siirrettäviin kotiin), jotka on päällystetty tuohella ja nahoilla, tyypillisiin venäläisiin talonpoikaistaloihin, piharakennuksiin sekä erilaisiin työvälineisiin.

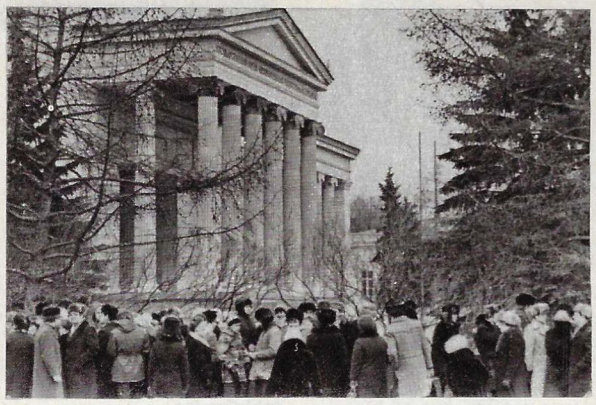

MUSEON HILJAISUUDEN

Ilmaisulla "hiljaista kuin museossa" tarkoitamme saleja, joissa vain jotkut harvat museovieraat liikkuvat äänettömästi näyttelyesineeltä toiselle. Näin asia olikin noin 20 vuotta sitten. Sen jälkeen alettiin puhua "museoräjähdyksestä". Luonnollisesti nykyäänkään taideteoksia ei vilkaista ohi juostessa ja saleissa keskustellaan kuiskaamalla, mutta on vaikea pitää "hiljaisina" saleja, joissa käy puolitoista miljoonaa ihmistä vuodessa. Juuri näin paljon vieraita käy A. S. Puškinille nimetyssä kuvaamataiteiden valtionmuseossa eli Puškin-museossa, kuten moskovalaiset sitä nimittävät.

Kun tämän antiikin temppeliä muistuttavan rakennuksen ovet avattiin ensi kertaa v. 1912, kävi siellä vuoden kuluessa muutama kymmenen tuhatta ihmistä. Uusi museo oli Moskovan edistyksellisimpien intellektuellien ajatuksen toteutus, he halusivat perustaa klassisen taiteen kokoelman kansalaisten valistamiseksi ja nuoren polven kasvattamiseksi. Mutta tuskin kukaan saattoi arvata millaiseksi silloin alkanut työ paisuu. Alussa kokoelmaan kuului vain 9 000 näyttelyesinettä ja nekin lähinnä kopioita. Nykyään museossa on yli puoli miljoonaa taulua, veistosta ja graafista työtä. Monet niistä kuuluvat maailmankulttuurin aarteisiin. Museo on maailman arvovaltaisimpia taidekokoelmia. Siellä säilytetään ulkomaisen taiteen töitä, jotka ajallistuvat muinaisuudesta nykypäivään asti.

Lokakuun vallankumouksen merkitys museon kehityksessä oli valtava: sen jälkeen museoille annettiin valtiollisesti tärkeä merkitys "taide- ja valistuslaitosten demokratisointia vaativien tehtävien mukaisesti" ja tavoitteena "säilyttää, tutkia ja tutustuttaa laajoja väestöpiirejä mahdollisimman täydellisesti taiteen ja maan menneisyyden aarteisiin", kuten vuodelta 1918 olevassa Valistusasiain kansankomissariaatin asetuksessa luki. Vallankumouksen jälkeisinä vuosina aloitettu kokoelman laajentaminen jatkuu myös nykyään. Pelkästään viime vuosikymmenen kuluessa se on rikastunut yli 60 000 näyttelyesineellä.

Kokoelma on luonnollisesti jokaisen näyttelyn perusta. Se ei ole kuitenkaan vielä museo. Puškin-museon johtaja Irina Antonova kertoo mielellään seuraavan esimerkin: eriskummallisen muotoiset simpukankuoret, jotka muinainen nainen pujotti lankaan koristaakseen itsensä, olivat jo kokoelma. Kokoelmia olivat myös antiikin ja keskiajan taideaarteet. Ne eivät olleet kuitenkaan museoita. Myöskään nykyajan keräilijöiden, joskus mitä rikkaimmat kokoelmat esimerkiksi USA:ssa eivät ole museoita: niihin pääsee tutustumaan vain muutamat omistajan kutsumat henkilöt. Pikemminkin ne ovat "antimuseoita", koska museon perustan muodostavat kävijät.

Todella kaikille avoimet ja yhteiskunnan kulttuurielämään kiinteästi kuuluvat museot ovat 1900-luvun kehityksen tulosta. Mitä merkittävin osuus tämän sosiaalisen instituution kehityksessä oli Lokakuun vallankumouksella Venäjällä. Se avasi aikaisemmin "tavalliselta" kansalta suljettuna olleiden kartanoiden, palatsien ja gallerioiden ovet. Tämä ei ole ainoastaan meidän mielipiteemme, vaan samaa mieltä ovat myös johtavat ulkomaiset asiantuntijat, kuten esimerkiksi tunnettu ranskalainen museotyöntekijä Georges Riviere. On tapahtunut erittäin merkittävä asia: ihmiskunnan mitä arvokkain perintö on ensi kertaa avoinna kansalle, ja kansa myös tutustuu siihen.

Entä mitä viime vuosikymmeninä on oikein tapahtunut, kun kävijöiden määrä on voimakkaasti lisääntynyt? Esimerkiksi Puškin-museon edessä oleva jono ulottuu usein viereiselle poikkikadulle.

— Teimme joitakin vuosia sitten kyselyn selvittääksemme kuka meillä käy, kertoo Irina Antonova. — Saimme selville, että keskivertokävijämme on huomattavasti nuorentunut, nyt hän on 23—33 -vuotias. Hän on useammin teknisen kuin humanistisen alan edustaja. Tärkeintä on kuitenkin, että museovieraita on yhä enemmän ja enemmän: määrä on kaksinkertaistunut 70-luvun alkuun ja kolminkertaistunut 60-luvun puoliväliin verrattuna. Se on seurausta ensinnäkin elintason yleisestä noususta; ihmisillä on aikaa ja mahdollisuus matkustaa, kävellä ja katsella. Toiseksi yleisen sivistys- ja kulttuuritason kohoamisesta, jolloin taiteen nauttimisesta tulee tarve. On hyvin kuvannollista, että humanistisesta sivistystasosta on tullut pysyvästi yksi tekijöistä, jotka määräävät ihmisen nauttiman arvostuksen. Ja vaikka se joillekin olisi osittain muotiakin, niin se on kuitenkin suosittavaa muotia! Se, että tällainen harrastus on herännyt, on sinänsä valtava saavutus taiteen popularisoimisessa maassamme, tulos pyrkimyksestämme henkisyyteen, ihmisen sisäiseen rikkauteen.

Merkittävä vaikutus tässä on itse museon työntekijöillä. Riittää, kun puhumme näyttelytoiminnasta. Sen ansiosta katsojat ovat voineet tutustua kokonaisiin teemanäyttelyihin (esimerkiksi jokin aika sitten järjestetyssä näyttelyssä Antiikin vaikutus eurooppalaiseen maalaustaiteeseen oli tauluja johtavista neuvostoliittolaisista ja ulkomaisista kokoelmista). Museovieraat ovat saaneet tutustua Louvren, Dresdenin gallerian, Pradon ja British Museumin taideaarteisiin. Moskovassa ovat olleet näytteillä kalleudet Tutankhamonin hautakammiosta, Rafaelin Sikstuksen madonna, Leonardo da Vincin Mona Lisa ja Nainen kärpännahkaviitassa sekä Goyan, El Grecon, Tizianin, Delacroix'n ja Van Goghin taideteokset maailman parhaista kokoelmista. Viime vuosina on järjestetty 120 näyttelyä, ja Puškin-museon parhaat taideteokset ovat

RIKKOJAT

puolestaan olleet näytteillä kymmenissä maissa.

Museon vakituisiin kävijöihin on luettava myös Kuvaamataiteiden yliopiston ja esitelmätoimiston pitämien luentojen monilukuiset kuulijat. Jokaisella halukkaalla on mahdollisuus seurata täällä käytännöllisesti katsoen kuvaamataiteiden historian ja teorian ylintä kurssia. Luentojen aihepiiri on valtava: kaikkein yleistajuisimmista sellaisiin kuin Keskiajan maailmankuva ja sen heijastuminen aikakauden taiteessa (6 luennon sarja), Arkkitehtoniset kokonaisuudet maailman taiteessa (11 luentoa) jne. Jopa vaikeat, hyviä perustietoja edellyttävät luentosarjat keräävät säännöllisesti täyden salin.

Museon nuorimpien kantavieraiden ikä on vain kolme vuotta. Heidät otetaan kuvataidekouluun. Lapsista ei pyritä tekemään taiteilijoita, vaan heitä autetaan ymmärtämään ympäröivän maailman kauneutta: niin museon ulkopuolella kuin sitä, jonka menneisyyden mestarit ovat ikuistaneet tauluihin. Hieman vanhemmat, kouluiässä olevat, käyvät Nuorten taiteentutkijoiden klubissa ja arkeologiakerhossa.

Mielenkiintoisimpia työmuodoistamme on museossa järjestettävä lastenteatteri. Siinä niin näyttelijöinä, lavastajina, puvustonhoitajina kuin käsikirjoituksen laatijoinakin toimivat itse lapset. Näytelmien aiheet liittyvät museon näyttelyesineisiin, ja joskus tapahtumat on jopa sijoitettu itse saliin. Näin esimerkiksi muinaisegyptiläisen pojan seikkailusta ja Michelangelon elämästä kertoneissa näytelmissä. Näytelmä-leikki auttaa siihen osallistuvia tutustumaan "sisältäpäin" kyseisen aikakauden maailmaan ja mestaritaiteilijoihin sekä perehtymään luomistyön ongelmiin. Ja vaikka tämä ensi näkemältä ei vaikutakaan museon alaan kuuluvalta työltä, teatterin tavoite on aivan sama: opettaa ihmiset ymmärtämään kauneutta ja herättää heissä tarve nähdä kauneutta koko elämänsä ajan.

Valok. V. LAGRANGE

Irina Antonova, museon johtaja: "Aina museon perustamisesta lähtien tunnetut tiedemiehet, taiteilijat, kirjailijat ja taiteenharrastajat ovat tukeneet sitä. Nykyään, kulttuurivaikuttajien osallistuminen on arvokasta taiteen popularisoimisen kannalta..."

Museolla on tarjolla lähes 150 erilaista luentoa. Lipun hinta on 50 kopeekkaa arkipäivinä ja 30 kopeekkaa sunnuntaisin. Luentosalissa voi tavata kaikenikäisiä ja mitä erilaisimpia ammatteja edustavia ihmisiä: koululaisista eläkeläisiin ja tohtoreista perheenemäntiin.

Nuori gruusialainen **Abakelijan perhe** asuu Tbilisissä. Perheenisä kirjoittaa lisensiaattityötä psykologiasta, ja hänen vaimonsa työskentelee insinöörinä tietokonekeskuksessa. Pieni Eke on vasta 8-vuotias ja käy koulua. Tämä on hänen ensimmäinen käyntinsä Puškin-museossa, ja osittain sen vuoksi vanhemmat päättivät lähteä Moskovan-matkalle. "Päätimme näyttää tytölle pääkaupunkia ja eihän Moskova ole Moskova ilman näitä saleja", selittävät vanhemmat. "Tbilisissä hän on käynyt jo kaikissa museoissa, mutta näin rikasta kokoelmaa ei ole luonnollisesti nähnyt koskaan."

"Näin Mona Lisan neljä kertaa, kun se oli esillä Moskovassa!" **sanoo Olga Solntseva,** johon tutustuimme museon uutuuksia ja sen saamia lahjoituksia esitelleessä näyttelyssä. Keskustelukumppanimme on ammatiltaan lääkäri, mutta nyt jo eläkkeellä. Hän on seurannut Kuvaamataiteiden yliopiston luentoja säännöllisesti monien vuosien ajan. "Viime vuosina nuorison määrä on huomattavasti lisääntynyt luentosalissamme, vasta-alkajia on paljon", hän toteaa. "Mutta paljon on sellaisiakin, joiden kanssa käyn täällä vuodesta vuoteen. Meille tämä on eräänlainen taiteenharrastajien kerho."

Marina Petrova, Moskovan yliopiston maantieteellisen tiedekunnan opiskelija: "Uskon, että paitsi minulle myös monille moskovalaisille ikätovereilleni Puškinmuseo on merkinnyt "ikuista löytöretkeä", joka alkoi jo koulusta tehdyillä tutustumiskäynneillä. Täällä olemme sali salilta oppineet ymmärtämään menneiden vuosisatojen taidetta. Ja nyt museo on osa minun ja ystävieni elämää, käymme täällä kaksi-kolme kertaa vuodessa."

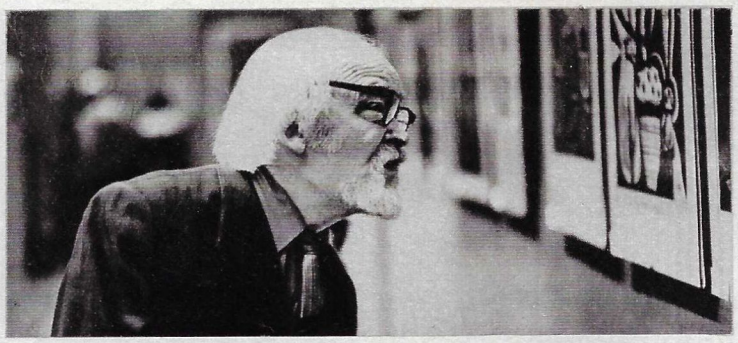

"Ensi kertaa tulin tänne lapsena, yhdessä isän kanssa, saattaa olla, että kävimme jopa museon avajaispäivänä!" muistelee **arkkitehti Kirill Smirnov**. "Siitä lähtien nämä salit ovat kuuluneet kiinteästi elämääni. Opiskelijana piirsin täällä antiikin klassisia veistoksia, patsaiden osia ja pylväshalleja. Tänne toin aikoinaan tyttäreni ja sitten myös lapsenlapset. Museo on kovasti muuttunut minun aikanani. 20-luvulla sen salit täydentyivät hienoilla vanhan länsieurooppalaisen taiteen kokoelmilla ja 40-luvun lopulla ranskalaisten impressionistien tauluilla."

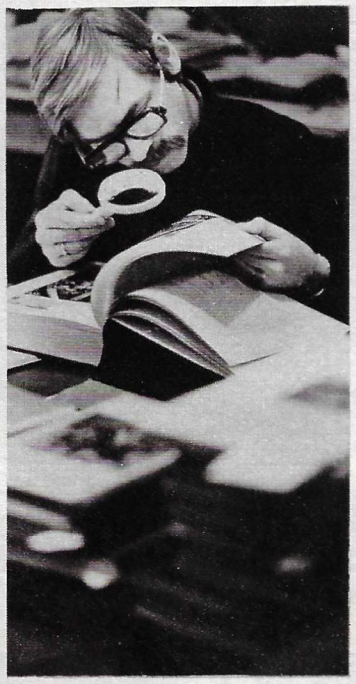

Puškin-museo ei ole pelkästään suuri taidekokoelma- ja taidevalistuksen keskus, vaan myös tärkeimpiä ulkomaisen taiteen tutkimuslaitoksia. Jokaisessa vähänkin syvällisemmässä ulkomaiden taidetta käsittelevässä kirjassa käytetään hyväksi museon aineistoja. Sen tieteellisessä kirjastossa on tuhansia niteitä. Niitä eivät käytä ainoastaan museon omat työntekijät (joiden joukossa on monia tunnettuja asiantuntijoita), vaan myös muista tieteellisistä laitoksista ja ulkomailta saapuneet vieraat.

Japanilaiset opiskelijat Matsubayashi Yoshimasa ja Machinaka Mieko ovat saapuneet Moskovaan Tokiosta. "Tämä on ensimmäinen matkamme Neuvostoliittoon", he sanovat. "Käymme Moskovassa, Leningradissa ja Kievissä. Tämä museo on yksi parhaita. Se vetää vertoja sellaisille kuin Louvre ja British Museum. Erityisen miellyttävää oli nähdä täällä myös japanilaisten taiteilijoiden tauluja."

Kuvaamataidekoulussa käy 3—12 -vuotiaita lapsia. Täällä heitä opetetaan käyttämään värejä, lyijykynää ja muovailuvahaa. Minkäänlaisia ennakkotestejä tai pääsykokeita sinne haluavilta ei vaadita.

Museon työntekijä Nina Kofman on toiminut monia vuosia Kuvaamataidekoulun opettajana. Hän on avannut ovet taiteen maailmaan sadoille lapsille. Vanhimmat heistä ovat jo kauan sitten aikuistuneet. Heidän joukossaan ei ole tunnettuja taiteilijoita, vain harvat ovat omistautuneet taiteen tutkimukselle, pääosa on valinnut "maallisemman" ammatin. Näissä saleissa kylvetty siemen ei ole kuitenkaan jäänyt vaille hedelmää, se on tehnyt kuvaamataidekoulun kasvateista sisäisesti rikkaampia ja siten myös onnellisempia.

Julja Esenova on nelivuotias. Hän ottaa vasta ensi askelia taiteen maailmaan. Kuvaamataidekoulun oppilaiden työt ovat usein ottaneet menestyksellisesti osaa Neuvostoliitossa ja ulkomailla järjestettyihin lasten piirustuskilpailuihin.

Vladimir Ruljak on odessalainen metallimies. Lomansa hän viettää vaimonsa kanssa matkaillen. He ovat käyneet jo monissa kaupungeissa ja useasti myös Moskovassa. Ja joka kerta käydessään pääkaupungissa he tulevat myös tänne, Kuvaamataiteiden museoon. "Eniten meitä miellyttää kokoelmiin kuuluvat Rembrandtin työt ja antiikin taide. Onhan aivan toista nähdä ne omin silmin kuin lukea vain kirjoista. Ranskalaisia impressionisteja ei myöskään tule unohtaa, pidämme heistä erittäin paljon."

Jean-Baptiste Carpeaux'n pronssinen kalastajapoika on jo monia vuosia kuunnellut simpukankuoresta kantautuvaa taukoamatonta vaimentunutta kohinaa. Sen saa aikaan museon "rauhaa häiritsevien" ja kauneutta janoavien loputon virta...

KOLMEN KÄÄRMEEN LAHJAT

Tämä on latvialainen kansansatu. Siinä, kuten muissakin latvialaisissa kertomuksissa ja legendoissa, käärmeet ovat hyväluontoisia ja viisaita olentoja.
Piirrokset on tehnyt taiteilija I. Kravtšenko.

... Eräältä mieheltä kuoli vaimo, jolta jäi orpo tytär. Jonkin ajan kuluttua mies nai toisen naisen, jolla oli myös tytär. Äitipuoli ei pitänyt tytärpuolestaan lainkaan, moitti ja kuritti häntä joka päivä.

1. Kerran äitipuoli kaatoi ruukkuun rasvaista keittoa, sitoi sen valkealla liinalla ja sanoi tytölle: "Vie isälle ruoka pellolle. Ja varokin, ettei liinaan tule pienintäkään rasvatahraa!"

2. Mutta vaikka tytärpuoli kantoi ruukkua niin varovasti kuin voi liina kuitenkin tahraantui.

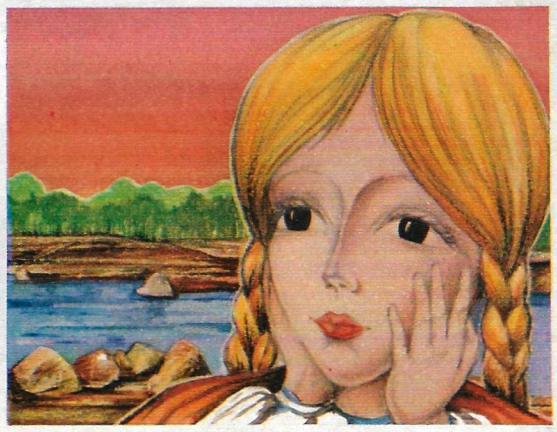

3. Tyttönen pesi pesemistään liinaa, mutta se jäi rasvaiseksi. Hän istuutui joen rannalle ja itki katkerasti.

4. Yhtäkkiä paikalle luikerteli käärme ja virkkoi: "Älä itke kaunokaiseni. Sido minulle mieluummin seppele, sisarellani on näet huomenna häät." Tytärpuoli keräsi kukkia ja sitoi niistä käärmeelle kauniin seppeleen.

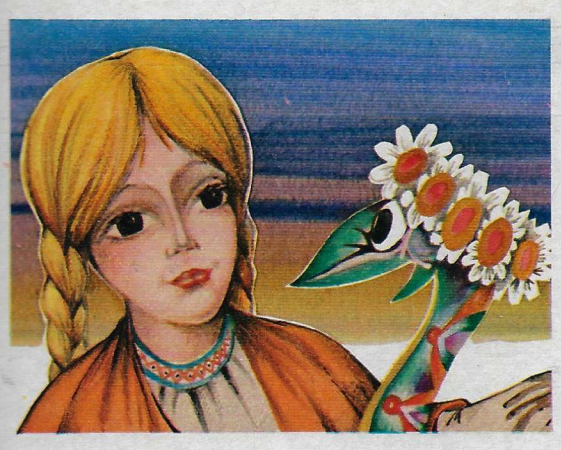

5. Siihen tulla luikerteli toinenkin käärme, joka myöskin pyysi häntä sitomaan seppeleen. Senkin sisarella oli huomenna häät. Ja tällekin käärmeelle tyttönen sitoi seppeleen. Sitten hän jälleen istuutui ja alkoi itkeä.

9. Seuraavana päivänä hän lähetti oman tyttärensä isän luo pellolle. Matkalla tämä tahri liinan yltä päältä. "Saatpa nähdä, että äiti toruu sinua", sanoi isä. "Eikä toru. Kunpa vain saisin tietää, missä sisko sen pesi niin puhtaaksi." "Jaa-a, tyttöseni, hän varmaankin pesi liinan kyynelillään."

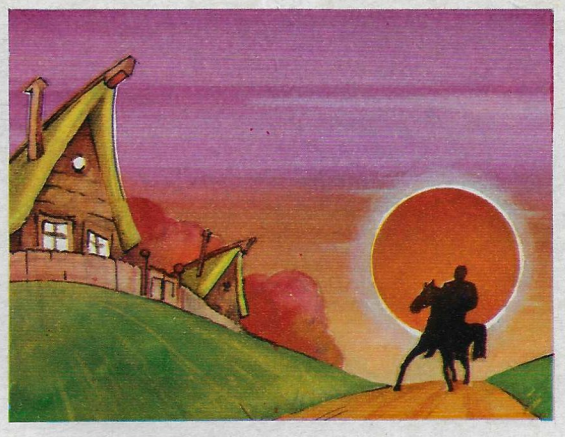

13. Kerran heidän kotinsa ohi matkasi komea nuorukainen. Hän kuuli ihmeenkauniin äänen, heleän kuin kokle, latvialainen kannel. Hän pysäytti hevosensa ja kysyi: "Kenellä on tuollainen ääni?"

6. Kolmaskin käärme ilmestyi luikerrellen paikalle ja sanoi: "Älä itke, kultaseni! Sido minulle mieluummin seppele. Olen näet morsian ja vietän häitäni huomenna!" Tytärpuoli taittoi kauneimmat kukkaset, jotka saattoi löytää, ja sitoi käärmemorsiamelle kauneimman seppeleen.

10. Tämän kuultuaan tytär asteli kotiin ja nyyhkytti puristaen kyyneliä silmistään. Yhtäkkiä paikalle kiemurteli käärme ja virkkoi: "Miksi itket? Sido minulle mieluummin seppele, sillä siskollani on tänään häät." Mutta tytär vain potkaisi käärmettä ja jatkoi matkaansa.

14. "Tyttärelläni", huusi äitipuoli. "Minun tyttärelläni!" Hän kätki tytärpuolensa ylösalaisin käännetyn tynnyrin alle ja toi oman tyttärensä portille.

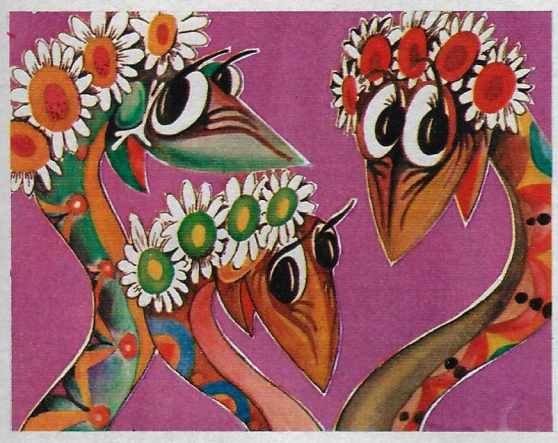

7. Sitten käärmeet kysyivät tyttöseltä: "Kerropa, kultaseni, miten voimme palkita hyvyytesi?" "Kunpa vain liina tulisi puhtaaksi." Virkkoi eräs käärmeistä: "Liinasi tulkoon entistäkin valkoisemmaksi!" Toinen lausui: "Tulkoon sinusta kaunis!" Kolmas sanoi: "Äänesi helisköön kuin viulun kielet."

11. Vähän ajan kuluttua luikerteli tielle toinen käärme ja pyysi sitomaan itselleen seppeleen. Ilkeä tytär potkaisi sitäkin. Sitten häntä vastaan tuli käärmemorsian. Äitipuolen tytär potkaisi sitäkin.

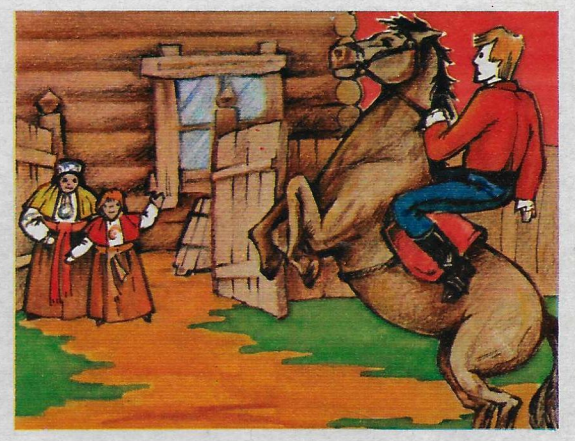

15. Nähtyään hänet nuorukainen säikähti. Ja kun äitipuolen tytär avasi suunsa, niin jopa hevonenkin pelästyi, ja syöksähti liikkeelle. Matkalainen ymmärsi, että häntä petkutettiin.

8. Tytärpuoli toikin kotiin liinan, valkoisen kuin lumi. Äitipuoli ajatteli päänsä puhki: miksi liina oli niin valkoinen, miksi tyttö oli niin kaunistunut ja miksi hänen äänensä oli tullut niin vienoksi?

12. Kaikki kolme käärmettä ilmestyivät paikalle. Ensimmäinen sanoi: "Tulkoon liinasi tervaakin mustemmaksi." Toinen: "Tulkoon kasvosi vieläkin rumemmiksi!" Kolmas puolestaan: "Nariskoon äänesi kuin rasvaamaton portti!" Ja näin sitten tapahtuikin.

16. Tytärpuoli pääsi kuin pääsikin pois tynnyrin alta. Kaunotar miellytti kovin vierasta, ja tyttö puolestaan ihastui häneen. He lähtivätkin yhdessä komean nuorukaisen kotikylään, menivät naimisiin ja elivät onnellisina elämänsä loppuun asti.

MUUNNELMIA SAMASTA AIHEESTA

Ohessa näette kaksi urheiluaiheista valokuvaa, joista puuttuvat lajissa tarvittavat välineet: koripalloilijat pelaavat ilman palloa ja taitoluistelijat ilman luistimia.

Valokuvaaja ei ole suinkaan sattumalta "unohtanut" välineitä. Kyse on muusta. Seuratessaan urheilua hän ei ole etsinyt jotain pelin tai luistelun lopputuloksen kannalta tärkeää tapahtumaa tai suoritusta, vaan on pyrkinyt tunkeutumaan urheilun olemukseen.

Nämä kaksi valokuvaa ovat välähdyksiä ihmisten tunteiden valtavasta laajuudesta. Kun taitoluistelijat sulkevat silmänsä yrittäessään nähdä sen, mitä he katselevat kaksistaan — melodian — he näyttävät meistä muusikoilta, jotka antautuvat musiikille. Ero on vain siinä, että muusikot muuntavat nuottirivien mykkyyden ääniksi ja taas urheilijat liikkeeksi.

Niinä hetkinä, jolloin koripalloilija tekee hypyn ja pyrkii turhaan katseellaan korjaamaan pallon liikettä, hän on verrattavissa kehen tahansa meistä, kun pyrimme vaikuttamaan niiden tapahtumien kulkuun, jotka ovat jo vaikutuspiirimme ulkopuolella.

Valok. I. MIHALJOV

URHEILU

NUORISON TEATTERIFESTIVAALI

Kohtaus Mossovetin akateemisen teatterin näytelmästä Saška. "Se, että me sodanjälkeiseen sukupolveen kuuluvat ihmiset pidämme tärkeänä ilmaista itseämme sodasta kertovassa näytelmässä on mielestäni aivan luonnollista", sanoo ohjaaja G. Tšernjahovski. "Sota fasismia vastaan ja sen muisto koskettaa ja tulee koskettamaan vielä monia sukupolvia. Yhtä tärkeää on myös se, että työskennellessämme tämän näytelmän parissa tunsimme konkreettisemmin tämänhetkiset tehtävämme, osallisuutemme paitsi maamme menneisyyteen, niin myös sen nykyisyyteen ja tulevaisuuteen."

Valok V. BAŽENOV ja J. KOROLJOV

Tbilisissä tapahtui jotain epätavallista. Tunnettu gruusialainen taiteilija Niko Pirosmanišvili ja hänen taulujensa henkiin heränneet hahmot keskustelivat liettuan kielellä, Bertolt Brechtin laulut kaikuivat uzbekin ja azerbaidžanin kielellä, Shakespearen Macbeth puhui gruusiaa Metehin linnassa, jota pidettiin muinaisena jo Shakespearen elinaikana. Kukaan ei kuitenkaan ihmetellyt tätä. Gruusian pääkaupungissa oli menossa Nuorten ohjaajien ja näyttelijöiden yleisliittolainen festivaali. 21 teatteriryhmää 13 eri neuvostotasavallasta oli läpäissyt kovan karsinnan ja esitti nyt nuorten ohjaajien parhaita töitä; kyseessä oli ensimmäinen tämäntyyppinen festivaali ja juuri siksi puhumme ensiesiintymisestä; teatterifestivaalejahan Neuvostoliitossa on järjestetty jo pitkään. Taškentissa on aiemmin järjestetty opiskelijoiden harrastelijateattereiden festivaali, jossa esitetyt parhaat näytelmät voivat hyvinkin kilpailla ammattiteattereiden esitysten kanssa. Viljandissa Eestissä on pidetty klassisen näytelmän festivaali, jolla oli niin suuri menestys, että jopa kahdeltatoista yöllä alkaneet esitykset keräsivät täyden katsomon. Shakespearen festivaali Jerevanissa hämmästytti voimallaan ja hienoudellaan myös kokeneet teatterielämän tuntijat, jotka ovat kiertäneet maailmaa ja käyneet Lontoon, Stratfordin ja Edinburghin festivaaleilla.

Nyt oli Tbilisin vuoro ottaa vastaan vieraita koko Neuvostoliitosta. Festivaalin osanottajien yhteinen piirre oli nuoruus. Kaikki muu oli niin erilaista kuin vain voi kuvitella. Edustettuna oli komedia, tragedia, ooppera, farssi, melodraama, vaudeville, käytännöllisesti katsoen kaikki teatterimuodot musikaalia lukuunottamatta. Maailman ja Neuvostoliiton näytelmäkirjallisuuden klassikot olivat saaneet näytelmien mainoksissa rinnalleen myös uudempia tekijöitä. Katsojille tarjottiin sellaisten merkittävien neuvostokirjailijoiden kuin Nikolai Ostrovskin, Aleksandr Fadejevin, Vasili Šukšinin ja Tšingiz Aitmatovin näytelmiä ja heidän teostensa näytelmäsovituksia. Eestin nuorisoteatteri ja Nuoren katsojan teatteri Donin Rostovista toivat näytelmissään esiin vakavia moraalisia nykyajan nuorten elämään liittyviä kysymyksiä.

Myös teatteriryhmillä oli suuria eroja. Ne eivät johtuneet pelkästään siitä, että jokainen edusti omaa tasavaltaansa, kieltään, kansallista kulttuuriaan, perinteitään ja temperamenttiaan. Tbilisiin olivat kokoontuneet pääkaupunkien teatterit yhdessä pienten kaupunkien teattereiden kanssa ja tunnetut akateemiset teatteriryhmät niiden kanssa, jotka ottivat vasta ensi askelia.

Tbilisin festivaali oli esitystyylien, tyylilajien ja lähestymistapojen verraton yhdistelmä. Tämä kaikki tapahtui 11 päivän aikana! Yhteensä esitettiin lähes 30 näytelmää, useimpina päivinä niitä oli kolme. Jokailtaiset näytelmistä käydyt keskustelut jatkuivat myöhään yöhön, kun kukaan ei halunnut lähteä nukkumaan.

Pirosmani, Pirosmani ... Liettuan nuoriso-teatterin esittämänä.

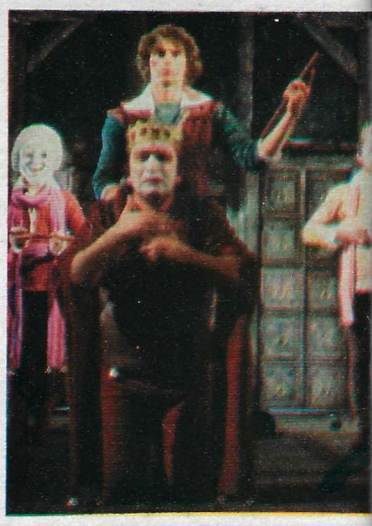

Shakespearen Hamlet Jerevanin draamateatterin näyttelijäryhmän esittämänä.

Latvialaisten runoilijoiden runoihin pohjautuva Riian Nuoren katsojan teatterin kompositio Iduštšije (Kulkijat) oli toteutettu erinomaisella tavalla ja rakkaudella kansallista kulttuuria sekä kansanlauluja kohtaan. Suurta kiinnostusta herätti perinteistä poikkeava Hamletin sovitus, jonka toteutuksesta vastasi Jerevanin

Bahadyr JULDAŠEV, Hamzalle nimetyn Uzbekistanin akateemisen draamateatterin pääohjaaja: — Uzbekkilaista teatteritaidetta täällä Tbilisissä edusti H. Alimdžanille nimetty Samarkandin teatteri, joka esitti Bertolt Brechtin näytelmän Mutter Courage und ihre Kinder (Barbara Pelotau). Itse tulin katsomaan näytelmiä, katsomaan kaikki näytelmät. Ensimmäinen Nuorten ohjaajien ja näyttelijöiden festivaali oli harvinainen tilaisuus nähdä mitä nuorilla ohjaajilla on esitettävänään. Vain siten voi ymmärtää ja arvioida myös omaa työtään.

Savriniso SABZALIJEVA, A. Lahutille nimetyn Tadžikian akateemisen draamateatterin näyttelijä: — Olen näytellyt monissa osissa ja myös pääosissa. Mutta näyttelijätär Rivalin pienen roolin parissa M. Bulgakovin näytelmässä Hurskaiden orjuus työskentelin erikoisen mielelläni. Meillä oli tosin huonoa tuuria: matkalla Dušanbesta Tbilisiin lavasteitamme tuonut auto ajoi harhaan ja myöhästyi. Sitähän sattuu, kun matkaa on yli 3000 kilometriä. Näytelmä jouduttiin siirtämään seuraavaan päivään ja näin tiivistämään jo ennestäänkin täyttä ohjelmaa. Tästä syystä kaikki jännittivät kovasti.

Maija EGLITE, Riian Nuoren katsojan teatterin näyttelijätär: — Minusta tuli näyttelijä sattumalta. Rehellisesti sanoen aioin ryhtyä opiskelemaan lainopillisessa tiedekunnassa. Aikomukset muuttuivat sen jälkeen, kun kävin raitiovaunu- ja johdinautohallinnon lausunta- ja näytelmäkerhossa. Työskentelen mielelläni Nuoren katsojan teatterissa: siellä voi näytellä enemmän, vaihtelevammin ja monipuolisemmin kuin "aikuisten" teatterissa. P. Putninšin näytelmässä Prazdnik ožidanija (Odotuksen juhla) minä esimerkiksi näyttelin äitiä, ja poikaani esitti näyttelijä, jolla on ikää 53 vuotta. Älkää ihmetelkö, kyse on näytelmästä, jossa kaikki on käännetty päälaelleen: mitä vanhempi näyttelijä sitä nuorempi hänen roolihahmonsa on. Yli 70-vuotias näyttelijätär esitti nelivuotiasta tyttöä. Todettaakoon, että niin lapset kuin aikuiset hyväksyivät innolla "pelisäännöt". Mitä näytelmällä halutaan sanoa? Aikuiset ovat niin kiireisiä, että heillä ei ole lapsille aikaa. Käyhän usein, että lasten parasta yritetään, mutta silti lapset eivät näe vanhempiaan juuri lainkaan. Näytelmämme oli osuva ja hauska.

Shakespearen Macbeth (Tbilisin teatteristudio Metehi)

draamateatterin ohjaaja A. Handikjan. Erittäin korkealuokkaista näyttämötaiteen osaamista esitti Kaunasin draamateatterin näyttelemä Strindbergin Velkojat. On mielenkiintoista, että "Velkojien" ohjaaja G. Padegimas oli ohjannut samaan tekstiin perustuen kaksi näytelmää, joissa toisessa esiintyivät nuoret ja toisessa vanhemmat näyttelijät. Näytelmät esitettiin peräkkäin lavastusten pysyessä samoina, mutta kuinka erilaisilta näytelmät vaikuttivatkaan, koska niissä ohjaus lähti toisistaan poikkeavista näkökulmista. V. Tšernjahovskin ohjaama Mossovetin akateemisen teatterin näytelmä Saška (perustuu V. Kondratjevin samannimiseen novelliin), joka oli yksi Moskovan viime teatterikauden päätapahtumista, osoitti jälleen sen tekijöiden lahjakkuuden. Yleisö osoitti suosiotaan Ošin kirgiisiteatterin näyttelijäryhmälle, joka esitti T. Aitmatovin näytelmän Kirjavan koiran kukkula I. Ryskulovin ohjaamana.

Suurin menestys oli kuitenkin Liettuan nuorisoteatterin näytelmä Pirosmani, Pirosmani... Tämä V. Korostyljovin näytelmä E. Nekrošiusin ohjaamana muistutti taiteilijan traagisesta kohtalosta. Jopa itse festivaalin isännät tunnustivat, että harvoin on onnistuttu esittämään näin hyvin gruusialaisen luonteen ominaispiirteitä, näin tarkasti kuvaamaan vanhan Tbilisin kansallisia elämäntapoja sekä niin hienosti välittämään nerokkaan, mutta elämänsä aikana vaille tunnustusta jääneen taiteilijan tragedia. Niko Pirosmanišvilin kuolinkohtaus suorastaan järkytti yleisöä. Kun valot olivat syttyneet, suosionosoitukset kaikuivat, katsoimme toisiimme ja huomattuamme kyynelistä punastuneet silmät tajusimme, että näytelmä ei ollut jättänyt viileiksi edes parkkiintuneimpia teatteriasiantuntijoita. Kuinka symbolista onkaan, että venäläisen näytelmäkirjailijan näytelmää gruusialaisesta taiteilijasta esittivät liettualaiset. Ja kuinka esittivät! Siitä huolimatta, että on erittäin vaikea saada eheä kokonaisuus sellaisista toisistaan poikkeavista ominaisuuksista kuin venäläinen lyyrisyys, tulinen kaukasialainen temperamentti ja liettualaisten pidättyvyys.

A. MINKIN

Hmelnitskin alueen nukketeatteri Ukrainasta oli tuonut festivaalille näytelmän Lumottu hiiri (näytelmän kirjoittanut A. Baling, ohjannut L. Popov).

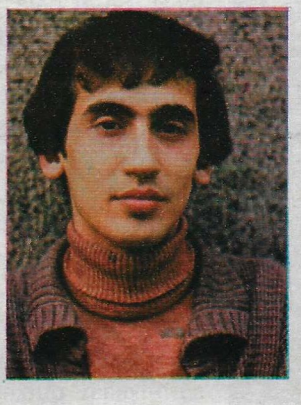

Avtandil VARSIMAŠVILI, Šota Rustavelille nimetyn Gruusian akateemisen teatterin ohjaaja: — Kävin aikoinaan musiikkikoulun, jossa soitin selloa. Pian kuitenkin ymmärsin, etten ole tarpeeksi hyvä solistiksi. En halunnut ryhtyä soittamaan orkesterissa ja siirryin aluksi elokuva-alalle, jonka jälkeen innostuin teatteriin. Minkä ikäinen olen? Synnyin v. 1959. Ollessani Šota Rustavelille nimetyssä teatterissa ohjaajana kaksi vuotta olen ohjannut neljä näytelmää. Nyt ohjaan Kievin Nuorisoteatterissa näytelmää, joka koostuu seitsemästä gruusialaista elämää kuvaavasta katkelmasta.

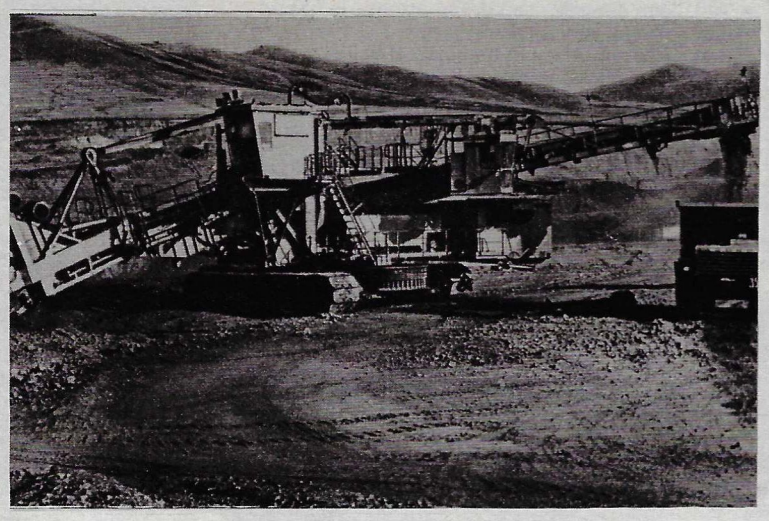

LICENSINTORGIN KUULUMISIA

Uuden kuvassa olevan roottorikaivinkoneen kauhoista maalaji irtoaa periaatteellisesti uudella tavalla: keskipakovoiman avulla. Tämän ansiosta roottorin läpimittaa on voitu vähentää lähes 50 % ja pyörimisnopeutta lisätä miltei nelinkertaiseksi. Uudentyyppiset kaivurit ovat entisiä kevyempiä, kooltaan pienempiä ja tuottavampia.

* * *

Vaihtovirtamoottorit, joissa ei ole magneettikäämejä, ovat huomattavasti tavallisia pienikokoisempia ja kevyempiä. Tällaisen moottorin staattori on valmistettu pietsosähköisestä aineesta ja sen pinnalle on sijoitettu litteitä elektrodeja. Tämänkaltaisia moottoreita, joiden teho on watin osista kymmeneen wattiin, voidaan käyttää nauhureissa, levysoittimissa, sähköparranajokoneissa ja lasten leikkikaluissa.

* * *

Uuden koriste- ja eristemateriaalin GLEN-1:n etuja ovat keveys, alhainen lämmönjohtokyky, veden-, hapon- sekä emästenkestävyys. Se ei pala, sitä on helppo värjätä ja valmistaa. GLEN-1 on vaahtoutetun perliitin ja tehokkaan orgaanisen sidosaineen seos. Uudesta materiaalista voidaan valmistaa minkä kokoisia ja muotoisia kappaleita tahansa. Sitä voidaan käyttää myös huoneistojen lämpöeristeenä ja niiden akustisten ominaisuuksien parantamiseen.

Mikroskooppeja varten kehitetty laservalaisin lisää kuvan kontrastisuutta 2-2,5-kertaisesti. Valonlähteenä voi olla millainen tahansa tarvittavalla aallonpituudella toimiva laser.

* * *

Asiantuntijat ovat laskeneet, että särmikkäät putket ovat 2-3 kertaa tehokkaampia lämmönvaihtimissa kuin tavalliset sileät putket. Neuvostoliitossa kehitetyn laitteen avulla voidaan valmistaa putkia, joissa on tavallista suurempi lämmönvaihtopinta. Tällaisissa putkissa voi olla paitsi sisäisiä myös ulkoisia särmiä, joiden korkeus on neljä kertaa suurempi kuin niiden paksuus. Lämmönvaihtimet, joissa on käytetty uusia putkia, ovat tehokkaampia ja kooltaan 30 —35 % pienempiä kuin perinteiset.

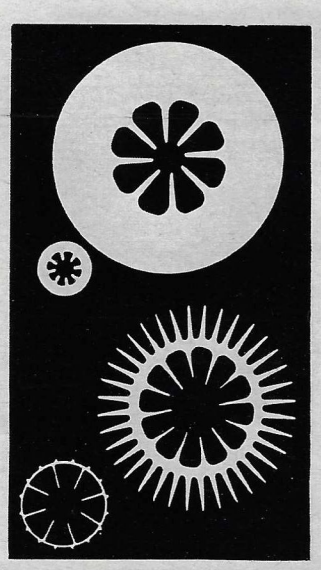

AJATUS, KOE, KÄYTÄNTÖ

SÄHKÖÄ PUTKEA PITKIN

Sekä kehittyvä teollisuus että kotitaloudet tarvitsevat yhä enemmän sähköenergiaa, minkä vuoksi on käynyt välttämättömäksi siirtää sitä jopa tuhansia kilometrejä. Tällä hetkellä Neuvostoliitossa rakennetaan 750, 1150 kilovoltin ja suurempiakin valtalinjoja. Jännitettä ei voida kuitenkaan kohottaa loputtomasti, mikä johtuu niin materiaalien fysikaalisista ominaisuuksista kuin vaarasta, jonka tiheästiasuttujen alueiden läpi kulkevat suurjännitelinjat muodostavat.

Uusien voimansiirtomenetelmien etsintää suoritetaan monilla eri suunnilla. Eräät tiedemiehet ehdottavat käytettäväksi suprajohtavuusilmiötä, toiset niin sanottuja kaasueristettyjä linjoja (kuten tunnettua, paineenalainen kaasu on hyvä eriste). SNTL:n tiedeakatemian korkeiden lämpötilojen instituutin asiantuntijat pitävät mahdollisena siirtää sähkövirtaa hiukkaskiihdyttimillä. Sähkövirta on elektronien järjestelmällistä liikettä johtoa pitkin. Kiihdytintä käytetään myös mm. elektronien vauhdittamiseen, mutta ei johdoissa, vaan tyhjössä. Eikö tällä tavalla voitaisi kuljettaa valtavia energiavirtoja sinne missä niitä tarvitaan?

Pitkillä etäisyyksillä käytettävän uuden energiansiirtomenetelmän periaate on seuraavanlainen: kiihdyttimestä lähtee putkijohto, jota myöten kulkee elektronivirta. Joutuessaan putkijohdon toisessa päässä muuttimeen, rekuperaattoriin, niistä muodostuu ns. "käyttövalmista" sähkövirtaa. Ennen kuin ajatus voidaan toteuttaa käytännössä joudutaan ratkaisemaan monia teknisiä vaikeuksia. Tiedemiesten suunnitelmat ulottuvat ajallisesti kauas. He ovat vakuuttuneita siitä, että ennemmin tai myöhemmin uudesta pitkien etäisyyksien voimansiirtomenetelmästä tulee todellisuutta.

ILMAPESU

Keksijäin ja järkiperäistäjien kerhon jäsenet Drogobytšissa Ukrainassa ovat kehittäneet laitteen, joka pesee pyykin puhtaaksi ilman saippuaa tai pesujauhetta. Koneessa astioiden tai pyykin pesuun (sitä voi käyttää niin pyykki- kuin astianpesukoneena) käytetään lämmitettyä vettä ja ilmaa. Uusi kone on tavallaan pesukoneen ja pölynimurin risteytys. Pesukoneelta uusi kone on perinyt pyörivän rummun ja pölynimurilta tyhjiöpumpun, joka kyllästää vettä jatkuvasti ilmakuplilla. Juuri ne irroittavatkin kankaasta tai astioista likahiukkaset ja nostavat ne pinnalle, josta ne voidaan helposti poistaa erityisen valutuslaitteen kautta. Keksinnön ekologiset ja taloudelliset edut ovat ilmeiset.

MALAKIITTIA TILAUKSESTA

Tiede on aikoja sitten rikkonut luonnon monopolin jalokivien valmistamisessa. Nykyään ei kukaan enää ihmettele tehtaalla valmistettua fianiitti-"briljanttia" tai rubiinia. Niiden vähemmän arvostetut sukulaiset, puolijalokivet ja koristekivet ovat kuitenkin aina viime aikoihin asti tehneet ankaraa vastarintaa pyrkimyksille valmistaa niitä keinotekoisesti.

Otettakoon esimerkiksi malakiitti. Suotuisten luonnonolojen harvinainen yhdistelmä on vuosituhansien kuluessa luonut vihreän kiven, jossa on ainutlaatuisen kaunis kuvio. Uralin entiset suuret esiintymät ovat kuitenkin vähitellen loppumassa. Kiveä, jota aikaisemmin käyttivät arkkitehdit, riittää nykyään vain jalokivisepille.

Leningradin yliopiston Maankuoren instituutin tutkijaryhmän ensimmäiset yritykset valmistaa malakiittia keinotekoisesti epäonnistuivat. Synteesiä ei tahdottu millään saada hallintaan, joskus näytekappaleista tuli tiiviitä ja kauniita, mutta useimmiten tummia ja suurihuokoisia. Vähitellen tiedemiehet kuitenkin pääsivät perille vihreän mineraalin muodostumisen salaisuuksista ja kykenivät määrittelemään teknologian vaatimat optimiolot. Viimein laboratorio-oloissa tuotettua kiveä näytettiin jalokivisepille, jotka totesivat, että heidän tutkittavanaan on aito Uralin malakiitti. Nyt yhdessä Jalokiviteollisuuden yleisliittolaisen tutkimusinstituutin ja Lvovissa sijaitsevan suunnittelutoimiston Sojuzjuvelirpromin työntekijöiden kanssa on kehitetty mineraalin syntetisoimiseen tarvittavat laitteet ja pian aloitetaan sen teollinen tuotanto.

UUSI NOSTURI

Helikopteri, jota on hyvällä menestyksellä käytetty lentävänä nostokurkena, on saanut kilpailijan. Ilmalaivaa muistuttava rakennelma (kuvassa) on kuljetus- ja asennustöihin tarkoitettu ohjattava ilmapurjehduslaite Ural-3. Sen ovat suunnitelleet Yleisliittolaisen instituutin Orgenergostroin asiantuntijat. Nosturina toiminut Ural-3 läpäisi menestyksellisesti Berezovskissa Sverdlovskin maakunta-alueella suoritetut kokeet.

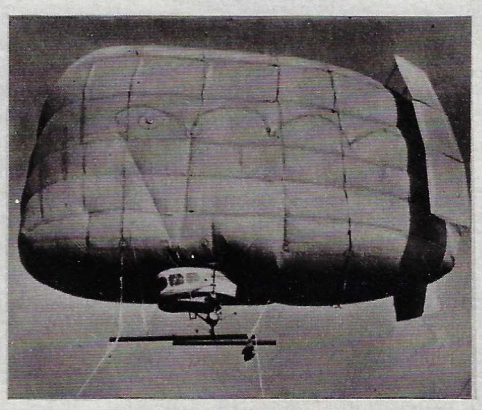

Valtionpankin Vladimirin aluekonttorin johtaja J. Žiharev. Vasemmalla: säästökassa Muromissa.

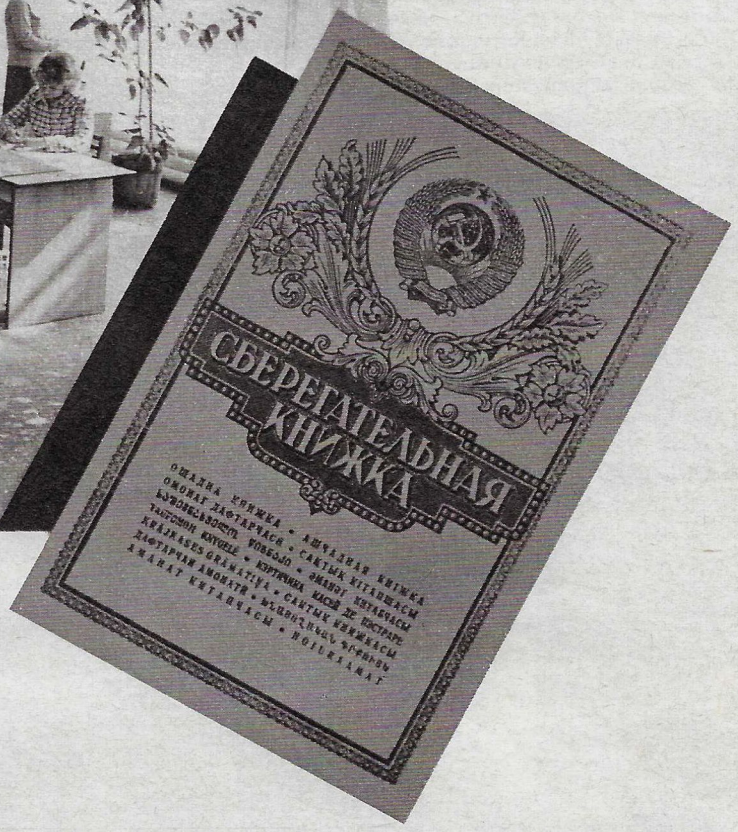

SÄÄSTÖKASSAT NEUVOSTOLIITOSSA

Perheen raha-asioista puhuttaessa annetaan usein seuraava puolileikillinen neuvo: mikäli ansaitsette sata ruplaa (dollaria, markkaa, frangia, forintia jne.) ja kulutatte niistä 99, teillä on ajan mittaan mahdollisuus rikastua. Jos taas kulutatte 101, niin joudutte nopeasti velkoihin. Tämän ajatuskulun kaikki tuntevat hyvin. Siksi kaikki pyrkivät hoitamaan talouttaan niin, että uuden tilipäivän koittaessa edellisestä palkasta olisi jäänyt edes hieman säästöön.

Neuvostoliitossa yhteiskunnan takaama vanhuuseläke kaikille, ilmainen sairaanhoito, palkan maksaminen myös sairausajalta, alhainen vuokra, vakaat peruselintarvikkeiden hinnat sekä ilmainen koulutus niin perus- kuin korkeakouluissakin vapauttavat kansalaiset monista huolista, jotka ovat niin ajankohtaisia useissa kapitalistisissa maissa. Tästä huolimatta myös Neuvostoliitossa kansalaiset pyrkivät säästämään rahaa.

Mihin tarkoitukseen? Perheen perustamista, kotimaan- tai ulkomaanmatkaa, huonekaluja, autoa tai autotallia varten; maaseudulla omaa taloa tai kaupungissa osuuskunta-asuntoa varten, mikäli valtion perheelle antama asunto on alkanut tuntua ahtaalta perheen kasvaessa. Toisin sanoen ihmiset eivät Neuvostoliitossa talleta rahojaan "pahan päivän varalta", vaan hankkiakseen tavaroita tai palveluksia, jotka tekevät elämästä mukavamman, kauniimman ja kiintoisamman.

Valtaosa maamme väestöstä tallettaa rahansa valtion säästökassoihin. Ne perustettiin neuvostohallituksen johtajan V. I. Leninin antamalla asetuksella 60 vuotta sitten, v. 1922. Tällaisia säästökassoja on joka puolella maata. Henkilötilien määrä niissä ylittää 150 miljoonaa. Tämä merkitsee sitä, että käytännöllisesti katsoen jokaisella aikuisella Neuvostoliitossa on talletuksia.

Ajan mittaan säästökirjalle kertyy riittävästi rahaa jonkin suunnitellun, kalliin tavaran ostamiseksi. Saattaa käydä kuitenkin niin, että juuri silloin sitä ei ole myytävänä. Esimerkiksi huonekaluja. Toistaiseksi huonekalujen kysyntä ylittää niin kaupungeissa kuin maaseudullakin tarjonnan. Tämä selittyy sillä, että maassa rakennetaan uusia asuntoja erittäin paljon. Monet miljoonat ihmiset parantavat asuinolojaan. Ja tavallisesti muuttaessaan uuteen asuntoon he haluavat hankkia uudet huonekalut niin keittiöön, olokuin makuuhuoneeseenkin. Sen paremmin oma teollisuus kuin laajamittainen tuontikaan eivät pysty tyydyttämään koko tarvetta välittömästi. Siksi rahat jäävät säästökirjalle kasvamaan korkoa ja odottamaan, kun niitä tarvitaan.

Rahat eivät seiso kuitenkaan tyhjän panttina. Valtio käyttää väestön säästöjä kansantalouden luotonantoon, sen nopeutettuun kehittämiseen koko yhteiskunnan etujen mukaisesti. Tällaisten lainojen avulla rakennetaan ja ajanmukaistetaan uusia teollisuuslaitoksia, hankitaan raaka-aineita ja erilaisia materiaaleja sekä maksetaan muita kuluja.

Esimerkiksi Vladimirin seudun Valtion säästökassojen hallinnon päällikkö Jevgeni Žiharev kertoi seuraavaa:

— Viimeksi kuluneiden kuuden vuoden aikana alueen tehtaat ovat käyttäneet 400 kertaa luottoja tuotannon laajentamiseen, sen uudistamiseen ja uusien koneiden hankkimiseen. Tämän ansiosta on tuotettu 50 miljoonan ruplan edestä enemmän tuotteita ja esimerkiksi Vladimirin kaupungissa on lainojen avulla rakennettu 1 100 paikan elokuvateatteri, seitsemän automaattista puhelinasemaa jne.

Näin raha "tekee työtä" ollessaan säästötileillä. Entä mitä tallettajat tästä hyötyvät?

Lyhytaikaisilla säästötileillä, joilla rahoja säilytetään vähintään puolen vuoden ajan, maksetaan korkoa 3 % ja käyttötileiltä 2 %. Meillä on myös ns. arvontatilejä, joissa korko tulee moninkertaisena arvontavoiton muodossa, mikäli on onnea. Riippumatta talletusten suuruudesta niitä ei veroteta. Säästötilin omistajan kuollessa perijöille siirtyviä talletuksia ei liioin veroteta. Säästökirjan omistajan ei tarvitse käydä joka kerta säästökassassa uusien talletusten merkitsemiseksi. Riittää, kun työpaikalla tai oppilaitoksessa kirjoittaa toimeksiannon, jonka perusteella palkka tai stipendi siirretään automaattisesti säästötilille.

Lisäksi säästökassat harjoittavat laajaa maksuliikenteen hoitoa. Tallettajan toimeksiannosta ne maksavat kuukausittain hänen tililtään vuokran, sähkö-, kaasu-, puhelin-, lastentarha- tai seimimaksut, ne siirtävät rahaa tililtä toiselle, ostavat, myyvät ja säilyttävät valtion obligaatioita, myyvät arpoja, maksavat arpajaisvoittoja, antavat akkreditiiveja jne. Akkreditiivin osoittaman summan voi nostaa mistä tahansa Neuvostoliiton kaupungin säästökassasta. Mainittakoon vielä yksi varsin tärkeä yksityiskohta. Koska säästökassat ovat valtion omistuksessa, niitä ei uhkaa konkurssi, siten ihmiset saavat varmasti rahansa takaisin.

Säästökassojen vuodessa suorittamien toimien määrä on kohonnut kolmeen miljardiin. Siksi ne varustetaan uusimmalla tekniikalla. Moskovassa luodaan tällä hetkellä automatisoitua järjestelmää, joka ottaa hoidettavakseen suurimman osan tällä hetkellä säästökassoissa käsiteltävästä informaatiosta keskustietokoneen avulla.

I. TSYGANOV
Valok. M. NATŠINKIN

SÄÄSTÖKASSAT NEUVOSTOLIITOSSA

Aleksei Smolin asuu maalla lähellä vanhaa Muromin kaupunkia. Kaupunki on tunnettu kauniista arkkitehtuuristaan, jääkaapeistaan ja sähkövetureistaan. Se on kuuluisa myös tomaateistaan, joita kasvatetaan paljon ympäröivissä kylissä ja viedään myytäväksi jopa Moskovaan. Myös Aleksei Smolin kasvattaa tomaatteja omalla maapalstallaan. Tomaateista hän saa varsin hyvät tulot, jotka tallettaa säästökirjalle. Osuustilalta saatava palkka riittää jokapäiväisiin menoihin: Aleksei kuljettaa rehua karjasuojiin, ja vaimo Antonina on puutarhurina. Kotona heillä on kaksi jääkaappia, väritelevisio ja tallissa auto. Aleksei on lahjoittanut auton myös samassa kylässä asuvalle pojalleen. Myös isän antama häälahja oli tuntuva: 5 000 ruplaa uuden talon rakentamista varten. Kuvassa: A. Smolin lastenlasten kanssa.

Monet tuotantolaitokset ovat luopuneet perinteisestä palkanmaksutavasta; nykyään palkka menee suoraan säästötilille. Muromilainen Ljudmila Jefimova tarvitsi rahaa talousasioihin ja kävi noutamassa sitä säästötililtään.

Vladimirissa asuva pariskunta Nina ja Sergei Smelov ovat lääkäreitä. He säästävät rahaa ulkomaanmatkaa varten. Jokin aika sitten he palasivat Välimeren-risteilyltä. Se kesti 28 päivää, sinä aikana he kävivät monissa maissa saaden valtavasti vaikutelmia, joista monet ikuistettiin dioille.

Vladimirin vanhat kirkot, museot ja käsityöläistaide ovat suosittuja matkailunähtävyyksiä. Vanhojen rakennusten säilyttämiseksi asianmukaisessa kunnossa tarvitaan varsin paljon varoja. Entisöintiä varten otetaan usein lyhytaikaista lainaa valtionpankista, jossa säilytetään myös kansalaisten säästöjä.

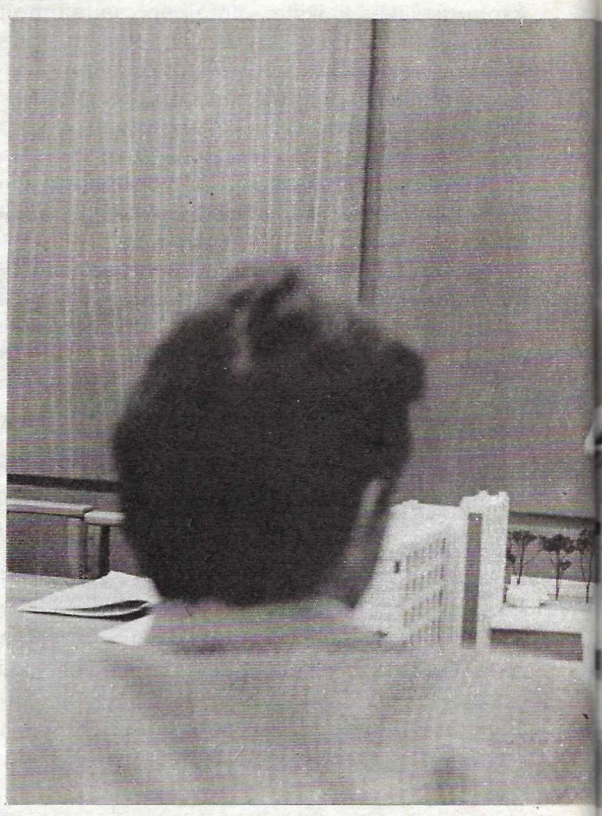

Muromilainen Ordžonikidzelle nimetty tehdas otti 7,3 miljoonan ruplan lainan tuotannon laajentamiseksi ja uudistamiseksi tehtaan alkaessa tuottaa uutta ja parempaa jääkaappimallia. Laina kuoletettiin täysin viidessä vuodessa. Se tuotti kuitenkin hyvät tulokset. Kun v. 1973 tehtaan tuotannon arvo oli 49,2 milj. ruplaa, niin v. 1978 se oli jo 70,7 milj. ruplaa ja v. 1982 75.4 milj. ruplaa. Nyt tuotantolaitos on ottanut uuden lainan, lähes 2 milj. ruplaa oman sairaalakeskuksen rakentamiseksi (sairaalan pienoismallin ääressä tehtaan suunnitelmaosaston johtaja Jekaterina Brovkina).

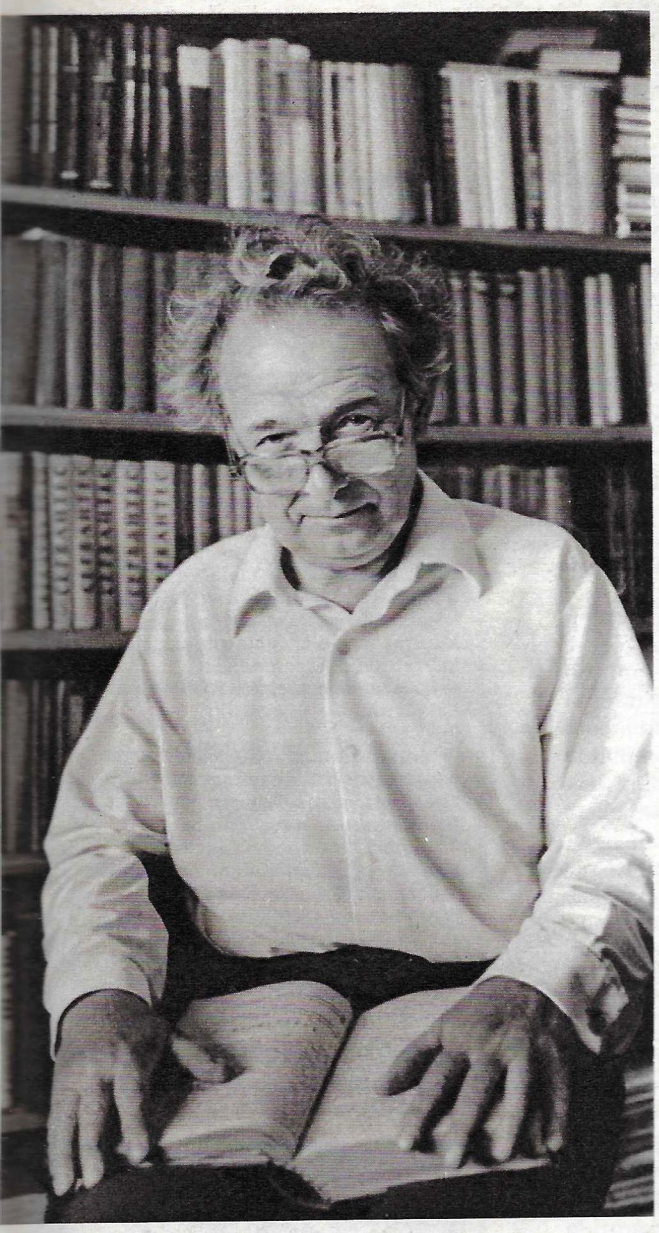

Eläkeläinen Ivan Suharnikov kerää kirjoja. Hän ei sääli käyttää rahaa niitä hankkiessaan, ja jotkut teokset hänen kotikirjastossaan ovatkin erittäin arvokkaita. Hänellä on harvinainen Leningradia käsittelevien albumien ja kirjojen kokoelma. Niissä kuvataan kaupungin palatseja, museoita, teattereita, kuvanveistoa, siltoja, puistoja ja katuja. Vanha upseeri on kiintynyt erityisesti juuri Leningradiin: hän puolusti sitä toisen maailmansodan aikana. Johtaessaan Nevan ylitystä hän haavoittui jääden kuitenkin ihmeen kaupalla henkiin. Uusia kirjoja hankkiessaan hän joutuu joskus turvautumaan säästötiliin.

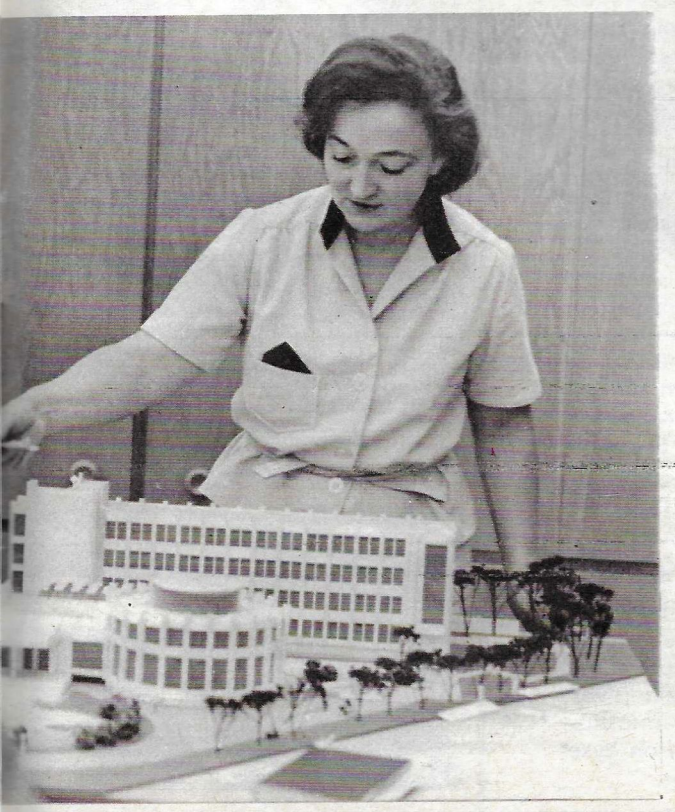

RAITAISET

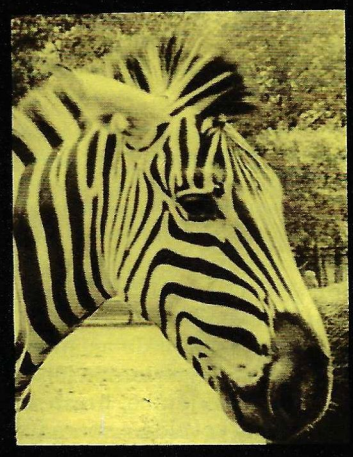

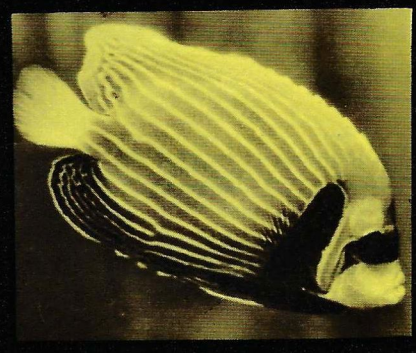

Akvaariokala käänsi kylkeään ikään kuin olisi poseerannut. "Oletpa raitainen", sanoi Sergei Žabin. "Ketä muistutat? Aivan, nyt muistin, sirkustiikereitä!"

Toinenkin akvaariokala halusi tulla kuvatuksi. Mikäpä siinä.

Sen jälkeen Sergei päätti lähteä etsimään seepraa: Matkalla hän pysähtyi villisian porsaiden luo. Päätettyään kuvaukset eläintarhassa hän muisti, että nythän biologisessa museossa on avoinna mielenkiintoinen näyttely. Ehkäpä myös siellä on raitaisia? Kyllä, harjalintu.

Ampiaista ei tarvinnut etsiä. Se kiersi koko ajan ympärilläni muistuttaen ikävystyttävällä surinallaan olemassaolostaan. Oli vain odotettava kun se seisahtuu.

Valokuvaus on lapsuudesta lähtien ollut sähköinsinööri Sergei Žabinin mieliharrastus ja siitä tuli hieman yllättäen myös hänen työnsä. Nyt Sergei toimii Moskovski komsomolets -sanomalehden kuvitusosaston johtajana.

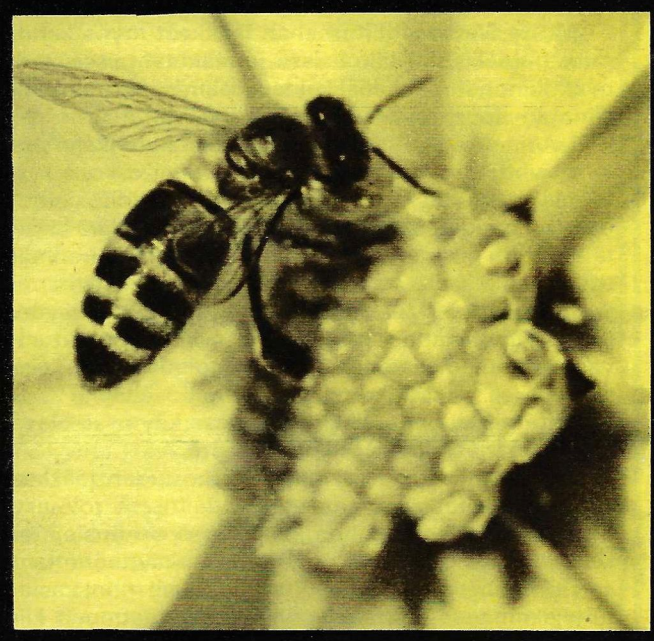

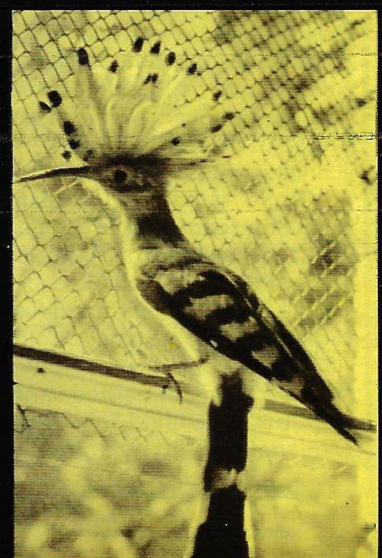

LÄÄKKEIDEN VALVONTA

Uusien lääkeaineiden kehittäminen on yksi niistä aloista, joilla tieteen valtavat mahdollisuudet ja tieteen humanismi tulevat selvimmin esiin. Se on myös yksi vastuunalaisimmista tieteenaloista, koska ei ole mitään luonnottomampaa kuin lääkkeet, jotka tuottavat vahinkoa. Tunnetusti tällaista kuitenkin tapahtuu. Riittää kun palautetaan mieleen talidomidi. Siksi kehitettäessä uusia lääkkeitä on luotava myös entistä luotettavampia valvontajärjestelmiä. Neuvostoliitto ja muut sosialistiseen yhteisöön kuuluvat maat ovat viime vuosina laajentaneet menestyksellisesti yhteistyötään tällä alalla. Monien maiden kokemusten yleistäminen ei ainoastaan nopeuta uusien lääkeaineiden kehittämistä, vaan auttaa myös estämään puutteellisesti testattujen lääkkeiden käyttöönottamisen. SNTL:n terveydenhuoltoministeriön uusien lääkeaineiden ja uuden lääkintätekniikan käyttöönoton hallinnon päällikkö Eduard BABAJAN kertoi kirjeenvaihtajallemme Maija Ignatenkolle tästä toiminnasta.

— Miten voidaan selittää, että maailmanlääkemarkkinoille ilmaantuu aika ajoin hirviöitä, jotka vahingoittavat ihmisiä ja aiheuttavat jopa kuolemaa? Terve järki sanoo: eihän maineensa pilaaminen tällaisilla hirvittävillä lääkkeillä voi olla edullista kemisteille tai farmaseuteille.

— Olen vakuuttunut, että lääkkeitä kehittävät kemistit ja farmaseutit pyrkivät aina humaanisiin päämääriin. Tästä huolimatta tragedioita tapahtuu ja syynä tähän on laboratorioissa kehitettyjen lääkkeiden heikko tai tarkoitukseen soveltumaton valvontajärjestelmä. Ei ole todellakaan kenenkään edun mukaista pilata mainettaan, mutta yksityiset yhtiöt selittävät: olihan meillä valvontaa (yrityksen sisällä). Todellisuudessa valvonta on usein pinnallista ja nopeutettua. Sitten vain toivotaan, että lääke on vaaraton ja kaikki menee hyvin. Ja näin uusi lääke tulee markkinoille. Mitä usein tapahtuu myöhemmin, on kaikille tuttua. Lääkkeen myynnin aloittamisesta skandaalin syntymiseen kuluu kuitenkin aikaa, joka tuottaa voittoja. Tästä kaikki johtuu. Jopa nyt, kun eräissä maissa (Englannissa, Saksan liittotasavallassa, USA:ssa jne.) on luotu valtiollisia lääkkeiden valvonta- ja rekisteröintijärjestelmiä, nämä elimet ovat liian heikkoja vastustaakseen yhtiöiden painostusta.

— Mutta Neuvostoliitossahan lääkkeet myös kehitetään tieteellisissä laitoksissa ja lääketehtaissa, jotka ovat kiinnostuneet lääkkeiden saamisesta mahdollisimman nopeasti markkinoille.

— Luonnollisesti. Kyseessä eivät ole kuitenkaan yksityiset yhtiöt, joten voitontavoittelusta ei voi olla kyse. Monia maita koskettanut talidomidi-tragedia siivuutti onneksi meidät. Sattumaltako? Ei suinkaan, tätä lääkettä tarjottiin aikanaan myös meille. Se joutui luonnollisesti valtiollisen valvontajärjestelmän edellyttämiin kokeisiin, joiden perusteella sitä ei sallittu käyttää. Kuten ymmärrätte, tämä ei ollut onnellinen sattuma, vaan lainomainen seuraus tarkasti toimivasta järjestelmästä.

— Entä mitkä ovat Neuvostoliitossa käytössä olevan valvontajärjestelmän erikoispiirteet?

— Tärkein niistä on se, että kaikkia uuden lääkkeen kehitysvaiheita valvotaan valtion laitosten toimesta. SNTL:n terveydenhuoltoministeriössä on uusien lääkeaineiden ja uuden lääkintätekniikan käyttöönottamisen erikoishallinto, jonka puitteissa toimii monta asiantuntijakomiteaa. Ne ovat täysin riippumattomia kiinnostuneista osapuolista: lääkkeen keksijöistä, sen kehittäjistä, tuottajista sekä myyntiorganisaatioista. Kukaan ei voi vaikuttaa koetuloksiin, joiden ainoana tehtävänä on osoittaa lääkkeen tehokkuus, vaarattomuus ja myös uuden lääkkeen paremmuus verrattuna olemassaoleviin. Viimeksi mainittu vaatimus ei toistaiseksi kuulu minkään muun maan kuin Neuvostoliiton lainsäädäntöön.

— Onko tämä niin tärkeää? Tärkeintähän on, että lääke on tehokas ja että sillä ei ole sivuvaikutuksia. Ja mikä samanlaisista lääkkeistä sopii potilaalle parhaiten, siitä päättää lääkäri.

— Vaatimus paremmuudesta tekee mahdolliseksi valvoa, että ei tuoteta jo olemassaolevia huonompia lääkkeitä. Potilaalla on oikeus saada tehokkainta lääkettä. Siksi luovumme heti vanhan lääkkeen käyttämisestä, mikäli kehitetään sitä korvaava parempi lääke. Todettakoon, että viime vuosikymmenen kuluessa on valtionrekisteriin hyväksytty miltei 700 uutta lääkettä ja siitä poistettu lähes 600.

Eksyimme kuitenkin pääasiasta. Siis, lääkkeen keksijät ovat kehittäneet lääkkeen, suorittaneet kokeet siinä laajuudessa ja niiden sääntöjen mukaan, jotka on määritelty tiukoissa säännöissä ja laeissa. Tarvittaessa Farmakologinen komitea voi itse toistaa koetestit eläimillä ja hankkia asiantuntijoiden lausunnon niiden tuloksista. Vasta tämän jälkeen SNTL:n terveydenhuoltoministeriö antaa luvan lääkeaineen päästämisestä kliinisten kokeiden seuraavaan vaiheeseen.

— Suoritetaanko niitä joillakin erikoisklinikoilla?

— Maan parhailla klinikoilla ja maan eri puolilla, koska on tärkeä saada kuva lääkkeen vaikutuksesta eri ilmasto-oloissa ja myös monista muista tekijöistä. Tärkein vaatimus, joka koskee tällaisia laitoksia, on kuitenkin se, että niillä ei tule olla mitään yhteyttä kyseisen lääkeaineen kehitystyöhön. Neuvostoliittolaisen järjestelmän suurin ero useimmista läntisistä on juuri tässä. Lännessä yhtiö itse sopii klinikan kanssa kokeista ja rahoittaa ne, toisin sanoen sillä on mahdollisuus harjoittaa myös painostusta. Meidän järjestelmämme avulla saadaan todella objektiivisia tuloksia. Meillä pääsee tiukkojen kliinisten kokeiden "seulan" läpi vain noin kolmannes niistä lääkkeistä, jotka on jo testattu eläimillä ja jotka ovat jo läpäisseet mitä tiukimman valvonnan. Loput hylätään.

— Uusien lääkkeiden "koettelemukset" eivät varmaankaan pääty tähän?

— Se on totta. Vasta kaikkien valvontatulosten perusteella Farmakologinen komitea antaa puoltavan suosituksen tulevalle lääkkeelle, ja terveydenhuoltoministeriö antaa luvan käyttää sitä. Sama valvontaprosessi koskee myös lääkkeen käyttöohjeita. Niissä kiinnitetään suurinta huomiota lääkkeiden vastaindikaatioon. Kun SNTL:n terveydenhuoltoministeriön uusien lääkeaineiden ja uuden lääkintätekniikan käyttöönoton hallinto on vahvistanut lääkkeen käyttöohjeen, ottaa samalla valtio myös täyden vastuun lääkkeen turvallisuudesta. Vielä yksi tärkeä seikka: SNTL:n terveydenhuoltoministeriö vahvistaa lääkeaineiden farmakopean, ts. standardin.

Tämän jälkeen lääke pääsee markkinoille ja sen valvonta tiukkenee edelleen: Farmakologista komiteaa tässä auttaa sivuvaikutusten tutkimiseen erikoistunut komitea. Tällaisen työn tarkoituksenmukaisuus on perusteltua: juuri nykyaikana on syntynyt mietelause, jonka mukaan kirurgia on entistä turvallisempaa, mutta terapia entistä vaarallisempaa. Englantilaisten tiedemiesten mukaan 3 % kaikista sairaalapotilaista on joutunut hoitoon lääkkeiden sivuvaikutusten vuoksi. Mainittu komitea harjoittaa mitä ankarinta valvontaa ja voi suositella lääkkeen poistamista käytöstä, jos se on tarpeellista.

— Entä kun lääke on otettu sarjatuotantoon? Mitä sitten?

— Valvonta jatkuu. Valtion lääkeaineiden laaduntarkkailuvirasto seuraa, että tuotettavien lääkkeiden standardia noudatetaan, että ne ovat täysin samanlaisia kuin alkuperäiset, testit läpäisseet lääkkeet. Tämä seuranta jatkuu niin kauan kuin lääkettä tuotetaan.

Valtio huolehtii kaikista uusien lääkeaineiden valvonnasta ja testaamisesta aiheutuvista kustannuksista: mitkään kulut eivät ole liian suuria, kun on kyse miljoonien ihmisten terveydestä.

Neuvostoliiton kemiallis-farmaseuttisen teollisuuden tuotevalikoima on laaja: lääketieteessä käytettävistä kojeista ja laitteista aina kirurgiassa ja traumatologiassa käytettäviin tekoaineisiin sekä erilaisiin lääkkeisiin. Kuvissa: leikkauksissa ja onnettomuustapauksissa käytettäviä valmisteita: "nestemäinen sideharso" (kalvonmuodostava emulsio); "Algipar", nauha, jota käytetään palovammoissa; erilaisia lääkevalmisteita (rauhoittavia lääkkeitä, sekä uusia verisuonentukosta estäviä sekä allergialääkkeitä).

Valok. I. Bahtin ja V. Šijanovski

LABORATORIOISSA, KLINIKOILLA, APTEEKEISSA

■ Kolmoishermon neuralgia on vaikea sairaus, jonka yhteydessä esiintyy voimakkaita kipuja. Pitkään lääkärit eivät osanneet parantaa sitä tehokkaasti, ja sairauden alkuperä oli tuntematon. Moskovan lääketieteellisen stomatologisen instituutin asiantuntijat saivat röntgenmenetelmiä käyttämällä selville, että krooniset hammastulehdukset, poskiontelon tulehdukset ja erilaiset vammat aiheuttavat usein niiden luukanavien supistumisen kasvoilla, joita myöten kolmoishermon haarat kulkevat. Luukudos painaa herkkiä säikeitä aiheuttaen kiputiloja. Nyt on kehitetty tehokas menetelmä sairauden parantamiseksi kirurgisin menetelmin: supistunutta kanavaa laajennetaan paikallispuudutuksen aikana, ja näin kipu poistuu.

■ Suoritettuaan sarjan eläinkokeita Moskovan yliopiston biologisen tiedekunnan ja Yleisliittolaisen kirurgian tieteellisen keskuksen asiantuntijat päätyivät tulokseen, että vaikeata hermostollista ja fyysistä ylirasitusta sekä stressiä voidaan poistaa syöttämällä vereen normaalia korkeamman paineen alaisena happea. Muutama painekammiossa suoritettu hoitokerta rauhoittaa hermoja, parantaa muistia sekä palauttaa potilaalle pirteyden ja normaalin työkyvyn.

■ Yhdessätoista Neuvostoliiton suuressa lääketieteellisessä laitoksessa testataan tupakoinnin lopettamiseen pyrkiville henkilöille tarkoitettua antinikotiinista purukumia. Sen reseptin on laatinut lääketieteen tohtori V. Talypin Valko-Venäjän tieteellisestä sanitteetti- ja hygieniainstituutista. Hänen mukaansa monet tunnetuista antinikotiinisista valmisteista eivät ole tarpeeksi tehokkaita siksi, että joutuessaan mahan kautta maksaan ne suurelta osalta neutralisoituvat. Uuden purukumin sisältämä antinikotiininen aine imeytyy jo suuontelon kautta suoraan vereen ja aloittaa siellä taistelun nikotiinia vastaan. Tupakoitsija unohtaa tupakoimistottumuksen läpäistyään hoitokuurin. Uuden valmisteen sarjatuotanto alkaa heti, kun vaadittavat kliiniset kokeet on saatu päätökseen.

LÄÄKÄRI NEUVOO

MIKSI PÄÄTÄ SÄRKEE

Kun valitatte päänsärkyä löytyy tuttavienne joukosta heti monia "hyviä päänsärkytuntijoita". Saatte tuhansia neuvoja ja päänsäryn syitäkin löytyy satoja. Kuunnelkaa neuvoja mikäli teillä on tarpeeksi kärsivällisyyttä ja menkää sitten lääkärille. Särky on oire sairaudesta, jonka voi määrittää vain asiantuntija.

Päänsärky aiheutuu usein liikarasituksesta, työ- ja leporytmin laiminlyönnistä ja ilmaantuu tavallisesti kovan työpäivän jälkeen. Lääke tämäntyyppisiin päänsärkyihin on yleisesti tunnettu: oikea elämäntapa. Älkää kuitenkaan luottako levon ja elämänrytmin kaikkivoipaisuuteen, koska tällaiset päänsäryt voivat aiheutua myös muista syistä: verenpainetaudista, kroonisesta paksusuolen tulehduksesta, hermosto-, silmä-, tai hammassairauksista.

Edellä mainituista päänsäryistä eroaa huomattavasti migreeni. Tavallisesti sitä esiintyy nuorilla naisilla, vaikka se voi ilmaantua jo lapsuus- ja nuoruusiässäkin. Sen syntymisessä on oma merkityksensä perinnöllisillä taipumuksilla, verisuonten tonuksen häiriintymisellä sekä aineenvaihduntahäiriöillä. Lapsilla migreeni voi olla seurausta silmäsairaudesta, väärinvalituista silmälaseista sekä sisäelinten kroonisista sairauksista. Tytöillä migreeni voi alkaa murrosiässä. Yhtäkkiä, huolimatta hyvästä mielialasta saattaa syntyä voimakkaita tykyttäviä kipuja, jotka käsittävät puolet päätä ja saavuttavat nopeasti huippunsa. Lähes samanaikaisesti saattaa ilmaantua pahoinvointia, yökötystä, huimausta, voimakasta sydämenlyöntiä ja vilunväristyksiä. Tavallisesti kohtaus menee nopeasti ohi, potilas nukahtaa ja herää täysin terveenä.

Edellä sanotusta käy selville, että tällaisen "mielettömän" päänkivun tutkiminen ja parantaminen on monesti erittäin vaikeaa. Sitä kevytmielisempää ja vaarallisempaa on näissä tapauksissa käyttää harkitsemattomasti muodissa olevia kipuja lieventäviä tabletteja.

Entä mitä pitäisi tehdä, jos päänsärky "yllättää" ja lähellä ei ole lääkäriä? Suojelkaa itseänne ensinnäkin liiallisilta ulkoisilta ärsytyksiltä (melulta, kirkkaalta valolta, voimakkailta hajuilta) ja luokaa mahdollisimman täydellinen fyysinen ja psyykkinen lepotila. Usein päänsärky helpottaa, kun asetatte jääpussin päälaelle, sinappipaperin niskaan, hierrätte ohimoon mentolia tai salmiakkispriitä. Myös tiukka side voi auttaa. Kuumat jalkakylvyt (40°C) ovat myös hyvä lääke, mutta naisten on vältettävä niitä tiettyinä kausina.

Kuten kaikkialla maailmassa myös Neuvostoliitossa käytetään päänsäryn parantamiseen monia erilaisia lääkevalmisteita, fysioterapeuttisia hoitokeinoja, akupunktiota sekä suggestioterapiaa. Mutta ennen hoidon aloittamista on syytä käydä perusteellisessa lääkärintarkastuksessa, jotta selvitettäisiin sairauden syy ja voitaisiin vaikuttaa siihen. Todettakoon, että päänsäryn parantamisessa tulokset riippuvat hyvin paljon itse potilaasta.

Suunniteltaessanne työpäivää jakakaa työ ja lepo järkevästi ja välttäkää ylirasittumista. Pysykää kuitenkin kohtuudessa, koska huomattavasta fyysisen ja psyykkisen rasituksen vähentämisestä sekä pyrkimyksestä karttaa erilaisia elämän tilanteita voi olla enemmän haittaa kuin hyötyä. Jopa pitkällinen uni saattaa aiheuttaa päänsäryn (vapaapäivän migreeni). Voimakkaasti maustettujen, suolaisten ja paistettujen ruokien runsaus ruokavaliossa sekä pitkät välit ruokailujen välillä johtavat ruoansulatuselinten toimintahäiriöihin ja saattavat aiheuttaa päänsärkyä.

A. PANKRATOV, lääkäri

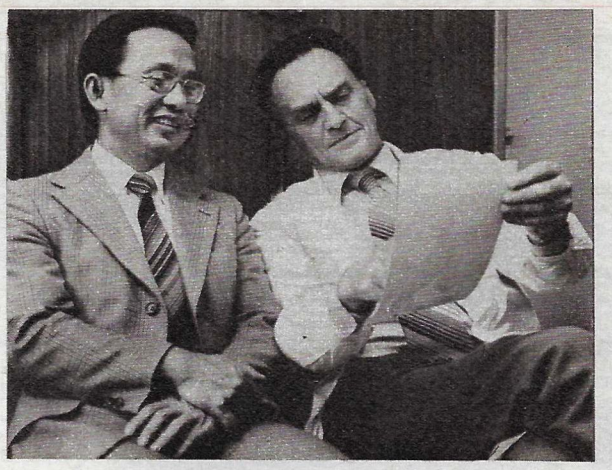

PALAAMME JULKAISTUUN

Tulin, näin, opin

Vähän yli kaksi vuotta sitten lehtemme kertoi moskovalaisen professorin Georgi Jumaševin työstä selkäkirurgian alalla. Artikkeli herätti suurta mielenkiintoa ja sen jälkeen sekä lehden toimitukseen että professori Jumaševin klinikalle saapui paljon kirjeitä Neuvostoliitosta ja ulkomailta. Postin mukana saapui myös tunnetun amerikkalaisen mikroneurokirurgin, professori Carl Kaon kirje. Hän kirjoitti haluavansa tutustua neuvostoliittolaisten kollegojen saavutuksiin. Vierailu tapahtui.

— Heti kun sain tietää professori Jumaševin klinikalla suoritettavista leikkauksista, sanoi professori Kao lehtemme kirjeenvaihtajalle I. Nehamkinille, — ymmärsin, että niihin on tutustuttava, koska kaikesta päättäen täällä oltiin alan kehityksessä muita maita edellä. Minulle järjestettiin mahdollisuus käydä klinikan kaikilla osastoilla, tutkimuslaboratorioissa, fysioterapeuttisella osastolla, uimahallissa sekä olla läsnä leikkauksissa. Riittää kun todetaan, että täällä on suoritettu yli 2000 selkäydinleikkausta sekä 145 hienon hienoa mikrokirurgista leikkausta optisia laitteita hyväksikäyttäen. Meillä on mahdollisuus tehdä ainoastaan yksi leikkaus viikossa. Tämä on aivan riittämätön määrä, kun ottaa huomioon, että liikenteessä saadut vammat ovat maailmassa nopeasti lisääntymässä. Meillä on myös liian vähän varoja tieteelliseen ja tutkimustyöhön, joka on kuitenkin erittäin tärkeää, koska selkäytimen korjausleikkauksissa on vielä monia selvittämättömiä ongelmia.

Sitä mielenkiintoisempaa ja tärkeämpää oli nähdä, että neuvostoliittolaiset lääkärit ovat kehittäneet suuren määrän kirurgisia hoitomenetelmiä, jotka ratkaisevat monia selkäytimen vaurioitumiseen liittyviä ongelmia. Mikrokirurginen leikkaustekniikka, jota seurasin, herättää ihastusta vielä siksi, että klinikan johtavat asiantuntijat hallitsevat sen käytön erinomaisesti. Leikkaussalien laitteistot tekivät minuun suuren vaikutuksen. Lähtiessäni Neuvostoliittoon otin mukaani kokoelman parhaita kirurgisia instrumentteja toivoen ilahduttavani niillä neuvostoliittolaisia kollegojani. Totesin kuitenkin, että Neuvostoliitossa on käytössä hyvät välineet ja että niitä käytetään taitavasti. Sanalla sanoen saavuin maahanne Caesarin sanat mielessä: "Tulin, näin, voitin!"; palatessani kotiin uusien ystävieni luota minun oli kuitenkin todettava: "Tulin, näin, opin!"

Valok. M. Stepanov

Hyvät lukijat!

Näillä sivuilla julkaistavissa artikkeleissa kerrotaan tavallisesti tutkimuksista, joita suoritetaan tieteellisissä laitoksissa ja klinikoilla ja joita ei läheskään aina sovelleta vielä laajasti. Siksi toimituksella ei ole mahdollisuutta toimittaa lukijoita hoitoon, antaa henkilökohtaisia neuvoja, lähettää lääkkeitä jne.

Hattu, muoti ja naiset

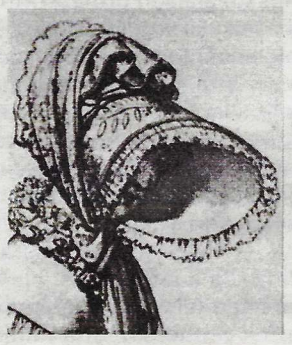

Tuntuu kuin muodinluojat olisivat uudelleen kiinnittäneet huomionsa hattuun. Tästä ovat todisteena muotilehtien sivut. Vaikutti siltä että nykynaiset olisivat jo luopuneet tästä asusteesta: he käyttävät mieluummin baskereita, lippalakkeja, villamyssyjä sekä kekseliäästi kudottuja huiveja.

Tänä päivänä on vaikea kuvitella, että aikoinaan naiselle oli häpeäksi lähteä ulos avopäin. Hatun valtakausi kesti vuosisatoja. Ennen päähine ei ollut suinkaan vain vaatimaton yksityiskohta pukeutumisessa: isoisoäideillemme hatunosto oli tärkeämpi tapahtuma kuin puvun hankkiminen.

Mikään muu asuste ei ole ollut niin otollinen maalitaulu pilanteolle kuin hattu. Vuonna 1791 humoristisen julkaisun, Taskukirjan, kirjoittaja ojensi myrkyllisesti hienohelma-aikalaisiaan: "Mikäli järkenne ei mahdu kokonaan päähänne, asuttakaa se kolmikerroksisiin hattuihin tai niihin korkealentoisiin vuoriin ja kumpareihin, jotka kohoavat päistänne, ja jotteivät nämä rakennelmat painaisi järkeänne ja aivojanne, asettakaa niiden alle tyynyt jousineen."

Vähän yli sadan vuoden päästä Emännän aikakauslehdessä kirjoitettiin: "Hattujen somistukseksi kelpaavat erilaiset kotitaloustarvikkeet: partasuti, lamppuharja, pölyhuisku. Näillä kaikilla voi koristaa mitä viehättävimmin vaatimaton naisten hattu."

Kuten arvata saattaa, satiirikkoina olivat miehet. Mitä tulee naisiin, niin he pystyttivät innoissaan päähänsä purjelaivoja, merkillisiä kapottihattuja, jotka muistuttivat hevosajoneuvojen kattoa ("viimeistä huutoa" viime vuosisadan alussa), monimutkaisia vihannes- ja hedelmävateja muistuttavia rakennelmia, jopa linnunpelättimiä, joka oli vuosisatamme alun muotisuunnittelijoiden keksintö.

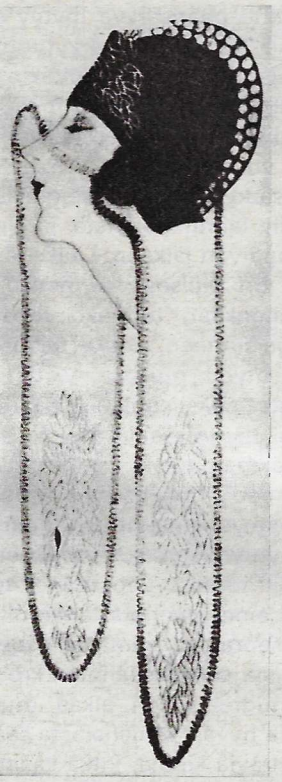

Vasta 20-luku teki lopun hatun yksinvallasta. Naiset alkoivat osallistua aktiivisesti yhteiskunnan elämään, ja hatut pienenivät ja yksinkertaistuivat äärimmäisyyksiin muuttuen päätä myötäileviksi joko lierillisiksi tai lierittömiksi kuvuiksi. Ne valmistettiin huovasta, kankaasta tai oljesta, useimmiten ne koristettiin nauhoilla, soljilla tai pienillä kukkakimpuilla. Näin hatusta tuli se, mitä tänä päivänä nimitämme hatuksi, erotukseksi muista päähineistä, jotka kruunaavat naisen päätä tai suojaavat sitä säältä.

Sitten tuli muotiin pehmeä baskeri naiiveine tupsuineen päälaella. Se on pysynytkin muodissa pieniä taukoja lukuunottamatta lähes puoli vuosisataa, aina meidän päiviimme asti. Vaatimattomana ja mukavana se sopii kaikenlaisiin asusteisiin ja kaikille. Baskerista tuli pidetty ja "demokraattti-

HYVÄÄ RUOKAHALUA!

Tällä kertaa ruokalistallamme on uzbekkilaisen keittiön ruokia. Uzbekit ovat tunnettuja taidostaan valmistaa maittavia aterioita lampaanlihasta. Suosituin niistä on pilahvi.

PILAHVI

Sen valmistaminen on työlästä, mutta oikean maun saamiseksi valmistusohjeita on noudatettava huolellisesti ja oikeassa järjestyksessä.

500 g lampaanlihaa, 1 kg riisiä, 250 g rasvaa (lampaan tai muun eläimen), 4-5 sipulia, 500 g porkkanaa, jauhettua punaista pippuria, suolaa maun mukaan.

Lampaanliha paloitellaan, sipuli leikataan renkaiksi, porkkana suikaleiksi ja rasva kuutioiksi. Rasva laitetaan valurautaiseen pataan, sulatetaan, poistetaan sulamisjätteet, kuumennetaan rasva pienellä tulella siksi, kunnes se alkaa kärytä (seuratkaa ettei rasva pääse palamaan). Kuumennettuun rasvaan lisätään sipuli ja paistetaan se kullanruskeaksi Lisätään liha ja paistetaan se pinnaltaan punaruskeaksi. Ripotellaan joukkoon porkkana, suola ja pippuri ja paistetaan kaikki yhdessä siksi, kunnes porkkana on myöskin tullut kullanruskeaksi. Kaadetaan sekaan 5-6 lasillista vettä ja annetaan padan kiehua 20—25 minuuttia hiljaisella tulella. Sillä välin riisi huuhdotaan muutaman kerran ja kuivataan. Sirotellaan riisi pataan, tasoitetaan ja lisätään vesi. Riisin täytyy peittyä 1,5-2 cm. Lieden lämpötilaa kohotetaan. Veden tulee kiehua tasaisesti. Kun se on haihtunut liesi sammutetaan. Pilahvi kootaan keoksi reunoilta keskelle ja suljetaan kannella. 20—25 minuutin kuluttua sitä voidaan sekoittaa, sen jälkeen se asetetaan pyöreälle vadille ja tarjoillaan pöytään.

JANTŠMIŠ (pähkinä-rusinapyörykät)

Uzbekistanissa juodaan vihreää teetä ja sen kanssa tarjoillaan monenlaisia omaperäisiä makeisia. Ohessa eräs resepti.

Yhtä suuri määrä pähkinöitä (puhdistettuja ja paahdettuja), rusinoita ja korppuja jauhetaan kahdesti lihamyllyssä, lisätään hedelmäesanssia tai hunajaa ja sekoitetaan. Tehdään saksanpähkinän kokoisia pyöryköitä, joita kieritetään pölysokerissa ja asetellaan kulhoon.

nen" päähine. Se sai osakseen jopa vanhoillisten miesten sympatiat. Taaskin perinteisen hatun tappioksi.

Ylipäätänsä hattu baskerin muodossa on ollut olemassa vuosisatoja. Ilmestyttyään jo keskiajalla se on muodissa vielä nykyäänkin. Baskereita ommellaan silkistä ja sametista, virkataan ja kudotaan, tehdään huovasta ja turkiksista...

Entä koittaako vielä hattujen kulta-aika? Yhä useammin nykyajan menevä ja tarmokas nainen pysähtyy hattukaupan näyteikkunan eteen ja sovittelee mielessään kaikkia hattuja: tuota leveine, aaltoilevine reunoineen ja sitten toista ankaran vaatimatonta, miesten hattua muistuttavaa tai ehkä tuota turbaanin muotoista. Ja kuinka ollakaan väentungoksessa kaikkien noiden huivien ja lippalakkien, valtoimien hiusten ja kudottujen myssyjen keskellä vilahtaa elegantti hattu. Kenties se voittaa myös meidän aikamme naisen sympatiat puolelleen. Onhan se ollut kautta aikojen naisellisuuden, tuon vuosisatamme lopulla niin ylen harvinaisen ominaisuuden symbolina.

Vera Severjanova

EMALJI-TEKNIIKASTA

Käsityksissämme emalji liittyy usein koruihin. Todellakin, naisten korut miniatyyrikokoisine emaljimaalauksineen ovat viehättäviä. Astia, jossa emaljikoriste hohtaa jalometallilla, on erittäin koristeellinen.

Nykyään monet taiteilijat käyttävät emaljitekniikkaa verraten halpojen kodin koriste-esineiden valmistamiseen. Tekniikalla, jolla metallilevylle levitetään erityisiä metallin pinnalle kiiltävän väripeitteen sulaessa muodostavia seoksia, voidaan saada erittäin koristeellinen tulos. Tästä ovat esimerkkinä Oka-joella sijaitsevan Pavlovin kaupungin emaljitaiteilijoiden teokset. Pienikokoiset seinäkoristeet hupaisine ja koruttomine aiheineen ilahduttavat silmää puhtaine ja kirkkaine väreineen.

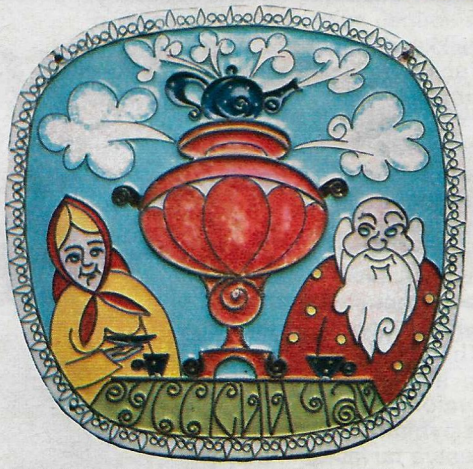

Nämä sivut on toimittanut Vera Severjanova lehtikuvaajien M. Anfingerin, D. Vlasenkovin, A. Zybinin, ja L. Lošakovan avustuksella.

PÖLYNIMURI TESTISSÄ

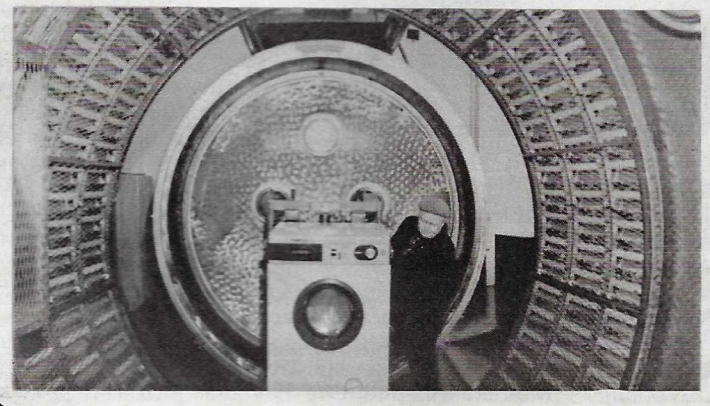

On meneillään pölynimurin testaus. Tämä tapahtuu Kievissä sijaitsevassa Sähkökoneiden ja -laitteiden koestuskeskuksessa. Testauksesta ja koestuksesta on tullut oma tieteenalansa. Sen vaatimukset ymmärtää kuitenkin jokainen kotitaloustekniikan käyttäjä.

Ensinnäkin jääkaapin tai pesukoneen täytyisi saapua kotiimme ehjänä ja vahingoittumattomana. Tämän vuoksi jokaista kotitalouskonetta testataan kuljetusolosuhteita jäljittelevällä koestustelineellä. Tärinäalustalla koekappale tai sarjatuotannossa oleva laite "kulkee" muutaman kymmenen minuutin ajan valtatiellä, soratiellä sekä mukulakivikadulla. Mikäli jääkaapin toimintaominaisuudet eivät ole muuttuneet tällaisen matkan jälkeen, se kestää tarvittaessa tuhansien kilometrien pituisen matkan tehtaalta määränpäähänsä.

Neuvostoliiton alueella on monia erilaisia ilmastovyöhykkeitä. Tämän lisäksi neuvostoliittolaisia kodinkoneita viedään troopillisiin maihin. Koestuskeskuksesta poistumatta voi käydä sekä tropiikissa että arktisella alueella. Jokainen laite tutkitaan erikoisvalmisteisissa lämpöpainekammioissa, joissa toisessa vallitsee Jakutian pakkanen, toisessa taas Batumin helle ja kosteus.

Yhtä tärkeää on testata, että laitteesta ei saa sähköiskua. Kodinkoneitahan käyttävät sekä lapset että isoäidit. Tämän vuoksi kodinkoneen sähkölaitteiden tulee olla hyvin suojattuja. Myös tärinäakustisessa laboratoriossa suoritettava testaus on välttämätön: yksikään kone, oli se sitten kuinka helppokäyttöinen tahansa, ei saa ylittää sallittua melurajaa eikä häiritä omistajiaan ja heidän naapureitaan.

...Kaikki kunnossa, sanotte, kotioloihin soveltuvuus taattu, konetta voi kuljettaa kaikenlaisilla teillä, lumivyöhykkeiltä lämpimille merille. Ostajan kannalta on kuitenkin tärkeintä, miten se tulee toimimaan. Tätä tutkitaan keskuksen käyttölaboratorioissa. Siellä jääkaapit käyvät, automaattipesukoneet pesevät, parranajokoneet surisevat, pölynimurit ja lattiankiillotuskoneet siivoavat, kahvimyllyt jauhavat, silitysraudat ja mankelit silittävät.

Yhdennentoista 5-vuotiskauden (1981—1985) aikana kotitalouskoneiden tuotanto Neuvostoliitossa kasvaa yli 1,5-kertaiseksi. Miljoonia uusia koneita ja laitteita ilmestyy koteihin. Niiden kaikkien täytyy vastata käyttötarkoitustaan. Juuri tämän vuoksi on olemassa Kievin valtiollinen koestuskeskus.

J. Lojevski

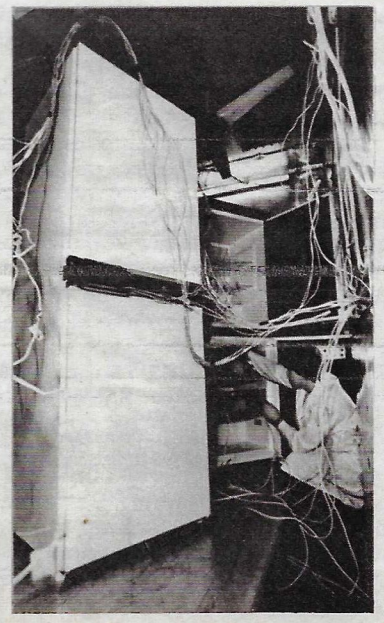

Kuvissa: pesuautomaatti ja kaksiosainen jääkaappi koestuksessa.

Piirt. I. Surovtsev

MOSKOVALAISEN JELENA GROMOVAN KOULUAINE VOITTANUT YK:n MITALIN

YK:n julistama kansainvälinen kouluaineiden kirjoituskilpailu Avaruus ja me, joka järjestettiin YK:n toisen avaruustutkimusta ja avaruuden rauhanomaista käyttöä kasitelleen konferenssin yhteydessä, sai osakseen koko maailman nuorison huomion. YK:n konferenssin sihteeristöön saapui aineita 32:sta eri maasta, ne edustivat 67 kansallisissa karsinnoissa voittanutta työtä. Yhden ensimmäisistä palkinnoista kansainvälinen jury myönsi moskovalaiselle 10-luokkalaiselle koulutytölle Jelena Gromovalle (nykyään arkkitehti-instituutin I:n vuosikurssin opiskelija). Hänelle luovutettiin Rauhanmitali.

"Kirjoitan onnitellakseni Teitä voiton johdosta", kääntyi hänen puoleensa YK:n toisen avaruuskonferenssin pääsihteeri Yash Pal. "Olin ihastuksissani lukiessani kilpailuaineita ja tutustuttuani niissä esitettyihin mielipiteisiin tulin toiveikkaaksi. Maailman tulevaisuus on Teidän käsissänne. Toivoisin voivani vakuuttaa Teille, että teemme kaiken voitavamme luovuttaaksemme Teille ja tuleville sukupolville planeetan, jossa vallitsee rauha, onni ja yhteisymmärrys. Muutaman vuoden kuluttua Te ja Teidän ikäpolvenne ottavat maailman ohjakset käsiinsä. Tämän vuoksi juuri Teidän tehtävänänne tulee olemaan korjata virheemme, toteuttaa unelmat ja odotukset. Toivon, että tulevaisuudessa säilytätte ihanteenne ja pyrkimyksenne rakentaa parempi, oikeudenmukaisempi ja onnellisempi maailma..."

Julkaisemme ohessa Jelena Gromovan aineen.

IHMISEN ikuinen pyrkimys LENTOON

...Taivas. Valtava, ikuisesti kutsuva. Katselen tähtiä. Näyttää siltä kuin ne olisivat aivan lähellä. Tähdet... Ai-Petrin vuori jakoi maailmanrakenteen: alhaalla — meri, sekä oikealla että vasemmalla, kaikkialla — vuoria. Asumusten valot ja taivas ovat yhdistyneet yhdeksi yhteiseksi kuoroksi, ja nyttemmin on mahdotonta tietää ovatko tähdet luottavaisesti laskeutuneet kuvastuksen luo mereen vai ovatko ihmiset nousseet uskomattomiin korkeuksiin — ja siellä mahdollisuuksien rajojen takana ovat syttyneet myriadit lamput.

...Ikuisuus. Samalla kertaa houkutteleva ja pelottava. Sukupolvet ja kansat vaihtuivat. Antiikin ja varhaisrenessanssin aikana taurit ja Rooman legioonalaiset; myöhemmin — Bysantin rakennustaiteilijat ja arvoituksellisen Dooriksen asukkaat tarkastelivat öistä taivaankarttaa. Myöskin minä seisoessani ympärilläni levittäytyvän Maailmankaikkeuden edessä aistin saman maagisen voiman kuin ensimmäiset vuosituhansia sitten vuorille nousseet ihmiset.

Ihmiset nousevat vuorille. Vuoret eivät ole ainoastaan pyrkimys valloittaa valloittamaton, vuoret ovat ihmiskunnan halu nousta ylöspäin, kevään aistimus, sen lentoonlähtö. Vuoret ovat hengen vertauskuva. Antiikin jumalat eivät suotta asuneet taivaassa, ja kaksinverroin ylenneinä, saavuttamattomissa, ne asuivat pilviin peittyvillä vuorilla. Hyvänsuovat jumalat... Kheopsin pyramidi, Stonehengen muinaiset kivet, inkojen rakennelmat ja vanhat aasialaiset observatoriot ovat yrityksiä kohottaa verhoa, tunkeutua pyhimmästä pyhimpään. Ihminen on yrittänyt lähestyä taivasta — hän rakensi torneja, nousi vuorille ja näki sen. Valtavan, ikuisesti kutsuvan.

Ihmiset nousevat vuorille. Voimakkaimmat valloittavat ne ja ylenevät muiden yläpuolelle. Ihmiset nousevat korkeuksiin...

... Kaikki virtaa, kaikki muuttuu. Kun ensimmäinen tähtitieteen aikakausi alkoi yli 10 000 vuotta sitten, toinen — Galileo Galileista, joka rakensi v. 1609 kaukoputken, niin kolmas — meidän aikanamme (tosin on vaikeaa mainita tarkasti tietty päivämäärä, se voi olla vuosi, jolloin avaruuteen ammuttiin ensimmäinen tekokuu, jolloin tehtiin ensimmäisiä havaintoja radioteleskoopilla tai jolloin ensimmäiset jäljet Maasta ilmestyivät Kuun pinnalle). Kahtena ensimmäisenä aikakautena tehtiin etupäässä optisia tutkimuksia, nykyinen aikakausi on ottanut käyttöönsä kaikki uusimmat keksinnöt, joita onkin paljon: radio, infrapunateleskoopit, röntgen- ja gammasäteiden ilmaisimet, neutriinoloukut, avaruusasemat herkkine kojeineen jne.

Tekokuiden avulla tapahtuvat sääennustukset, televisiolähetykset ja tekokuiden avulla tehdyt maan pinnankuvaukset eivät ihmetytä enää ketään. Tänä päivänä jokainen koululainen osaa kertoa avaruudesta enemmän kuin tiedemies muutama vuosikymmen sitten. Monet asiat, jotka vasta hiljattain olivat vieraita ja käsittämättömiä, ovat tulleet tutuiksi ja tavanomaisiksi. Meidän nopeastikehittyvänä atomin-, plasman-, geenitutkimuksen ja avaruusmatkojen aikakautenamme jää yhä vähemmän aikaa pysähtyä ja katsoa tähtiä. Tämä ei ole sentimentaalisuutta. Me harvoin ajattelemme sitä, mihin näin huima edistys voi loppujen lopuksi johtaa.

...Johtaessaan uuden kaavan tai keksiessään uuden lainmukaisuuden tiedemies ei käytännöllisesti katsoen koskaan otaksu uutta tiedostuksenporrasta, ihmiskunnan uutta saavutusta voitavan käyttää häntä itseään vastaan. Esi-isämme eivät oppineet iskemään tulta sitä varten, että sittemmin roihuaisivat inkvisition roviot tai myöhemmin, joidenkin vuosisatojen päästä, kirjaroihut natsi-Saksassa; kun ilmapallot nousivat taivaalle, ei osattu ennustaa toista maailmansotaa; Einstein ei osannut arvatakaan, että atomiydintutkimukset muuttuvat Hirosiman kyyneliksi, emme ole valloittaneet avaruutta laseraseisia satelliitteja varten.

Jokaisella keksinnöllä on kaksi puolta tulevassa käytössään. Epäilemättä, yksi nykyajan päätehtävistä on käyttää tiedettä rauhanomaisiin tarkoituksiin sekä ystävyyden ja yhteisymmärryksen merkeissä.

Maailmankaikkeudesta täytyy tulla ihmisen humaaninen laboratorio. Paljon on jo tekeillä tähän suuntaan. Mielestäni välttämättömintä on lääketieteellis-biologisten kokeiden suorittaminen, sillä juuri nehän välittömästi täydentävät tietojamme Ihmisestä, ne ovat Maan Ihmistä, avaruuden Ihmistä, huomisen Ihmistä varten. Yksi viimeisimmistä tällaisista tutkimussarjoista, jonka suoritti neuvostoliittolais-mongolilainen miehistö, Neuvostoliiton lentäjäkosmonautti V. Džanibekov ja Mongolian Kansantasavallan avaruuslentäjä-tutkija Ž. Gurragtši, jatkoi painottomuuteen mukautumisen tutkimuksia.

Teknologisia ja fysikaalis-teknisiä kokeita, havaintoja ja kuvauksia, sääennustuksia ja planeettamme tutkimusta käytetään hyväksi käytännöllisesti katsoen talouselämän kaikilla aloilla. Aikomuksenani ei ole luetella kaikkia avaruustutkimuksen saavutuksia, sitä varten tarvittaisiin useita teoksia, ja pisteen kirjoittaminen olisi ylipäänsä mahdotonta, sillä säähavainto- ja yhteyssatelliitit kiertävät väsymättä rataansa lähettäen yhä uusia tietoja maailmankaikkeudesta.

Jo ensimmäisen maanasukkaan, Juri Gagarinin lähettäessä äänimerkkejään eetteriin NKP:n keskuskomitea, Korkeimman neuvoston puhemiehistö ja Neuvostoliiton hallitus ilmoittivat, että me luovutamme ilomielin kaikki tieteen saavutukset kaikkien kansojen käyttöön edistyksen ja kaikkien Maan ihmisten onnen hyväksi. Me noudatamme johdonmukaisesti tällaista politiikkaa. Näiden sanojen vakuutena on Interkosmos -ohjelma. Avaruuslentäjien joukko on lisääntynyt Tšekkoslovakian, Puolan, DDR:n, Bulgarian, Unkarin, Vietnamin, Kuuban, Romanian ja Mongolian kansalaisilla.

On alkanut sujua yhteistyö kapitalististen maiden kanssa avaruuden valloittamisessa. Ensimmäisenä niistä oli Ranska. Monet 15 viime vuoden aikana tehdyistä yhteisistä saavutuksista ovat koituneet maailman tieteen hyväksi. Niiden joukkoon kuuluu Sojuz—Apollo -lento v. 1975. Suurvaltojen välinen yhteistyö avaruustutkimuksessa voi aikaansaada mitä arvokkaimpia tuloksia.

... Ihmiskunta haluaa ohittaa ajan, vilkaista tulevaisuuteen tietääkseen mikä sitä siellä odottaa. Kun Lukianos, Jean Baudouin ja Jules Verne vielä tyytyivät haaveilemaan pelkästään lennosta ja maan vetovoiman voittamisesta, niin nykyajan tieteiskirjailijat mietiskelevät tähtikunnista, mustista aukoista, pulsareista ja kvasaareista. Ja tietenkin ihmiskunnan tulevaisuudesta. He puhuvat huolestuneina tulevaisuudesta: Lemin, Jefremovin, Asimovin ja Kazantsevin äänet kuuluvat varoittavina pannen syvästi ajattelemaan. Mutta eniten minua miellyttävät Strugatskin veljesten teokset. "Ihmiset, pysähtykää, mitä te teette, muistakaa, me kaikki olemme Maan lapsia! Varjelkaa sitä — se on kotimme. Ainoa kotimme!" huutavat sankarit teosten sivuilta.

... Maa. Meidän yhteinen kotimme. Ainoa kotimme. Mutta sinne on varastoitu niin paljon aseita, että niillä voi muuttaa tomuksi muutamia sellaisia planeettoja kuin meidän. Meidän täytyy estää maailman katastrofi, muussa tapauksessa me olemme viimeinen sukupolvi, joka katsoo tähtiä! Meidän mukanamme häviävät Mozartin ja Griegin musiikki, flaamilainen maalaustaide, Rubljovin freskot, Shakespeare, Puškin, Tsiolkovski ja Kurtšatov. Meidän mukanamme häviää sivilisaatio.

Ihmiset haluavat rauhaa, tähtiä yllensä eivätkä risteilyohjuksia ja räjähdyksiä.

Rauha. Ei ole olemassa vakavampaa ja tärkeämpää ongelmaa. Me, jotka nyt olemme 16—18 -vuotiaita, emme ole nähneet sotaa. Mutta tiedämme millä hinnalla saavutettiin voitto vuoden 1945 toukokuussa. Melkein jokaisessa perheessä säilytetään pyhinä mitaleja, kunniamerkkejä, rypistyneitä valokuvia ja kellastuneita kirjeitä rintamalta. Emme halua verenvuodatusta, taistelemme rauhan puolesta! Ja jos joskus Maahan lennetään toisilta planeetoilta tai Maan asukkaat suuntaavat matkansa järkiolentoveljiensä luo, niin ratkaistakoon kaikki selkkaukset ja riidat yksinomaan neuvottelemalla. Mutta tänä päivänä on välttämätöntä tehdä kaikki yhteisen rakkaan kotimme asukkaat yhdeksi ainoaksi perheeksi, emmekä anna pessimistien ennustusten käydä toteen.

... Vuoret ja tähdet avautuivat minulle yhtä aikaa. Ja ne valloittivat minut. Suuret valkeat tähdet ja Kuun hohteesta valkeat puunrungot Gruševaja poljanalla. Haluan uskoa, että arkkitehdit tulevat rakentamaan kaupunkeja tähtikuntiin. Linnunrata menettää salaisuutensa. "Yöllä katsot tähtiä. Minun tähteni on hyvin pieni, en voi näyttää sitä sinulle. Niin on parempi. Se tulee olemaan sinulle vain yksi tähdistä. Ja sinä tulet rakastamaan tähtien katselua. Kaikista niistä tulee sinun ystäviäsi..." Eikö ihmiskunta todellakaan näe tähtiä?

Ihmiset lentävät avaruuteen...

Siinä ne ovat, elämämme ensimmäiset kultamitalit! Niitä tekee mieli pidellä käsissä ja katsella tarkemmin. On mahdollista, että joistakin näistä pojista tulee mestariurheilijoita, maailmanmestareita tai jopa olympiavoittajia. Siitä huolimatta he eivät koskaan unohda näitä kilpailuja ja ensimmäisiä palkintojaan... Yli 20 miljoonaa koululaista osallistui tänä vuonna perinteisiin "Toivojen kilpailuihin" (Starty nadeždy). Parhaat heistä pääsivät loppukilpailuihin, jotka pidettiin Mustallamerellä, lähellä Tuapsea sijaitsevalla Orljonok-pioneerileirillä. Pojat kilpailivat voimistelussa, köyttä pitkin kiipeämisessä, yleisurheilussa, uinnissa ja pienoiskivääriammunnassa. Kaupunkikoulujen voittajaksi selviytyi koulun n:o 96 kuudesluokkalaiset Dnepropetrovskista, maalaiskoulujen sarjan voitti koulun n:o 14 seitsemäsluokkalaiset Blagoveštšenskin kaupungista Baškirian ASNT:sta.

Katse on suunnattu jonnekin ylös, lihakset ovat rentoutuneet, ajatukset... Ajatukset on suunnattu vain yhteen, raskaisiin puntteihin, jotka painonnostajan on kohotettava. Muutaman sekunnin kuluttua neuvostoliittolainen painonnostaja Viktor Sots menee tangon ääreen ja nostaa sen päänsä päälle, hänestä tulee maailmanmestari, hän on maailman voimakkain ihminen alle 100 kiloisten sarjassa. Painonnostajat tekivät 13 uutta maailmanennätystä lajin MM- ja EM-kisoissa Jugoslaviassa. Myös 14. ME-tulos tehtiin, mutta jo ennen kisojen alkua: niihin saapui 204 urheilijaa 38 eri maasta, mikä on enemmän kuin koskaan aikaisemmin. "Maailmassa kiinnostus vahvojen miesten lajiin kasvaa jatkuvasti", sanoi Kansainvälisen painonnostoliiton puheenjohtaja Gottfried Schödl Itävallasta. Korkeimmalle pallille nousi kolmen maan (Neuvostoliiton, joka voitti joukkuekilvan sekä Bulgarian ja Puolan) edustajia.

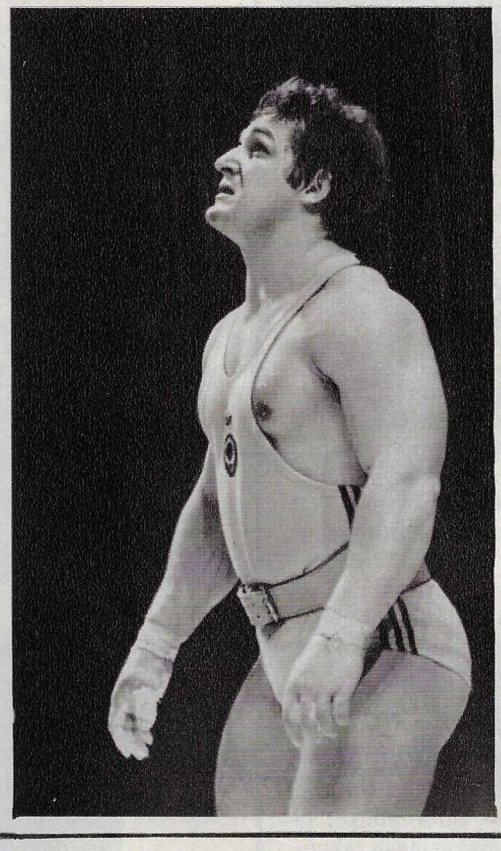

Tuskin jalkapallon MM-kisat olivat päättyneet kun jo alkoi toinen suuri kansainvälinen turnaus: jalkapallon EM-kisat, joiden lopputurnaus järjestetään v. 1984 Ranskassa. Tällä hetkellä käydään karsintaotteluja seitsemässä ryhmässä. Neuvostoliitto sekä Puolan, Portugalin ja Suomen joukkueet kuuluvat toiseen karsintaryhmään. Ensimmäisen ottelunsa Neuvostoliitto pelasi Suomea vastaan Moskovassa voittaen 2—0 (maalit tekivät Sergei Baltatša ja Sergei Andrejev).

Ulkomainen lehdistö nimittää Neuvostoliiton lentopallomaajoukkuetta ihmejoukkueeksi. Todellakin, maamme lentopalloilijat eivät ole kuuteen vuoteen kärsineet yhtään tappiota suurissa kansainvälisissä turnauksissa. Vuosina 1977, 1979 ja 1981 he ovat voittaneet EM-kultaa, v. 1978 MM-kultaa, v. 1980 voittivat olympiakultaa ja v. 1977 ja 1981 veivät nimiinsä Maailman cupin. Myös tänä vuonna jatkui menestys: Neuvostoliiton maajoukkue piti Argentiinassa järjestetyissä MM-kisoissa mainettaan yllä ja otti kuudennen mestaruutensa. Voiton takana olivat tällä, kuten aikaisemmillakin kerroilla valmentajat Vjatšeslav Platonov ja Vladimir Patkin.

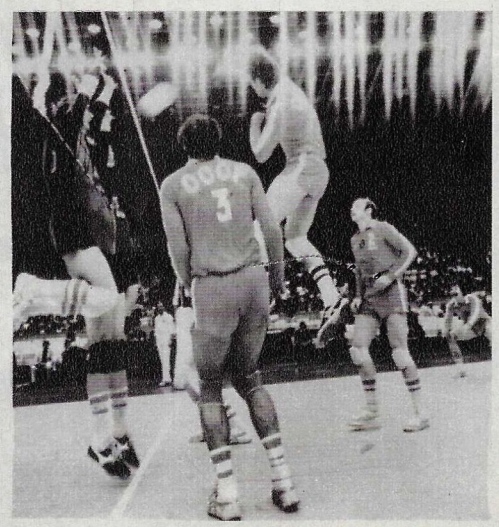

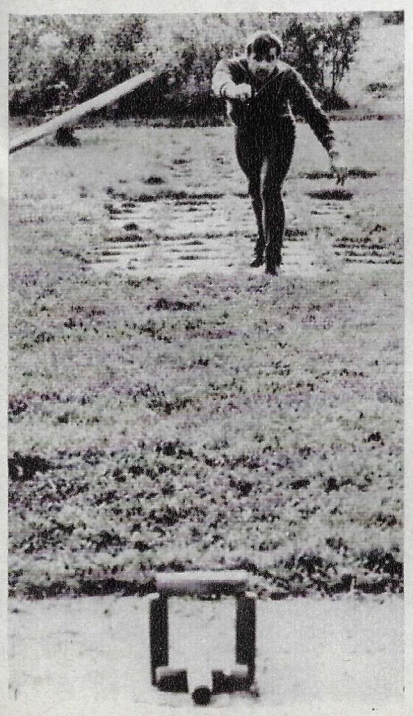

Linnapeliä, vanhaa venäläistä urheilulajia, harrastaa Neuvostoliitossa yli 300 000 ihmistä. Heillä oli äskettäin aihetta juhlia: Donetskissa järjestettiin 40. kerran pelin Neuvostoliiton mestaruuskilpailut. Linnassa kilpailijan on kaadettava 90 erilaista kuviota käyttäen tähän mahdollisimman vähän heittokapuloita. Juhlakisoissa uusi mestari, insinööri Anatoli Žabin Gorkin kaupungista teki linnapelin ennätystuloksen: hän käytti 114 heittokapulaa.

Valok. S. Kivrin, V. Krjukov ja TASS

VOIMA MONINKERTAISTAA SADON

Smolenskissa, Kievissä, Voronežissa ja muissa Neuvostoliiton kaupungeissa pidettiin syksyllä 4. Yleisliittolaisten maaseutukisojen loppukilpailut, joihin otti osaa 3000 urheilijaa. Näiden kilpailujen aikana tehtiin kolme maailmanennätystä ja viisi urheiluseuran Urožai (Sato) ennätystä. Seitsemän urheilijaa ylti kansainväliseltä mestariurheilijalta vaadittavaan tulokseen ja 234 NL:n mestariurheilijan tulokseen. Kuusi olympiavoittajaa ja 22 maailman- ja Euroopan mestaria, jotka ovat maaseudun urheiluseurojen kasvatteja, tekivät kaiken kaikkiaan hyviä tuloksia.

Nämä tiedot saimme kisojen järjestelykomiteasta, jota johti SNTL:n maatalouden varaministeri Anatoli Pomortsev. Kisojen päätuomari, kansainvälisen luokan tuomari Ilja Tokmakov kommentoi kilpailujen tuloksia:

— Maaseutukisat järjestetään perinteisesti silloin kun sadonkorjuu on pääpiirtein saatu päätökseen. Joten ne ovat tavallaan sadonkorjuujuhla. Ei olekaan sattuma, että kaikkien 15 neuvostotasavallan joukkueet ottivat kilpailujen ohessa osaa maataloustöihin osuus- ja valtiontilojen pelloilla. Kansanviisaus kuuluu: voima moninkertaistaa sadon.

Kilpailuja järjestettiin 18 eri lajissa: nyrkkeilyssä, ratsastuksessa, vapaapainissa, kreikkalais-roomalaisessa painissa, judossa, sambossa, soudussa, melonnassa, yleisurheilussa, tarkkuusammunnassa, savikiekkoammunnassa, jousiammunnassa, käsi- ja lentopallossa, painonnostossa, jalkapallossa, šakissa ja tammessa.

Nämä kisat ovat osa Spartakiadeja, jotka järjestetään myös kerran neljässä vuodessa. Tämänkertaisiin Maaseutukisoihin osallistui eri vaiheissa yhteensä 20 miljoonaa henkeä, mikä on 5 miljoonaa enemmän kuin edellisellä kerralla. Loppukilpailuun päässeiden koostumus on kuvaava. Yli puolet heistä opiskeli peruskoulussa tai oli päättänyt sen, 648:lla oli yliopistotutkinto ja 785 jatkoi opiskeluaan instituuteissa. Kaksi kolmannesta oli jo päättänyt opiskelunsa ja työskenteli nyt maatalouden piirissä. 80% urheilijoista oli alle 25-vuotiaita. Siten Maaseutukisojen-82 keskivetourheilija näyttää seuraavalta: hän on maalla työskentelevä tai siihen valmistuva nuori mies. Jo urheiluseurojen nimet kelpaavat käyntikortiksi: Urožai (Sato, Venäjän Federaatio), Kolos (Tähkä, Ukraina), Kolhoznikul (Moldavia), Pahtakor (Puuvillankasvattaja, Uzbekistan), Kairat (Energia, Kazahstan) ...

Kun tammen maailmanmestarilta Jelena Altšulalta kysyttiin, mitä hän pitää tärkeimpänä valmentautumisessa tammen MM-turnaukseen, hän vastasi: "Osallistumista Maaseutukisoihin."

Minskissä asuvalle 18-vuotiaalle Jelenalle näma kisat avasivat tien menestykseen. Saman voi luonnollisesti sanoa jokaisesta kisojen osanottajasta kun ottaa huomioon kilpailujen laajuuden ja keston (kaksi vuotta).

... Smolenskin stadionilla järjestettiin päätösjuhla. Se oli vapaapainin alle 52 kiloisten sarjan voittajalle Elšan Mamedoville pelkkää riemua: palkinnonjakotilaisuudessa hänelle tuotiin yhdessä nuorimman voittajan palkinnon kanssa sähke, jossa tiedotettiin hänen hyväksymisestään Harkovissa sijaitsevaan Maatalouden koneistamisen je sähköistämisen instituuttiin.

Joukkuekilpailun voittivat jo neljännen kerran Venäjan Federaation urheiluseuran Urožai urheilijat.

V. SUDAKOV

ESIMERKKI HYVISTÄ NAAPURUUSSUHTEISTA

Kaksikymmentä vuotta sitten allekirjoitettiin sopimus Saimaan kanavan Neuvostoliitolle kuuluvan osan vuokraamisesta Suomelle. "Sopimus Saimaan kanavan vuokraamisesta", luki Suomen pääministerin K. Sorsan tapahtuman johdosta SNTL:n ministerineuvoston puheenjohtajalle N. A. Tihonoville lähettämässä sähkeessä, "oli hyvä osoitus maidemme keskinäisissä suhteissa vakiintuneesta ystävyys- ja hyvän naapuruuden politiikasta."

"Voidaan tyydytyksellä todeta", korosti N. A. Tihonov sähkeessään K. Sorsalle, "että Saimaan kanava, joka kunnostettiin neuvostoliittolaisten ja suomalaisten työntekijöiden ja asiantuntijoiden yhteistyönä, on tällä hetkellä tärkeä kuljetusväylä, jonka käyttämisellä on yhä kasvava vaikutus Neuvostoliiton ja Suomen taloudellisen yhteistyön kehittämiselle ja syventämiselle."

— Aikaisempaa kanavaa pitkin saattoivat kulkea vain pienet, kantavuudeltaan 200—300 tonnin alukset, kertoo Neuvostoliiton Saimaan kanavavaltuutettu Nikolai Kurjanov. — Suomalaiset ja neuvostoliittolaiset työntekijät kunnostivat sen ja itseasiassa rakensivat sen perinpohjin uudelleen, avasivat pääsyn merelle, rakensivat auto- ja rautatiesiltoja sekä muita rakennelmia. Kanavan 43 kilometrin matkalle on rakennettu kahdeksan sulkua (viisi Neuvostoliiton ja kolme Suomen puolelle), onhan Saimaan ja Suomenlahden korkeusero yli 75 metriä. Elokuussa v. 1968 Saimaan kanava otettiin uudelleen käyttöön. Nyt sitä voivat käyttää kantavuudeltaan jopa 2000—2500 tonnin alukset. Kanavan kautta kulkeva tavaramäärä on vähitellen kasvanut ja se on nyt 1,5 miljoonaa tonnia.

Kanavan kautta kuljetettavien rahtien toimitusalueet kasvavat vuosi vuodelta. Vielä jokin aika sitten Saimaan järvialueen satamista oli yhteys vain Euroopan satamiin. Vuodesta 1977 lähtien suoritettujen koekuljetusten jälkeen on aloitettu suomalaisten rahtien toimitukset neuvostoliittolaisilla laivoilla reitillä Saimaan kanava—Volgan—Itämeren vesitie—Volga—Kaspianmeri, iranilaiset satamat Now Shahr ja Enzel sekä Volgan—Donin vesitien kautta Välimeren ja Lähi-Idän satamiin.

Neuvostoliiton laivastot käyttävät Saimaan kanavalla tehokasta kalustoa. Esimerkiksi Eestin merilaivasto käyttää kanavalla ro-ro-tyyppisiä aluksia ja Luoteinen jokilaivasto "joki-meri"-tyyppisiä aluksia, jotka on Neuvostoliiton tilauksesta rakennettu Suomessa.

Suomen ja Neuvostoliiton Pitkän aikavälin sopimukseen kaupallis-taloudellisen, teollisen ja tieteellis-teknisen yhteistyön kehittämisestä ja syventämisestä vuoteen 1990 asti sisältyy toimenpiteitä, joilla pyritään lisäämään Saimaan kanavan käyttöä. Osa suomalais-neuvostoliittolaisen kaupan lasteista lähetetään nykyään kanavaa pitkin. Niiden määrä oli v. 1981 yli puoli miljoonaa tonnia. Kokemus on osoittanut, että se on kannattavaa.

— On kuitenkin todettava, sanoi N. Kurjanov lopuksi, — että vielä on suuria käyttämättömiä mahdollisuuksia suorittaa vesikuljetuksia Saimaan järvialueella sijaitsevilta toimittajilta suoraan maamme sisäosiin, ennen kaikkea Moskovaan, Leningradiin, Gorkiin ja muihin kaupunkeihin. Tällaiset kuljetukset sopivat hyvin Suomen perinteisille vientituotteille: paperille, selluloosalle, kartongille sekä kevyen ja elintarviketeollisuuden tuotteille.

Kuvissa:
1. Uusia Kostamuksen kortteleita;
2. Äskettäin avatussa kulttuuritalossa vierailee usein pääkaupungin taiteilijoita;
3. Monet suomalaiset rakentajat harrastavat mini-golfia;
4. Tässä lastentarhassa lapsille on luotu erinomaiset olosuhteet;
5. Kostamuksessa opiskellaan suomenkieltä toiselta luokalta lähtien;
6. Venäjän kielen kurssit ovat suosittuja suomalaisten rakentajien keskuudessa.

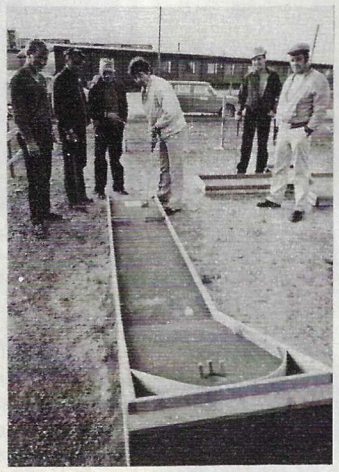

TAPAAMISIA 65. LEVEYSASTEELLA

Lehtemme jatkaa kertomusta Kostamuksen kaupungista, jota suomalaiset ja neuvostoliittolaiset rakentavat yhteistyössä 65. leveyspiirillä Karjalassa.

... Muistan ensimmäisen matkani Kostamukseen v. 1978, silloin metsien keskellä oli neljä viisikerroksista taloa. Vuonna 1980 sinne oli ilmaantunut jo muutamia kortteleita, katuja ja käyttövalmiit kauppakeskus ja koulu. Tästä huolimatta kaupungissa oli vielä jotain väliaikaisuuden tuntua. Saattaa olla, että tämän vaikutelman loivat tänne vain rakennusajaksi saapuneet asentajat, jotka muodostivat silloin pääosan asukkaista. Ne ihmiset, joita tapasimme tällä matkalla, ovat kuitenkin päättäneet jäädä Kostamukseen moniksi vuosiksi ja mahdollisesti koko elämänsä ajaksi. Ja juuri heidän perus-

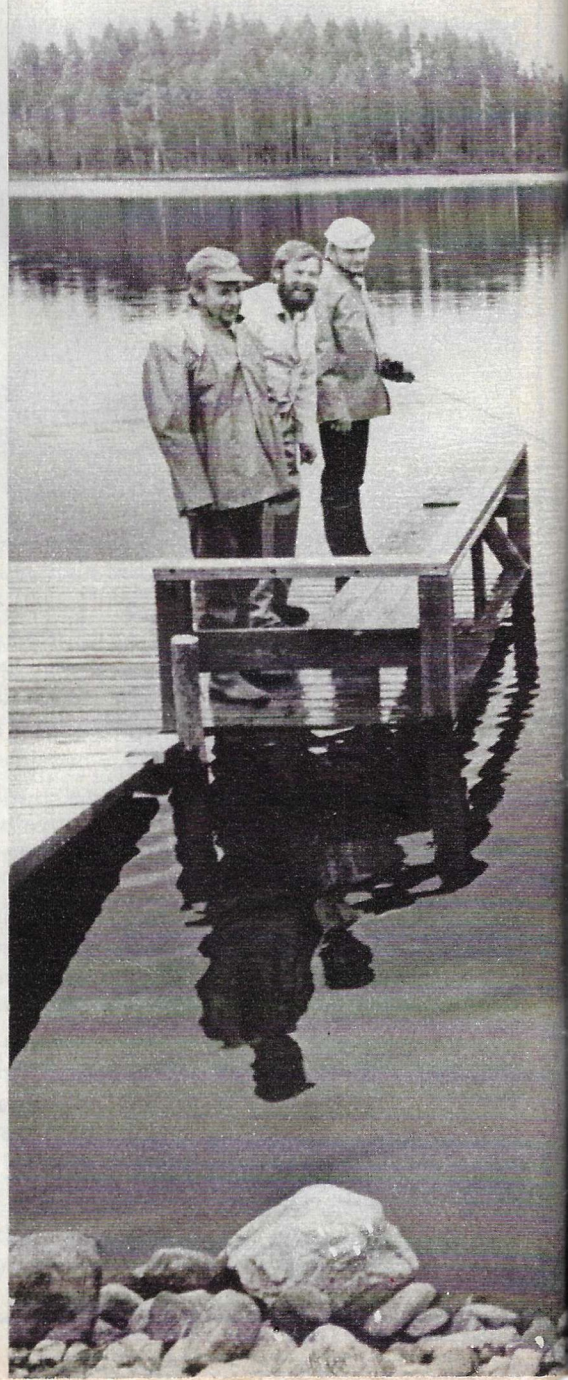

teellisuutensa ja vaativaisuutensa erilaisten palvelujen suhteen sekä muotoutuneet tavat ja perinteet tekevät kaupungista kaupungin.

— Olen täällä jo kuudetta vuotta, sanoi kombinaatin kuljetusosaston päällikkö Nikolai Vysokin. — Ja olen päättänyt jäädä Kostamukseen pysyvästi, vaikka synnyinseutuni Kurskin alueella onkin ilmastoltaan leudompi. Pidän kovasti täkäläisestä luonnosta ja itse kaupungista, toista yhtä hyvää on vaikea löytää!

Kaupunki on todella erittäin kaunis. Kuljittepa mitä katua tahansa niin aina avautuu uusia ainutlaatuisia näkymiä. Kaupungin rakentajat ovat pyrkineet ja onnistuneet säilyttämään erittäin hyvin luonnon, puut ja viheralueet sekä koko tyypillisen karjalaisen maiseman. Talojen välissä on korkeita mäntyjä, joiden alla kasvaa sieniä ja marjoja. Ja kaupunki jatkaa kasvuaan ...

— Suomalaiset kollegamme ovat rakentaneet jo 150000 neliömetriä asuinpinta-alaa, kertoo kombinaatin johtaja Nikolai Jeršov — Käyttöön on luovutettu mm. kauppakeskus, koulu, kulttuuritalo ja lastentarha. Kostamuksen 2. ja 3. rakennusvaiheen myötä on määrä rakentaa vielä 150000 neliömetriä asuinpinta-alaa, kouluja, neljä lastentarhaa, sairaaloita ja poliklinikoita. Olen varma, että kaikki tehdään aikataulun puitteissa. Olemme vakuuttuneet osapuoliemme täsmällisyydestä ja tarkkuudesta.

Kostamuksella on jo omat taiteilijansa. Yksi heistä on Vitali Dobrynin. Hän on syntynyt Kalevalassa, opiskellut ja työskennellyt Venäjällä, mutta päätti sitten palata kotiseudulleen.

— Kostamus on poikkeuksellinen kaupunki, sanoi Vitali Dobrynin. — Siellä elävät ja tekevät työtä kahden maan edustajat hyvässä sovussa. Haluan ilmaista juuri tätä ystävyyden ilmapiiriä piirroksissani ja tauluissani.

Vitali Dobrynin ei ainoastaan kuvaa tätä ilmapiiriä vaan myös luo sitä. Hän on jo vuoden ajan ohjannut suomalaisten työntekijöiden kuvataidekerhoa. Se on vain pieni osa täällä Kostamuksessa syntyneistä ystävyys- ja yhteistyösuhteista.

— Muistan hyvin kuinka ensimmäiset yhteytemme syntyivät, kertoo Suomi—Neuvostoliitto -seuran Kostamuksen osaston sihteeri Tauno Nevalainen. — Aluksi järjestettiin vain urheilukilpailuja. Pelattiin palloa, juostiin ja hiihdettiin. Sitten alettiin pitää luentoja ja viettää yhdessä Suomen ja Neuvostoliiton historian juhlapäiviä. Perustimme kirjaston. Siinä meitä auttoivat Petroskoin ja Kalevalan asukkaat, jotka lähettivät meille monia hyviä kirjoja. Tänne on tehnyt vierailuja Suomalainen draamateatteri Petroskoista, Kainuun kansanteatteri, erilaiset orkesterit sekä laulu- ja tanssiyhtyeet.

— Suomalaisilla rakentajilla on suuri kiinnostus venäjän opiskelua kohtaan, kertoo kombinaatin tulkki Eino Kirjanen. — Joka vuosi kursseille ilmoittautuu jopa 100 ihmistä. Loppuun asti kestävät luonnollisesti vain harvat, kieli on erittäin vaikea ja aikaa opiskelulle vähän. Tästä huolimatta rakentajilla on kova yritys ja voin täydellä varmuudella sanoa, että kuka tahansa oppilaistani tulee vuoden opiskelun jälkeen toimeen ilman tulkkia matkustaessaan Neuvostoliitossa.

Keskustelimme yhden Eino Kirjasen oppilaan, kirvesmies Vilho Mannisen kanssa.

— Ennen Kostamukseen tuloa en ollut käynyt ulkomailla. Luonnollisesti jännitin hieman ja mietiskelin, että mitenkähän suhteet neuvostoihmisiin järjestyvät. Kaikki ennakkoluulot osoittautuivat kuitenkin turhiksi. Olemme työskennelleet hyvässä sovussa ja ilmapiirissä. Tämän myötä syntyikin päätös opiskella venäjää. Halusin tietää maastanne mahdollisimman paljon, lukea kirjojanne sekä aikakaus- ja sanomalehtiänne. Haluan myös puhua neuvostoliittolaisten ystävieni kanssa venäjän kielellä.

A. VASILJEV.

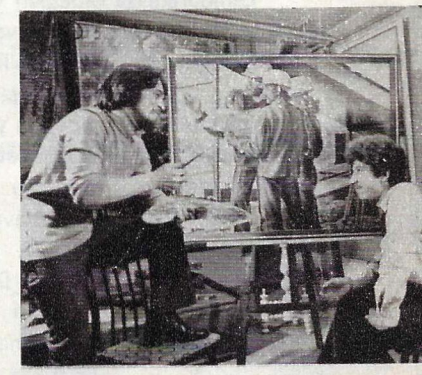

Kuvissa:
1. Suomalaisten rakentajien kylässä olevien puhelinautomaattien avulla voi soittaa suoraan kotiin;
2. Jokaisella neuvostoliittolaisella rakentajalla on suomalaisia ystäviä ja tuttuja;
3. Suomalaisten rakentajien kylä;
4. Suomalaisten kylän ruokalassa;
5. Taidemuovailukerho;
6. Lyhyen tauon aikana;
7. Kostamuksessa työskentelevät mielenkiintoiset taiteilijat Vitali Dobrynin ja Viktor Denisov;
8. Nämä lapset menevät ensimmäiselle luokalle.

Valok. Šijanovski.

TALVEN KILPAILUKALENTERI

Urheilutalvi on jo käsillä ja monet mitä erilaisimmat kilpailut odottavat niin aloittelevia urheilijoita kuin myös kokeneita mestareita, joille tämä talvikausi on esiolympialaisten aikaa. Miltä vv. 1982—1983 talven kilpailukalenteri näyttää?

— Tänä talvena on, kuten yleensäkin, monia suuria myös kuntoilijoille tarkoitettuja urheilutapahtumia, kertoi SNTL:n urheilukomitean talvilajien hallinnon päällikkö Viktor **Galajev**. — Monissa tasavalloissa ja alueilla järjestetään perinteisiä hiihtokilpailuja "Venäjän latu", "Jaroslavlin lumihiutale", "Novopolotskin latu"... Ne päättää Hiihtäjän päivä, jota vietetään perinteisesti helmikuun viimeisenä sunnuntaina. Viime vuonna sinä päivänä lähti ladulle lähes 20 miljoonaa ihmistä. Olen varma, että tänä vuonna luku ylitetään. Nuorille luistelijoille järjestetään perinteisiä ikäkausikilpailuja.

Kuten aina myös tänä vuonna pidetään maan mestaruuskilpailut kaikissa talvilajeissa. Niiden perusteella valmentajat valitsevat ehdokkaat maan olympiajoukkueisiin.

Kansainvälisten kilpailujen kalenteri on mittava ja monipuolinen, tärkein tehtävä niissä on katsastaa voimat ennen olympialaisia. Tärkeistä kilpailuista mainittakoon luistelun MM- ja EM-kisat (ne pidetään Hollannissa, Norjassa, Suomessa ja DDR:ssä), taitoluistelun MM- ja EM-kisat (Saksan liittotasavallassa ja Suomessa), bobsleigh'n MM- ja EM-kisat (Jugoslaviassa ja USA:ssa), kelkkailun MM-kisat (USA:ssa) ja ampumahiihdon MM-kisat Italiassa. Hiihdon MM-kisat pidetään kuten tunnettua kerran neljässä vuodessa. Tänä talvena niitä ei pidetä, murtomaahiihtäjät ja alppihiihtäjät kilpailevat Maailman cupin palkinnoista ja mäenlaskijat ja yhdistetyn harrastajat ottavat osaa perinteisiin kilpailuihinsa.

Mielenkiintoisilta vaikuttavat Sarajevon esiolympialaiset. Neuvostoliiton kansallisen olympiakomitean valtuuskunta kävi tutustumassa kisapaikkoihin ja antoi niille ja kisojen valmisteluille korkean arvosanan. Nyt on urheilijoiden vuoro testata ne. Sarajevossa järjestetään helmi-maaliskuussa murtomaa- ja alppihiihdon Maailman cupin osakilpailut sekä mäkihyppääjien, yhdistetyn ja kelkkailijoiden kilpailuja.

— Paljon kiinnostavaa tapahtuu tänä kautena myös jääkiekossa, täydentää kolleegaansa SNTL:n urheilukomitean jääkiekkohallinnon päällikkö Boris **Majorov**. — Joulukuussa Moskovassa järjestetään perinteinen Izvestija-turnaus ja sen jälkeen parhaat kiekkoilijamme matkaavat valtameren taakse ottaakseen mittaa NHL:n ammattilaisista. Neuvostoliiton maajoukkue pelaa siellä Quebec Nordiquesia, Montreal Canadiensia, Calgary Flamesia, Minnesota North Starsia, Philadelphia Flyersiä ja muita joukkueita vastaan. Neuvostokiekkoilijoiden ottelut ammattilaisia vastaan ovat aina herättäneet suurta kiinnostusta jääkiekon ystävien parissa. Uskon, ettemme tälläkään kertaa petä toiveita. Tämän lisäksi Neuvostoliiton maajoukkue ottelee Tšekkoslovakian, Ruotsin ja Suomen joukkueita vastaan perinteisessä Rudé pravo -turnauksessa.

Leningradissa pidetään vuodenvaihteessa nuorten jääkiekon MM-kisat, joihin ottavat osaa Kanadan, USA:n, Ruotsin, Suomen, Norjan, Saksan liittotasavallan, Tšekkoslovakian ja Neuvostoliiton joukkueet. Palautettakoon mieleen, että juuri Leningradissa pidettiin yhdeksän vuotta sitten nuorten MM-kisojen koeturnaus, josta sai alkunsa tämä nykyään suosittu jääkiekkotapahtuma.

Jääkiekkokauden päättävät MM- ja EM-kisat. Ne järjestetään 16. huhtikuuta — 2. toukokuuta kolmessa Saksan liittotasavallan kaupungissa: Dortmundissa, Düsseldorfissa ja Münchenissä. Uusi mestari pitää titteliä hallussaan kaksi vuotta, koska olympiavuonna MM-kisoja ei järjestetä.

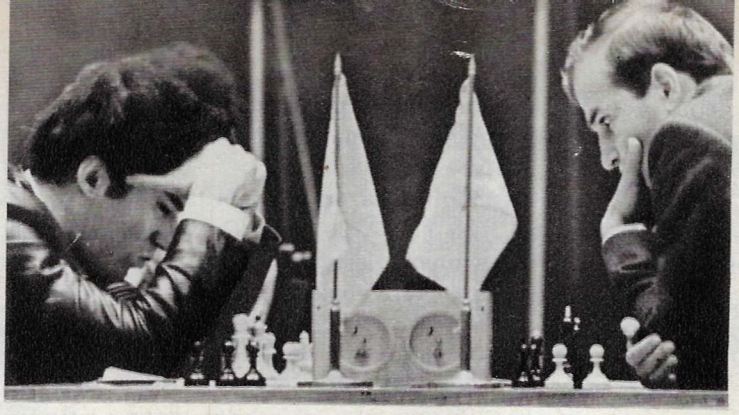

URHEILU

KENESTÄ MESTARIN HAASTAJA?

Vuodesta 1948 lähtien Maailman šakkiliitto (FIDE) järjestää karsintaturnauksina alue- ja alueidenvälisiä turnauksia. Aluksi oli yksi alueidenvälinen ryhmä, sitten kaksi ja nyt kolme.

Käytännöllisesti katsoen jokaisessa vaiheessa taisteltaessa MM-tittelistä merkittävät asiantuntijat ovat ennustaneet että voittajien joukkoon ilmestyy välttämättä joku Mister X, šakinpelaaja, joka on ennen jäänyt suosikkien varjoon. Nyt kun alueiden välisten turnausten jakso on lyhyt kuin sprintterimatka ja kun ainoastaan kaksi neljästätoista pääsee ehdokasotteluihin, ennustaminen on käynyt helpommaksi: yksi suosikki plus X. Käytäntö on osoittanut tämän teoreettisen yhtälön oikeaksi ja vääräksi. Ketkä siis ovat selviytyneet kuuden parhaan joukkoon?

Ex-maailmanmestari Vasili Smyslov lasketaan jokaisessa kilpailussa suosikiksi. Lienette kuitenkin yhtä mieltä siitä, että on niin urheilullinen kuin inhimillinenkin ennätys (mahdollisesti jopa absoluuttinen) käydä 61-vuotiaana taisteluun neljännesvuosisata sitten menetetystä mestaruudesta.

Espanjassa, Las Palmasissa kunnostautui Zoltan Ribli, joka on jo pitkään ollut Unkarin, šakin toisen suurvallan, toiseksi vahvin suurmestari. Hän edustaa "Karpovin 30-vuotisten sukupolvea" eikä ole hävinnyt ainoatakaan ottelua osoittaen, että hän on tullut parhaaseen šakki-ikään, hänellä on vielä paljon edessäpäin.

Lajos Portischin (Unkari) lisäksi, jolle kaikki ennustivät menestystä, Meksikon karsinnoista pääsi ehdokasturnauksiin Eugenio Torre. Filippiiniläisen saavutus on luonnollisesti koko alueiden välisten turnausten sensaatio.

Erityistä kiinnostusta herätti Moskovan turnaus. Vasta 19-vuotias Garri Kasparov pelasi erittäin voimakkaasti. Perääntymättä kertaakaan bakulainen suurmestari teki "parhaan ajan" tällä kierroksella, 10 pistettä kolmessatoista ottelussa! Lvovilainen Aleksandr Beljavski tuli kakkoseksi mobilisoituaan poikkeukselliset taistelijankykynsä epäonnistumisten jälkeen.

Paras ulkomainen suurmestari Moskovassa, ruotsalainen Ulf Andersson, sai Neuvostoliitto- ja Urheilu Neuvostoliitossa (ven). -lehtien erikoispalkinnon.

On kuvaavaa, että alueiden välisten turnausten voittajiin kuuluu vain sellaisia ulkomaisia šakinpelaajia, jotka pääsivät plussan puolelle otteluissaan neuvostoliittolaisten osanottajien kanssa. Arvioitaessa suurmestariemme kokonaistulosta MM-karsintojen pelatulla kierroksella ei tule unohtaa, että huolimatta selvästi kasvaneesta kilpailusta he pystyivät saamaan kolme edustajaa ehdokasotteluihin.

Alueiden välisten turnausten parhaiden lisäksi ehdokasotteluihin osallistuvat Viktor Kortšnoi (Sveitsi) ja Robert Hübner (Saksan liittotasavalta), jotka pelasivat muita paremmin edellisellä karsintakierroksella. Kahdenkeskisissä otteluissa olympialaisten eli cup-järjestelmän mukaan saadaan selville suurmestari, joka haastaa v. 1984 maailmanmestarin, Anatoli Karpovin.

Myös Maija Tšiburdanidzen on puolustettava mestaruuttaan. Naisten Saksan liittotasavallassa Bad Kissingenissä pidetystä alueiden välisestä turnauksesta jatkoon selvisivät Nona Gaprindašvili ja Lidija Semjonova sekä myös Tatjana Lematško Bulgariasta. Tbilisissä jatkopaikan saivat romanialainen Margareta Muresan, Irina Levitina ja lahjakas 20-vuotias kiinalainen Liu Shi Lan. Kuten voimme todeta, myös naisten ehdokasotteluihin pääsi kolme neuvostoliittolaista karsintojen perusteella, lisäksi niihin saavat osallistua kaksi Nanaa, Aleksandrija ja loseliani, edellisen ehdokasturnauksen loppuottelijat.

Aleksandr Rošal

Valok. B. Dolmatovski

◀ **Neuvostoliittolaiset suurmestarit Garri Kasparov ja Aleksandr Beljavski.**

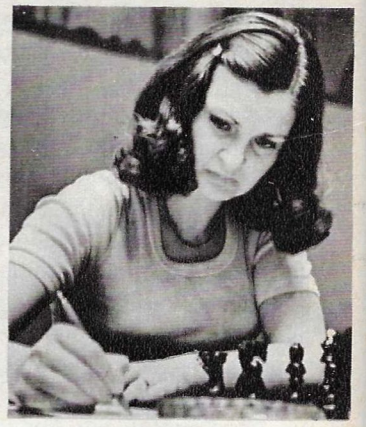

Margareta Muresan (Romania)

Irina Levitina (Neuvostoliitto)

Liu Shi Lan (Kiinan kansantasavalta)

RATKAISKAA SEURAAVAT TEHTÄVÄT:

Kahden siirron matti

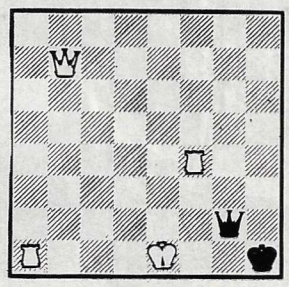

Kahden siirron matti

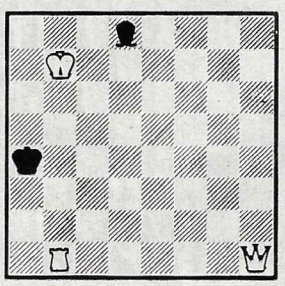

NUMEROSSA 10 JULKAISTUJEN TEHTÄVIEN RATKAISUT.

Kahden siirron matti. Laatija L. Zagoruiko. 1. Lc2! Pakkosiirto. 1. ...L.~ tai 1. ... Kf4 (g4) 2. Dxf5 matti. 1. ... Lg6 2. Dh4 matti. 1. ... Lg4 2. Dh6 matti. 1. ... f4 2. Dxh5 matti.

Kolmen siirron matti. Laatija V. Bron. 1. The4! Uhkaa 2. Dc1+ Rc2 3. Ta3 (e3) matti. Tai 2. ... Kb3 (d3) 3. Te4 (Ta4) matti. 1. ... Kd2 2. Db2+ Rc2 3. Tad4 matti. Tai 2. ... Ke1 3. Ta1 matti. 1. ... Kc2 2. Tac4+! ja 3. Dxc2 matti.

Päätoimittaja N. GRIBATŠOV.
Toimitusneuvosto:
V. BLAGODETELEV, A. BOTŠAROV, A. ŽITOMIRSKI (päätaiteilija), A. KOLODNYI, I. LJADOV (päätoimittajan sijainen), V. PANKINA.

Kuvien jäljentäminen sallittu lähdeviittauksin. Toimituksen osoite: 103772, Moskova, K-31, GSP-3, Moskvininkatu 8.

АЭРОФЛОТ Soviet airlines

AEROFLOT AUTTAA LEHTEMME KULJETUKSESSA YLI SATAAN MAAHAN ERI PUOLILLE MAAILMAA.

NUORTEN HUMORISTIEN KERHO

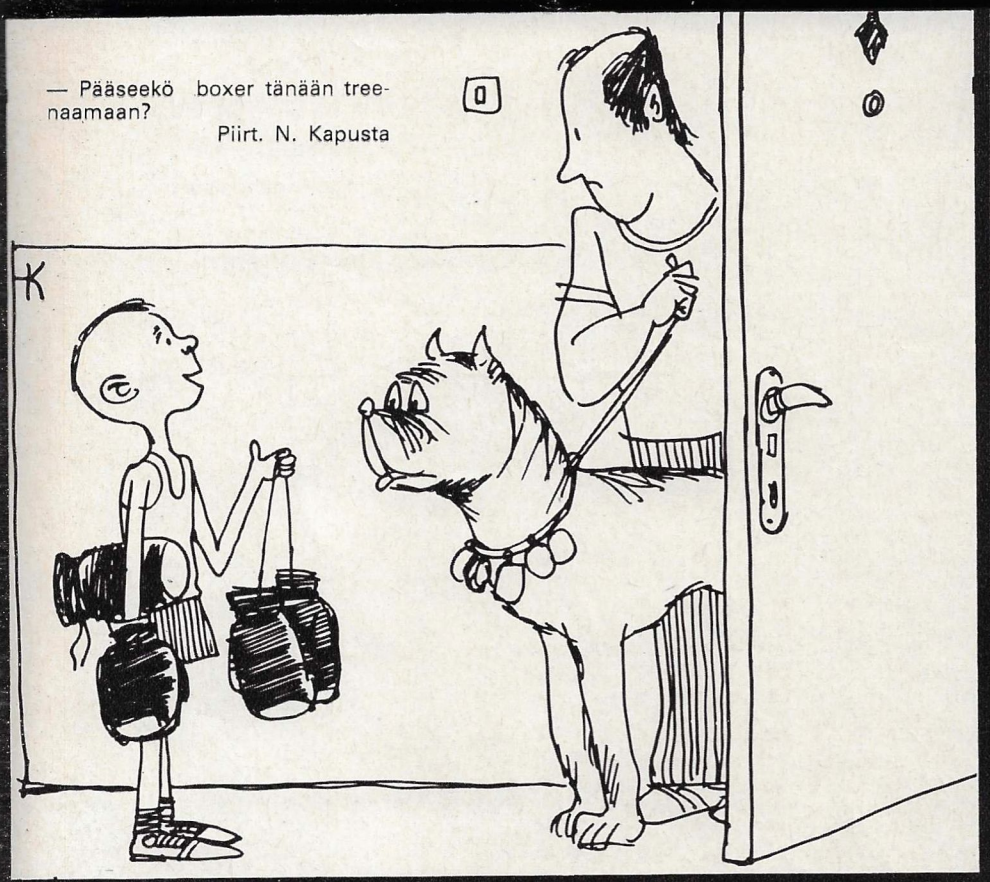

— Pääseekö boxer tänään treenaamaan?

Piirt. N. Kapusta

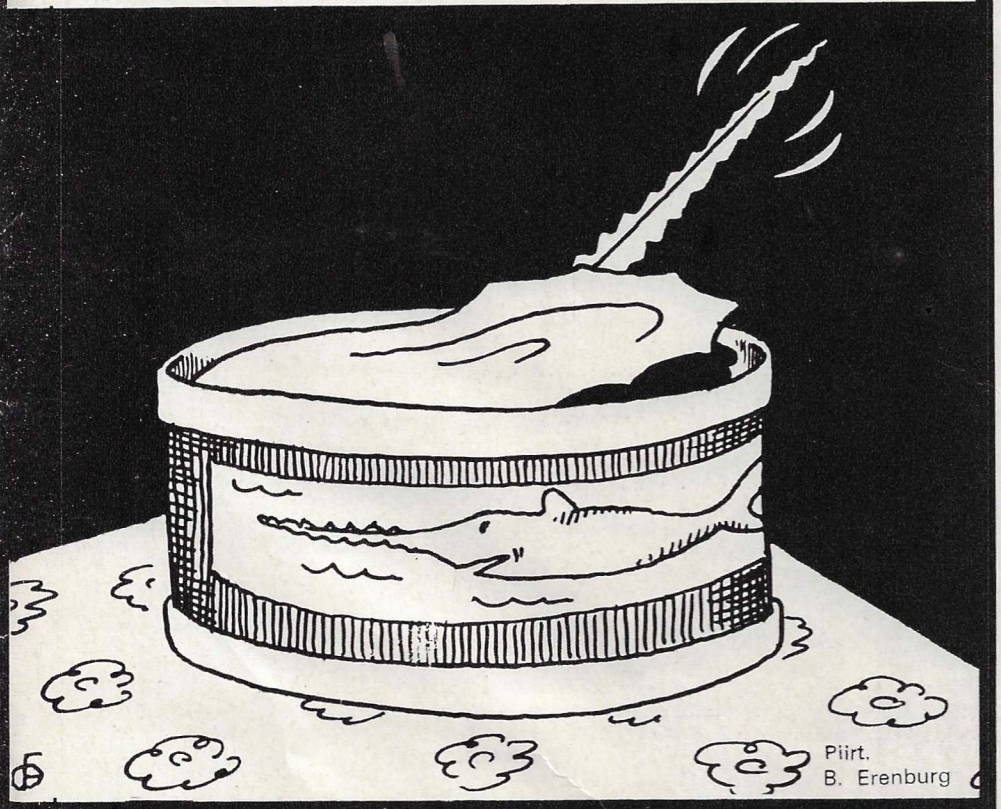

Piirt. B. Erenburg

Aamuvoimistelu.
Piirt. N. Kapusta

KERRO MIKÄ ON KOTIELÄIMESI...

Sano minulle kuka on ystäväsi niin sanon kuka sinä olet. Nyt Nuorten humoristien kerhon jäsenet ovat huomattavasti rikastuttaneet tätä vanhaa viisautta. "Näytä minulle kotieläimesi, niin sanon mikä olet miehiäsi", on kerhon puheenjohtajan mielilause.

Todellakin, miksi jotkut ottavat bolognalaisen koiran, toiset taas esimerkiksi susikoiran? Naapureitahan emme voi valita, mutta kotieläimet, ainakin hännälliset, valitsemme itse. Mieltymystemme mukaisesti.

Olemme pitkään suositelleet kerhon sihteerille sihteerilinnun hankkimista, mutta hän on silti loppumattoman uskollinen minitiikerilleen Vaskalle, lähiössä hyvin tunnetulle rakilleen.

Yksi humoristeista, jolla on taipumus piikittelyyn, pitää kotonaan siiliä. Tämä on luonnollista. Mutta miksi toinen, tavoiltaan perusteellinen, mutta hidas henkilö, ei pidä kotonaan kilpikonnaa, vaan pitää rauhatonta oravaa?

Saattaa olla, että kysymys kotieläimistä on liian arkaluontoinen ja intiimi. Tätä osoitti sekin, että kun teemaa "kotieläintarha" ehdotettiin kerhon yleiskokouksessa, alkoivat kaikki jostain syystä puhua kaukaisten sukulaisten koirista tai naapurin kyyhkyistä. Mutta ei omistaan!

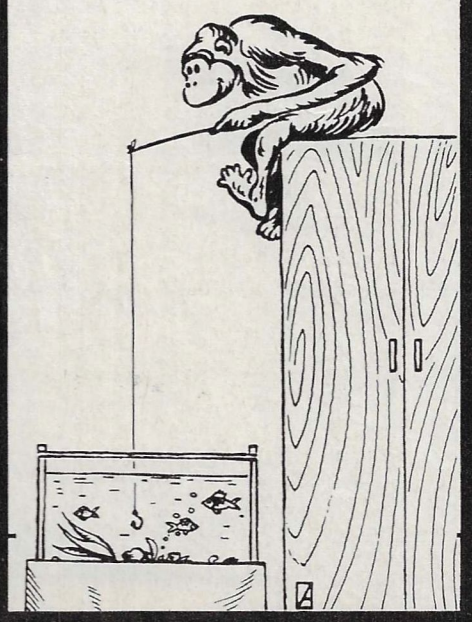

Matkija.

Piirt. A. Orehov

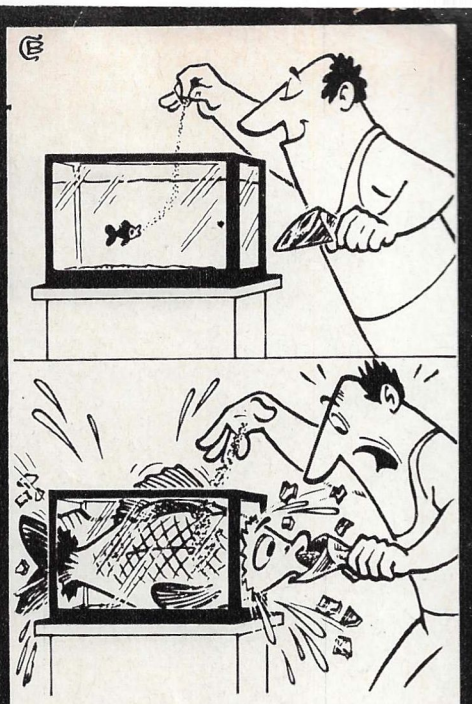

Ylensyöminen on haitallista.
Piirt. V. Sviridov

Kotiin kannettuna.
Piirt. A. Orehov

Käärmeenkesyttäjän perheessä.
Piirt. B. Erenburg

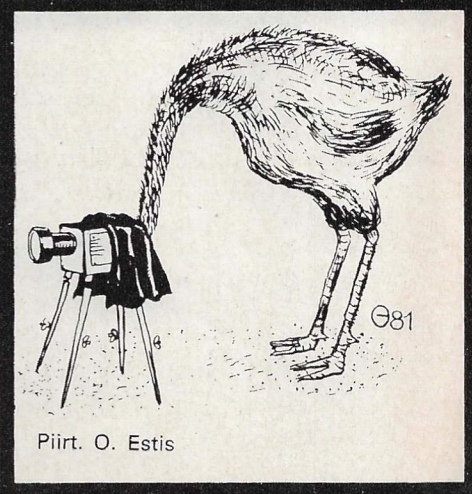

Piirt. O. Estis

NEUVOSTOLIITTO

N:o 12 (311)
1982

Indeksi 70859

AEROFLOT LENTÄÄ

UUDELLA LAAJARUNKOISELLA IL-86 -MERKKISELLÄ KONEELLA SEURAAVILLA KANSAINVÄLISILLÄ REITEILLÄ

MOSKOVA — BERLIINI — MADRID
LENINGRAD — PARIISI
MOSKOVA — PARIISI

Neuvostoliittolaisen lentokoneen suosio, sen turvallisuus ja erinomaiset lento-ominaisuudet on tunnustettu kautta maailman, siksi reittien määrä, joilla pienemmät koneet antavat tilaa uudelle tulokkaalle, kasvaa jatkuvasti.

Lähempiä tietoja lennoista näillä reiteillä saatte jokaisesta Aeroflotin edustustosta tai toimistosta.

TERVETULOA LENTÄMÄÄN IL-86:LLa!

MOSKOVA — BERLIINI — MADRID

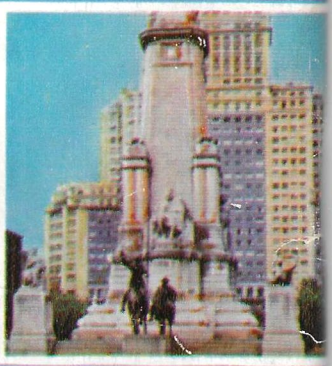

АЭРОФЛОТ
Soviet airlines

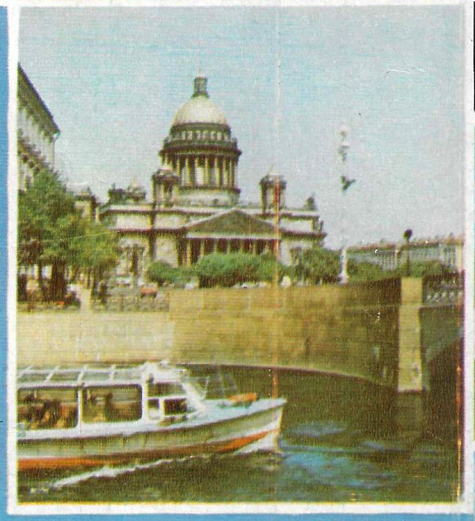

LENINGRAD — PARIISI

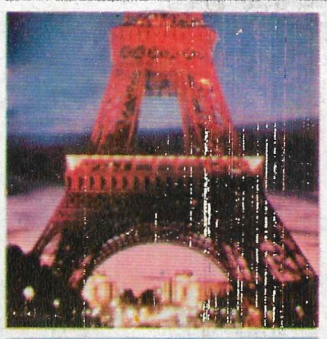

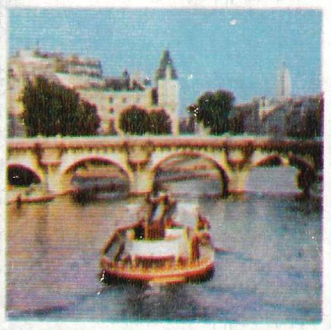

MOSKOVA — PARIISI